

Matthew

Murrinh Ngarra Jesus Christ Bammat

¹⁸ Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra Jesus Christ-te bammat. Bere da ngarra marra-re kathu-ka kale nukunu Jesus Mary-ya, kardu niyeniye nukunu Joseph. Mu kardu peninginta-ka kardu mere da ngatha benangintalettha ngarra nigunu-re Mary-ka the warda mebattha wurrini kardu marda wurrinidha-yu. Nhini-ka Ngepan Yile neki thanguwu weyida nigunu-yu damngemut kardu marda pangu kardidha warda-yu.

¹⁹ Mu nukunu Joseph-ka mam mana-wa, nigunu Mary-ka kardu nugarn numi thanguwu mana-wa kardu marda pangu wurrinidha-yu. Bere nukunu Joseph-ka kardu patha-wa kardidha-yu i murrinh law kardu ngarra Jews nukunu daninmariwaktha wurrini. I nhini-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa memnu murrinh mange nukunu ngatha-yu, “Ngay-ka mere murrinh nukun marra kardu ngarra terert wangu-yu nigunu Mary kardu put-put kurran pangu-yu. Mu ngay-ka murrinh thawath da matha marrunungime ngarra kardu darrikardu nigunu, i nhini-ka menginthardarrarnu ngurru i mere warda bengintalet nukun.”

²⁰ Mu bere, ngarra mukmuk nhini-re benayengkarnirnthani-ka ku angel ngarra Yile neki thanguwu kathu pangamnaruy ngarra nukunu da, da ngarra nirn-te yudha. I murrinh mamna, “Joseph, nhinhi-ka kardu tharntethbath thathpurr thurran ngarra King David thanguwu kathu. Mu nga. Mere nukun yidiwe thaninge ngarra nigunu Mary-yu, mu kardu bere matha wangu

denginhaletnu thani. Nigunu kardu putput pana kanam-ka ngarra Ngepan Yile neki thangunu kathu damngemut wakal pangu-yu. ²¹ Nigunu-ka kardu wakal nugarn-wa buyngebatnu-yu i nhinhi-ka murrinh thuparlnu-ka nan-wa Jesus, nhini nukunu-ka kardu pirranmaputhnu purru da ngarra wiye pumammath parnam kardu darrikardu nukunu kardu Jews-ya. I nhini nukunu-ka da mange wiye pirrinmaputhnu ngarra kardu wurnangat thangunu kathu, i kardu warda manthibirnununu purru.” Ku angel nhini kathu-yu mamna ngarra Joseph.

²²⁻²³ Bere da murntak nhini warra-ka Yile neki kathu murrinh mamna ngarra ku prophet nukunu. I murrinh-ka kanhi-wa mamna, “Nga. Kardu mardinhpuy manangka nangkun paningenu kardu putput paninu-yu, da nakurlnu-wa. I wakal-ka nugarn-wa buyngebatnu-yu. I murrinh nukunu-ka nan-wa Immanuel.” Murrinh kanhi-wa-nu, “Yile neki-ka kanhi-wa dim ngarra nekingime.” I bere da nhini-re ngarra nigunu Mary putput kardidha warda-ka, murrinh nhini ngarra Yile neki thangunu kathu ngarra ku prophet nukunu mamna da murntak warra-ka, murrinh nhini-ka murrinh da thatpirr nhini-yu.

²⁴ Bere ngarra nukunu thangunu Joseph bangamnirn ngarra yungurrkurrktha-ka, kardu warda dempirnturt i murrinh warda mamnabath ku angel mamna-yu. I nhini nukunu Joseph-ka kardu warda manganmert nigunu Mary-yu i kardu warda bamnginthamardi nigunu-yu.

²⁵ Mu peninginha-ka mere da ngatha kaningintharrittha da-yu, mu da ngarra wakal nugarn-te warda bampirrubatnginha. I kardu wakal nugarn nhini-ka Joseph murrinh panparl-ka nukunu-wa Jesus.

Kardu Nugarn Ngamere Parramnaruyne Ngarra Jesus

¹ Bere, ngarra nukunu-re Jesus bammatt da ngarra Bethlehem-ka, nukunu Herod-ka ku pule ngala dinirradha pangu-yu da nan-ya Judea. Da Bethlehem nhini-ka ngarra da ngala nhini Judea pirrimpirra.

Bere kardu nugarn ngamere parramkaruyne pangu da da nan Jerusalem. Peneme nhini-ka da pangu thanguu kathu punnadhaneme-yu ngarra da ngunga kathu pangarnturtuy wurran. I peneme-ka bere matha wangu nanhthi pilinh pirabaththaneme parde.

² Bere peneme nhini-ka murrinh warda pumerradha pardi kardu pana ngarra da Jerusalem pardidha-ya, “Ya. Ngarra wangu da-yu ngarra kardu wakal nugarn nhini bammatt-yu, kardu wakal pana ngarra kardu Pule ngala pinarranu-yu ngarra kardu Jews-yu?” Parrinintharrpudha-yu. “Ngankuneme-ka ngubamkangkarduneme nanhthi pilinh nukunu pangu thanguu kathu-ya ngarra ngunga kathu pangarnturtuy wurran-yu. I nhini ngankuneme-ka the warda nganthinkaneme nukunu bammatt wardarra-yu, wakal nugarn pana-ya ngarra kardu Pule ngala pinarranu-yu ngarra kardu Jews nukun-ya. I ngankuneme kanhi da ngunnadhaneme-yu nukunu-nu ngubangkardunemenu i ngenawinhipingkarlnemenu-yu.” Murrinh nhini-wa murrinh pumerrudhaneme parde peneme nhini kathu-yu ngarra kardu.

³ Bere ngarra nukunu-re pule Herod panthepup murrinh nhini-ka, nukunu-ka kardu puniyengkawerrdha warda kardi i kardu wurnangat pangu deyida wanku ngarra da Jerusalem pardingkadhuktha.

⁴ Bere nukunu Herod-ka dimpirrakay warda ku yilarn ngala ngala i kardu pana ngarra puddininthethiththa purni murrinh law ngarra kardu Jews nukun. I mampirra, “Ya. Ngarra mani wangu nukunu Christ buybatnu-yu, kardu nugarn pana ngarra Yile neki mam da murn-tak warra purduthuknu-yu ku Pule ngala-nu pinar-ranu ngarra kardu Jews-yu?” Dampunkudharrpuneme nukunu kathu Herod-yu.

⁵ I peneme kathu-ka pumamnaneme, “Ya. Da pana wangu da nan-ya Bethlehem ngarra da pirrimpirra-ya Judea. I kanhi-wa murrinh mam ku prophet-yu da murntak warra-yu, murrinh ngarra Yile neki thangunu-yu, ⁶ ‘Nga, kardu ngarra da Bethlehem narnam da ngarra ngala pirrimnarra Judea. Da nanki-ka da mere warda pirranarranu-yu da kunungingki, nhini-ka kardu Pule ngala buynarrabatnu da pangu Bethlehem-yu. I nukunu-wa kardu kumparra purrunarranu i pirrananpenu pani-yu kardu ngarra ngay-yu kardu ngarra narrarntethbath ngarra nukunu Israel thangunu-yu.’ ”

⁷ Bere nhini thangunu nukunu Herod-ka dimpir-rukayneme murrinh dederrk-nu kardu peneme ngamere pana ngarra nanhthi pilinh nhini pubamkangkarduneme i mampirruneme, “Ya peneme. Minthire nankuneme pana-yu nubamkangkarduneme nanhthi pilinh nhini da marra-re kathu-yu?” I peneme kathu murrinh pumam-naneme.

⁸ I ngana deyida mampirruneme, “Nga. Narnu-warda-neme da pangu nan Bethlehem i niranawinhadhathne-menu kardu wakal nugarn nhini-nu i ngarra nubardurtda-nu-mana-neme. I murrinh-ka nuddungangkarlnu-kathu-neme i kanhi deyida ngarra ngay ngem. I nhini ngay-ka pana deyida ngurrunanu warda wangu i

bangkardunu kardu wakal nugarn nhini-yu i ngenawin-hipingkarlnu i ngariparlnu warda nukunu-yu.” Nhini-wa mampirruneme nukunu Herod kathu-yu.

⁹⁻¹⁰ Bere murrinh nhini thangunu peneme nhini-ka punnungamkardurr-warda-neme i puy punnadhaneme da Bethlehem-nu warda wangu. Mu ngarra peneme-re punnadhaneme-ka nanhthi pilinh nhini da ngatha da ngarra marra-re pubamkangkarduneme-ka pangu warra kumparra wurrinrudhaneme ngarra peneme. I peneme-ka parraneriwaktha-warda-neme purne da Bethlehem-nu wangu, i le patha nimin-ya punnadhaneme. Bere nanhthi pilinh nhini-ka puy wurrinidha i pirret i pirringanawedha pangu kathu da kangkarl ngarra thelput nhini da ngarra kardu wakal nugarn nhini kardidha-yu.

¹¹ Bere nhini thangunu-ka peneme nhini-ka parnamkardi-warda-neme ngarra thelput nhini da i pubamkangkarduneme kardu wakal nugarn nhini-yu wunku kale nukunu Mary-ya. I perremnawinhipingkarlneme i parramkariparlne me mange pana mani ngarra pule ngala pumerradha purni. I ngarra nanhthi bag ngarra peneme-ka pumamkadharlurlneme i parramnamutmutneme nanhthi gold nanhthi mani-ya, i nanhthi tulusulumam nanhthi kangunu patha, i nanhthi nginipunh maminanh mani kangunu patha.

¹² Bere nhini thangunu Yile neki kathu-ka mampirruneme ngarra peneme nhini ngarra da nirn-te, “Nga. Mere nukun nuddewurlneme pangu wangu ngarra Herod-yu i mere numana-nukun-neme ngarra wangu da nukunu kanam.” Bere peneme nhini-ka perremkawirnturtne me i puddamkawurlneme ngarra da peneme-nu

warda wangu da mayern numi deyida-nu wangu punnadhaneme.

Joseph, Mary i Jesus Punnadhangime Da Egypt-nu

¹³ Bere ngarra peneme thangunu punnungamkardurneme-ka ku angel ngarra Yile neki thangunu kathu pangamnaruy ngarra Joseph da nirnte. I murrinh mamna, “Ya, wurr thewirnturt. Kardu wakal nugarn pana i kalekale nankubertinu-wardanngintha ngarra da ngamengka-nu warda wangu ngarra da nan Egypt. Nukunu Herod-ka pirranawinhadhathnu pani da pana ngangka-re-wa wakal nugarn nhinhi-nu thu pubatnu-yu. Mu nunnardurr-warda-ngime i pirtpirt da matha nunnanungime. I pangu da matha narnengimenu da nan Egypt i murrinh ngarra ngay da mana manarrunungime nuddewurlnungime kanhi deyida kathu-yu.” Ku angel-te kathu-yu mamna ngarra Joseph.

¹⁴ Bere da thipinhi nhini da ngatha nukunu Joseph-ka dempirnturt i wakal nugarn pana i kalekale mampunkubertnngintha i pumpankardurr-warda-ngime da nan-nu warda wangu Egypt. ¹⁵ I pangu da ngadha pardedhangime i ngarra nukunu da mana Herod yibimpup. I murrinh nhini Yile neki thangunu kathu yunangurrkurrktha da murntak warra-ka murrinh da thatpirr nhini-yu ngarra ku prophet nukunu-dha warra mamna-yu, “Ngay-ka ngirranakaynu wakal nugarn ngarra ngay pangu thangunu kathu purrunu da Egypt.”

¹⁶ Bere peneme nhini kardu ngarra nanhthi pilinh pirabaththaneme parde puddamkawurlneme da ngarra peneme-nu-ka da mayern numi deyida-re punnadhaneme i mere murrinh puddinangkarldhaneme ngarra nukunu wangu Herod-yu.

Bere ngarra nukunu-re Herod pampiruyepupneme peneme-ka pangu wardarra puddamkawurlneme-ka, nukunu-ka kardu warda darntithi ngala da matha nhini-yu, nhini peneme-ka parramnayirrarartneme nhini-yu. Bere nukunu Herod-ka ku soldier ngarra nukunu warda wurdanpunthuk kardu thu-nu warda punthuknu puru kardu mamay nugarn kardu pana-ya ngarra kardu thanguku numi i kardu thanguku perrkenku-ya, da nan warda wangu Bethlehem i da town purrkpurrk pangu da ngatha.

Bere Herod-ka memnu mange nukunu, “Ngay mani ngunthuknu ngurru kardu mamay nugarn nhini mani ngatha-ka ngay-ka ngubatnu mani warda kardu wakal nugarn pana ngarra ku Pule ngala ngarra kardu Jews pirranu-yu. Nhini kardu peneme pana ngarra nanhthi pilinh pirabaththaneme purne-ka murrinh pumamnganeme da ngarra marra-re pubamkangkarduneme ngarra pilinh ngarra nukunu da thanguku perrkenku-dha warra-ya,” memnu.

¹⁷ I nhini murrinh ngarra nukunu ku prophet Jeremiah mam wardarra-ka murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. ¹⁸ I kanhi-wa murrinh mam nukunu Jeremiah-yu, “Nga. Nubiyepupnu nanhthi du ngala da matha da nan thanguku kathu Ramah. Kardu kalekale pana ngarra parrarntethbath kardu kunugunu pana nan thanguku Rachel, parnamkarrk i dampunmar-dathin dim ngala da matha. Peningime-ka parnamkakar-rkngime kardu wakal peningime-nu. I peningime-ka mere ngarra nukun kumadhapngime du-yu, nhini kardu wakal wurnangat peningime-ka kardu makardu warda thu thanguku punninthuktha warda purni nhini-yu.”

¹⁹ Bere nhini thanguku ngarra nukunu Herod yibimpup-ka ku angel ngarra Yile neki thanguku kathu

pangamnaruy deyida ngarra nukunu Joseph-yu da nirn da ngatha-re da pangu wangu-yu Egypt. ²⁰ I murrinh mamna deyida, “Ya Joseph, wurr thewirnturt. Kardu wakal nugarn pana i kalekale thurdunkungkarl-deyida-ngintha pangu deyida da nan Israel. Kardu pana ngarra marda merttha wurrini thu puybattha kardu wakal nugarn nankungintha-ka, nukunu kardu nhini-ka yibimpup warda.”

²¹ Bere nukunu Joseph-ka dempirnturt i mampunku-bertngintha wakal i kalekale i puddamkawurlngime pangu deyida da nan Israel. ²² Mu nukunu Joseph-ka pamnayepup warda nukunu nan Archelaus wakal nukunu nan Herod ku pule ngala warda dinirradha ngarra da Judea-yu. I nukunu Joseph-ka demmanham warda nhini-yu i mere warda ngarra parnewupthangime da nhini-yu. Mu Yile neki kathu-ka mamna deyida ngarra da nirn-te, “Ya. Da pangu wangu nimin narnungime Kelili i narnepupnungime pangu-yu.”

²³ Bere peningime-ka punnadha-warda-ngime da nan-nu warda wangu Kelili i pangu da pardedhangime da ngarra nan-ya Nazareth. I murrinh nhini Yile neki nukunu yunangurrkurrktha da murntak warra-ka murrinh-ka murrinh da thathpirr nhini-yu ngarra ku prophet wardarra piyemam-yu, “Kardu nukunu nhini-ka kardu Nazareth-mawu-wa.”

3

John the Baptist Kardu Daninluluwewudha Wurrini

¹ Bere nhini thangunu-ka John the Baptist nadha dini ngarra da darrinpirr pularn, da ngarra nan-ya Judea. Nukunu-ka murrinh ngarra Yile neki thangunu kathu wurdanarrayiththa wurrini. ² I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-yu, “Ya kardu. Pananmardathinnu

warda thathpirr da mange wiye nhini thangunu nanthin numpan-yu, i narnipartnu warda nhini-yu. Mu da-ka manta warda wurran kathu-yu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr warda pinarranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha-yu.” Nhini-wa murrinh merradha wurrini-yu.

³ Bere nukunu ku prophet nan-ya Isaiah murrinh darntilil da murntak warra-ya, kardu-ka nukunu John the Baptist da matha-nu kurrunu kathu-yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu, “Kardu nugarn panirrakaykaynu ngarra da darrinpirr pularn ngarra kardu-nu wangu, murrinh kanhi-nu-ya. ‘Ya. Kardu Pule ngala-ka tiduk kathu purrunu, nhini-ka da mayern numanawathawathanu nukunu nhini-nu, da mayern yuthpan nubunayithithnu.’” Murrinh nhini-wa nukunu Isaiah darntilil da murntak warra-yu.

⁴ Bere nukunu John the Baptist banardurdidha wurrini-ka nanhthi kaligu mampatha ku nan thangunu pe-marr ngarra ku camel. I nanhthi belk menarlarlar-rdha wurrini-ka nanhthi leather ku darripi-wa. I ku-ka wurrinimurrktha-ka ku thalarrithay i ku thithay.

⁵ Bere kardu wurnangat warda ngatha da nan thangunu kathu Jerusalem i Judea i manta ngangka da kathu ngarra kura ngipilinh ngala da nan-ya Jordan punninadha kathu ngarra John the Baptist-nu. I murrinh ngarra nukunu pu-binanayepuptha pardi. ⁶ I kardu-ka daninmardathintha warda kardi i puddininayiththa pardi ngarra Yile neki-nu wangu da mange wiye nhini ngarra pumbaththa pardi-yu. I nukunu nhini John the Baptist-ka kardu daninluluwewudha warda wurrini ngarra kura ngipilinh ngala nhini Jordan-ya.

⁷ Bere kardu ngalantharr pana nan-ya Pharisees i Sad-ducees punninadha ngarra nukunu-nu John the Baptist

kardu panluluwewunu pirra. Mu John the Baptist bampunkardu i mampirra kathu, “Ya. Nanki-ka nginipunh ku pangkuy murlak mani. Nanki kanhi nunningadha-ka ngay-nu ngananluluwewunu ngirra i nhini Yile neki-ka mere punanmatnu warda nhini-yu. Mu nhini-ka manangka mange-wa nhini-yu.⁸ Nanki-ka da mange wiye da ngatha numammath numpan. Mu marra-re nanki-ka narnipart-wa-nu da mange wiye nhini-yu mu da mange patha da matha numabathnu nuru i nhini kardu-ka the warda pumananmathnu da mange wiye nhini thangununu narnipartnu-yu.⁹ I nga. Mere nubeyengkarnirn nuru Yile neki le dimnarra-yu nhini nanki-ka kardu narrarnteth-bath kardu ngalantharr pana Abraham.

¹⁰ “Ya,” mampirra. “The mana nanthin-ya thay mi dhepdhep-yu. Nanhthi thay mi dhepdhep mani mi wiye kinthatut-ka nhini kardu mani-ka lithpurr kukangkat ngarra thay ngimalmin pepe kathu i kinapek ngarra thungku. I nginipunh nhini deyida mani nanki-yu numamyit numpan da mange wiye. I nhini Yile neki-ka punanmatnu i pirrananputhnu ngarra thungku ngala wangu.”¹¹ Mu John the Baptist kathu-ka mampirra, “Ya. Ngay-ka kardu mere pule ngala kanhi-yu. Mu kardu pana ngarra tiduk kathu pununu pi-ka nukunu nimin kardu Pule ngala thathpirr-yu. Ngay-ka mere mani ngurdimerereth ngarra me sandal nukunu-yu. Nhini-ka ngay-ka wurdanngiwerdi ngemmanham-wa nhini-yu. Nhini nukunu-ka kardu Pule ngala thathpirr warda nhini-yu. Ngay-ka berengunh nganinanluluwewudha ngurrini kura patha da matha-re nhini-ka da mange wiye narnampart warda, mu nukunu nhini-ka bunannginirdinu Ngepan ngarra Yile neki-yu. I ku Ngepan nhini-ka nginipunh thungku deyida mani i pinananmapeknu purru da ngarra mange wiye nanki wangu-yu.

¹² “I nga,” John the Baptist kathu-yu mampirra deyida. “The mana nanthin-ya mi-ya i da mange ngarra mi pumamyerryerr pumpan-yu-ya nanhthi darripi ngernu i mi kamarl thathpirr-ya. I nhini thangunu-ka par-nammardawu ngarra nanhthi pot i panthin ngadha pir-rim. Mu darripi ngernu-ka pinnangampek pangu wangu ngarra thungku. I bere kardu pana ngarra tiduk kathu pununu pi-ka kardu-ka nginipunh ku gardener nhini mani-wa. Nukunu-ka kardu manyerryerrnu purru kardu patha i kardu wiye. I kardu pana ngarra da mange wiye panthin pumpan-ka pirranputhnu ngarra thungku ngala wangu, thungku nhini mere ngarra ngadha kingkan,” nukunu John the Baptist kathu-yu mampirra.

Jesus-ka John the Baptist-te Daluwewu

¹³ Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nadha dini da nan thangunu kathu Kelili da kura ngipilinh ngala pangu da-nu, da nan-ya Jordan, kardu nukunu-re John the Baptist paluwewunu ngarra kura ngipilinh ngala nhini-yu. ¹⁴ Mu nukunu John the Baptist kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Awu, nhinhi-ka kardu Pule ngala-wa i nhini-ka nhinhi-wa kathu thangiluwewu ngay-yu. Mu thangu-ku-nu-wa ngay nganhiluwewunu-yu?” Mamna. ¹⁵ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Aa berengunh. Nhinhi thangiluwewunu-yu. I da nhini thangunu warda-ka neki-ka da mange ngarra Yile ngay nukunu warda pamanu purru nhini-yu.”

Bere John the Baptist-ka daluwewu warda Jesus-yu ngarra kura ngipilinh ngala nhini da. ¹⁶ I bere ngarra nukunu-re Jesus wurranmardawith ngarra ngipilinh thangunu kathu-ka da marnirra kalakkalak mem-nadharl warda. I nukunu-ka kangkarl mamka i bankardu Ngepan ngarra Yile neki kathu wurdamnathut ngarra

nukunu-nu, mangini ku kuluntutuk mani wurdanthut tharra. ¹⁷ I da kangkarl kathu-ka murrinh-dimngeng. I kanhi-wa mam murrinh-yu, “Nukunu pana-ka kardu wakal nugarn ngay-wa. Ngay-ka marda thathpirr-wa manganart ngurran. I le da matha nganamna nukunu-yu.”

4

Ku Karrath Merulludha Kardi Kangkarlmawu

¹ Bere nhini thangunu-ka Ngepan ngarra Yile neki nukunu mengkayidha tharra Jesus-yu ngarra da darrin-pirr pularn-nu warda wangu. Da pangu nadha dini-ka ku karrath marullulnu pani. ² Bere da pirdithme nimin kardidha pangu-yu da merrk numi-ya i kanganu wurrinirrittha-yu, i mi-ka mere kanimurrktha.

Bere da merrk numi-ya i kanganu nhini thangunu-ka Jesus-ka medeyi da matha yunganpirntay. ³ I ku karrath kathu nanadha dini, i murrinh mamna, “Ya. Nhinhi ngatha wakal ngarra Pule ngala nukun thurran-ka, nhini-ka thurdathnu mani nanhthi palyirr kanhi i mi lawam warda pirrampanu.”

⁴ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Murrinh ngarra Yile ngay yibimnangurrkurrk-ka kanhi-wa, ‘Kardu mani-ka mere kanibirnu mi dhepdhep da matha-re kanammurrk, wurda. Mu murrinh thathpi ngarra Yile ngay thangunu kathu binayepupnu i manabathnu purru nhini kardu-ka panibirnununu warda thathpirr nhini-yu.’”

⁵ Bere nhini thangunu ku karrath-ka pangu warda wangu mebertidha wurrini Jesus-yu da Jerusalem-nu. I kanthinnala da kangkarl thathpirr da ngarra church ngala pangu da ngatha. ⁶ I nhini da nukunu kathu-ka mamna, “Ya. Nhinhi ngatha wakal ngarra Pule ngala nukun thurran-ka, nhini-ka thurdiwal mani kanhi da wangu i

pepe da mana.” I ngana deyida murrinh mamna ngarra Jesus, “Murrinh ngarra Yile nhinhi nukunu-ka kanhi-wa yibim, ‘Nukunu Yile nhinhi-ka ku angel ngarra nukunu purdumpathuknu i pumanhiyitnu, i nhini-ka mere warda thanimemurrknu ngarra nanhthi palyirr pepe-yu.’”

⁷ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Yu, nhini-ka murrinh. Mu murrinh numi yibimnangurrkurrk-ka kanhi-wa, ‘Mere da matha duthap Pule ngala Yile ngay ngathayidanu-yu.’”

⁸ Bere nhini thangunu-ka ku karrath pangu warda wangu mebertidha tharra Jesus-yu da ngarra palyirr kangkarl thathpirr kanthinmardawith. I kanthinkarr da terert warda ngatha, da thelput terert i kardu terert i nanhthi purrkpurk wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi. ⁹ I mamna warda, “Nga. Nhinhi ngatha thengawinhipingkarlnu kumparra warra kanhi ngarra ngay i murrinh ngarra ngay nangabathnu kardu pule ngala ngurrumpanu, nhini ngay-ka ngampamutnu warda da wurnangat kanhi warda ngatha kurrankadhuk ngarra nganthinnhingkar ngarrim-ya.”

¹⁰ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Ku karrath, pata thunu-wa thi. Mu nga, murrinh thathpi Yile ngay-ka kanhi-wa yibim-yu, ‘Nukunu da matha kardu Pule ngala thathpirr. I murrinh ngarra nukunu da matha dinayewupnu thurru i murrinh nanabathnu thurru. I da mange ngarra nukunu da matha thamanu thurru-yu.’”

¹¹ Bere nhini thangunu ku karrath-ka kanampart warda Jesus-yu i ku angel warda parramnaruy i pirapedha warda pardi nhini-yu.

Kangkarlmawu Murrinh Pantet Wurdanarrayiththa Wur-rini Ngarra Da Galilee

¹² Bere, ngarra nukunu-re Jesus pamnayepup John the Baptist ngarra jail warda parramnadhap-ka, nhini nukunu-ka pangu warda wangu nadha dini da ngala nanu-ya, Galilee. ¹³ Mu ngarra da town nhini Nazareth-ka mere kaniwuptha, mu puy wangu nadha dini da ngarra Capernaum da mana, i nhini da kanawup. Da nhini Capernaum-ka da manta ngangka da ngipilih ngala nanu-ya Galilee. Mu da murntak warra da pangu-ka da nanu-ya Zebulun i Naphtali pumengkawadhada purni.

¹⁴ Bere nhini da matha Jesus kardipuptha-yu, i nhini-ka murrinh murntak pana ngarra ku prophet nanu-ya Isaiah darntilil-ka, murrinh da thathipirr warda nhini-yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu, ¹⁵ “Kardu nhini ngarra da Zebulun i Naphtali parnam, i da ngamimarda pangu kathu da ngarra ngipilih Jordan parnam, i ngarra lalingkin manta parnam, i da ngarra ngala nhini Galilee ngarra kardu mere Jews parnam. ¹⁶ Bere kardu wurnangat nhini ngarra da thipmam binhi da matha parnam, mu kardu nhini-ka da tarangka thathipirr warda pubangkardunu i parralarrangnu nhini-yu. Kardu nhini-ka da wiye da matha pumarntithuk parnam i mere da ngatha the pumabath Yile neki. Mu Yile neki-ka da mayern yuthpan tarangka ngarra nukunu pankarrnu warda nhini-yu.” Nhini-wa nukunu Isaiah darntilil-yu da murntak warra-yu.

¹⁷ Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh warda pantet ngarra kardu wurdanarrayiththa wurrini. I kanhi-wa murrinh merradha wurrini-yu, “Ya kardu. Pananmardathinnu warda thathipirr da mange wiye nhini thangunu nanthin numpan-yu, i narnipartnu warda nhini-yu. Mu da-ka manta warda kurran kathu ngarra Yile neki-re kardu Pule ngala thathipirr warda pinarranu ngarra kardu

wurnangat warda ngatha-yu.” Merradha wurrini-yu Jesus kathu-yu.

Kangkarlmawu Pirripirrukayneme Kardu Pulangay Nukunu-nu Warda

¹⁸ Bere nhini thangunu Jesus-ka nadha dini da ngipilinh ngala nan-nu Galilee. I ngarra nukunu-re punimardadha wurrini ngarra ngipilinh-ka nukunu bampunkungskardu piguna Simon, murrinh nukunu numi-ka Peter-ya i ngathan nukunu Andrew nanhthi karlay parderuth-tuththa ngarra ngipilinh ku ngurmlirl-nu. Piguna nhini-ka kardu bere matha parderuthtuththa ku ngurmlirl-nu nanhthi karlay-re. ¹⁹ Bere Jesus kathu-ka mampirru, “Ya. Nanku-ka kardu bere matha wangu ku ngurmlirl-nu narnamkaruthtuth, mu tharra-ya purruneme ngarra ngay. Ngay-ka ngurdinankuyethithnu kardu-nu nururakaykaynu i kardu ngarra ngay pangilerrnu puru i pangiriwaknu puru.” ²⁰ Bere piguna nhini-ka parnamkapart warda nanhthi karlay-yu i parraneriwaktha punne ngarra Jesus warda wangu.

²¹ I puy deyida wangu punnedhaneme-ka, Jesus bampunkungskardu piguna James i John ngarra tharntu nanhthi karlay parraneredhaneme pirrine wunku yile piguna nan, Zebedee. ²² Bere Jesus-ka wurrampirrukay piguna nhini-yu. I nhini thangunu-ka parnamkapart warda yile piguna pangu da wangu ngarra tharntu. I ngarra Jesus warda parraneriwaktha punne.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharrwunnigini

²³ Bere Jesus-ka nawattha dini da ngarra church terert pangu-yu da ngarra ngala nan-ya Galilee, i murrinh thelerrdhe patha daninthelerrdha wurrini murrinh ngarra Yile neki-re kardu Pule ngala thathpirr pirranu ngarra

kardu. I kardu matharr-wunngini wunku menpathadha wurrini, nanhthi matharr terert warda ngatha.

²⁴ Bere, murrinh nhini ngarra matharr-wunngini menpathadha wurrini-ka bamlang warda da ngathparr wangu i da ngarra ngala nhini nan-ya Syria da mana. I kardu da ngarra nhini-ka kardu matharr-wunngini terert pumenmertidha purni ngarra Jesus-nu, matharr terert-ya i yidingurr terert. Kardu wunku ku ngepan wiye panthidha purni-ya, i kardu matharr werrerrerr panthidha purni-ya i kardu punintedha wurrini. Bere Jesus-ka menpathadha wurrini kardu matharr-wunngini terert nhini-yu i kardu-ka manangka matharr warda nhini pardingkadhukthayu.

²⁵ Bere kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha warda purni Kangkarlmawu-yu da ngarra Galilee thanguku kathu i da town 10 nhini pangu-yu, i da ngarra Jerusalem thanguku kathu, i da Judea, i da ngamimarda pangu kathu ngipilih ngala nhini-ya Jordan. Kardu wurnangat nhini warda ngatha parraniriwaktha purni Kangkarlmawu-yu.

5

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Wurnangat

¹ Bere Kangkarlmawu bampunkardu kardu wurnangat ngarra pubemkardurdu-yu. I nhini nukunu-ka dimmar-dawith warda ngarra da palyirr i kanawup. I kardu pulan-gay nukunu deyida pirrimkamardawithneme da pangu-yu i ngarra Kangkarlmawu manta parnamkawupneme. ² I bere nukunu-ka murrinh warda wurdanpunthethith kardu ngarra wurnangat nhini. I mampirra, ³“Nga kardu. Nanki kardu ngamere kanhi nirrimkadhuk-ya ngepan ngarra nanki mere lurruth ngala numabath ngatha-ka,

nhini nanki-ka le da matha narninu. Nhini Yile neki-ka kardu Pule ngala da matha dimnarra, i nukunu-ka pirrananpenu purru nhini-yu.

⁴ “I nanki kardu ngamere kanhi ngarra damnanmardathin kanam-ka, le deyida narninu, nhini Yile neki-ka ngarra nanki da matha mananmanpinu purru nhini-yu.

⁵ “I nanki kardu pana ngarra Yile neki da matha nuddamnyemit numpan-ka, kardu le da matha narninu, nhini Yile neki-ka da putek ngala kanhi panarramutnu i kardu pule ngala nuyunu da kanhi-yu.

⁶ “I nanki deyida kardu pana ngarra marda thathpirr numanganart da mange yuthpan-nu nariwaknu, nhini nanki-ka le deyida narninu. Yile neki-ka da mange yuthpan nhini panarrangkardanu purru.

⁷ “I nanki deyida kardu ngamere kanhi kardu ngarra darrikardu-nanmarda i da mange patha patha numampirra numpan ngarra kardu ngamere-ka, nhini nanki-ka le da matha narninu. Yile neki-ka mange patha deyida manarranu purru nhini-yu.

⁸ “I nanki deyida kardu pana ngarra marda thathpirr numanganart numpan Yile neki, le da matha narninu nhini-yu, nhini nanki-ka da ngarra Yile neki nukunu narninu.

⁹ “I nanki kardu ngarra makthuk numpan-ya i murlmurl thathpirr narnam, nhini-ka le da matha nurunu nhini-yu. Nhini Yile neki kathu-ka murrinh manarranu, ‘Nanki-ka kardu wakal ngay da matha nhini-yu.’

¹⁰ “I nanki kardu ngarra da tetemanthay kama pubannarrapak pumpan-ya kardu ngarra ngamere kathu, nhini nanki-ka da mange ngarra Yile neki nukun weyida narrarntiwak numpan. Nhini nanki-ka kardu le patha da matha narninu, nhini Yile neki-ka kardu Pule ngala da matha dimnarra nhini-yu, i nukunu pirrananpenu pani.

¹¹ “I nga. Kardu ngamere pana deyida murrinh pumanannarrithaknu ngatha i da tetemanthay ngatha pubunarrapaknu i murrinh pananthirrarartnu parni nanki-nu, nhini nanki-ka le da matha narninu nhini-yu. Kardu-ka mange nhini pumanarranu puru nhini nanki-ka kardu ngarra ngay weyida narramngiriwak numpan. ¹² I da murntak warra da mange wiye nhini deyida mani pumerrudhaneme purne ngarra ku prophet-yu kardu ngarra Yile neki nukunu-yu. Nhini nanki-ka le da matha narninu nhini Yile neki-ka nanhthi patha patha mamnar-rayit dim da ngarra Heaven nanki-nu-yu.”

Kardu Ngarra Kangkarlmawu Nukunu Mangini Nanhthi Salk Mani i Da Tarangka Mani

¹³ “I nga,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka nanhthi mangini salk mani kardu wurnangat kanhi warda ngatha-nu ngarra da putek ngala kanhi parnam. Ngini-punh nanhthi salk mani nanhthi patha ku ngen-nu-ka, nhini nanki-ka patha deyida numampirra numpan kardu wurnangat kanhi-nu. Mu nanhthi salk nanhthi murntak i wiye ngatha-ka nanhthi-ka mere patha deyida kirra, wurda. I nanhthi-ka nunnuku warda nhini-yu, i kardu-ka punnudhurrthurrnu warda nhini-yu.

¹⁴ “I ngana deyida nanki-ka ngini-punh da tarangka mani damlarrang pirrim-ya kardu wurnangat kanhi-nu da ngarra putek ngala kanhi parnam-ya. Ngini-punh da town mani-ya da ngarra palyirr kangkarl dim-ka da-ka damlarrang pilampirdarri da matha dim nhini-yu. I nhini nanki-ka kardu pilampirdarri deyida narnam kardu-nu pubananmangkardunu da mange ngarra patha patha nhini ngarra nanki namam numpan. ¹⁵ Nga. Mere nangkal ngadha karibirl thungku lem-yu i bupak pepe ngarra nanhthi pakit, wurda. Mu nukunu-ka kangkarl da

matha mamkale i thungku-ka palarrangnu pintha i kardu ngarra thelput nhini pirrimkadhuk-ka bere matha wangu parnammirbirl nhini-yu. ¹⁶Nginipunh nhini mani nanki-ka da mange tarangka i patha da matha numarranu nuru. I nhini kardu-ka pubananmangkardunu parni da mange patha patha nhini ngarra namam numpan-ya. I nhini kardu-ka pariparlnu warda parni Yile neki-yu ngarra da Heaven dim-ya.”

Kangkarlmawu Kardu Wurdanpunthethith Murrinh Law

¹⁷ I ngana deyida Kangkarlmawu kathu-ka mam-pirra, “Nga. Nanki kama nubenthengkarnirn numpan-ka ngay-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi murrinh law ngarra Moses i ku prophet ngarra Yile neki nukun nguninmakudha-mana-wa-neme murrinh law murntak nhini-ya? Mu wurda, ngay-ka mere nukun ngununku-makuneme murrinh law nhini-yu. Mu ngay-ka mange ngamanu ngurru da mange nhini da matha ngarra murrinh law nhini mam-yu, i nhini nanki-ka the warda numabathnu nuru murrinh law nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. ¹⁸Mu ngarra da putek ngala kanhi i da kangkarl pangu pirra da ngatha-nu, murrinh law nhini-ka bere ngatha pungurkurrknu, i murrinh-ka mere ngarra nukun kiyerrarr murrinh kunungingki ngatha yida-yu. Mu murrinh-ka bere ngatha wangu pungurkurrknu i ngarra da putek ngala kanhi da mana panirikerdeknu. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa mamnarra ngem-yu.

¹⁹ “Mu kardu nangkal ngatha murrinh law kunungingki ngatha yida muparl-ka i murrinh purdunthethithnu ngatha kardu ngamere pumuparl-deyida-nu-ka, nhini nukunu-ka kardu ngathayida da matha paninu i mere kardu ngala paninu nhini-yu kardu ngarra Yile neki

nukun-yu. Mu kardu nangk'al ngatha murrinh thathpirr mabathnu purru murrinh law nhini, i kardu ngarra ngamere deyida purdunthethithnu purru murrinh pumabathnu puru, nhini nukunu-ka kardu ngala thathpirr purrunu kardu ngarra Yile neki nukun-yu.

²⁰ “Nga, ngay-ka manarranu-ka murrinh thathpirr numanabathnu nuru murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu, i da mange ngarra nukunu da matha nariwaknu nuru ngala deyida wangu nuyunpewalnu da mange kardu pana-ya ngarra murrinh law Moses nukun puddanpuncthethith pumpan, i kardu nan-ya kardu Pharisees. I mange nhini ngatha nuyemanu nuru-ka nhini nanki-ka kardu ngarra Yile neki da matha nukunu nhini-yu. I nukunu-ka ku pule ngala nanki da matha pinarranu nhini-yu.”

Kangkarlmawu Mampirra Mere Kenmardarurr Nukun

²¹ “Nga, nanki-ka the mana nanthin murrinh law murntak nhini nganaka ngarra Moses nukunu. Murrinh-ka kanhi-wa yibim-yu, ‘Mere nukun thu thubat i thurdur-inuminu kardu numi. Mu kardu ngatha kubat i kurdurinum i kardu numi, nhini kardu-ka pumabertinu puru kardu nhini-yu ngarra murrinh court-nu wangu i nukunu nhini-ka pirramardatnu kumparra warra ngarra ku judge. I ku judge-ka murrinh mananu ngarra kama pamanu kardu nhini-yu.’ ²² Mu ngay murrinh manarranu-ka kardu ngatha kanarithi ngarra kardu numi, nhini kardu-ka pumaberti-deyida-nu puru kardu nhini-yu da ngarra murrinh court-nu warda wangu. I kardu ngatha murrinh mardarrithaknu ngarra kardu numi, nhini kardu-ka pumabertinu puru kardu nhini-yu ngarra kardu pule ngala ngala-nu wangu. I kardu ngatha murrinh mananu ngarra kardu numi, ‘Nhinhi-ka pelpith wiye thathpirr-wa,’ nhini

Yile neki-ka kurduthuknu kama kardu nhini-yu ngarra da thungku ngala wangu-yu, da Hell-ya.

²³ “I nga. Ngarra narnirdi thelput ngarra Yile neki nukunu-ka i nanhthi nanamutnu ngarra Yile neki, mu nhini nanki-ka nuddiyerr deyida kardu numi da ngatha thu kuy thanamninth a ngarra nhinhi kathu, ²⁴ nhini-ka thanipartnu ngadha nanhthi pana-yu ngarra thenamuttha-yu, i thurrunanu warra ngadha ngarra kardu nhini i murlmurl warda thanininth a. Nhini-re warda thurdiwurlnu i nanhthi nhini thanamutnu warda ngarra Yile neki-yu.

²⁵ “I ngana deyida, kardu ngatha murrinh mampa, ‘Nhinhi-ka da mange wiye nam, nhini ngay-ka ngarra murrinh court-nu warda manhibertinu ngurru.’ Mu murlmurl da matha thurruninthanu murrinh ngarra court-nu wangu-yu. Mu wurd a ngatha-ka nhini-ka manhiberti da matha-nu purru ngarra murrinh court nhini-yu, i nhini-ka ngarra ku judge panamutnu. I ku judge nhini-ka nhinhi-ka panamutnu warda ngarra ku policeman, i nhini ku policeman-ka pampadhapnu warda ngarra jail. ²⁶ I pangu da matha thinganamardanu i ngarra ku mani terert da mana pay thamanu, ku fine-ya. Murrinh thatpirr mamnarra-yu.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ngarra Palngun Ngamere Betkutma

²⁷ “I nga, murrinh deyida manarranu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka the mana nanthin murrinh law kanhi yibim-yu, ‘Mere nukun nabert kardu palngun karnabuy i ngarra nigunu warda thaninginthawit.’ ²⁸ Mu ngay-ka murrinh manarranu-ka, kardu nugarn

kathu pirrabathnu ngatha kardu palngun numi, i nukunu-ka marda manganart dim paninginthawitnu ngarra nigunu, nhini-ka mangini kanamnginthawit mani wardarra nukunu nhini-yu. ²⁹ I nhini-ka nanhthi kamarl numi ngarra nanki ngatha-re nubangkardunu i da wiye warda nuyemanu, nhini-ka kamarl-ka nunguyngkapirt i nunuku warda nhini-yu. Nhini-ka patha-wa nhini-yu kamarl numi da matha numabathnu nuru. Mu kamarl perrenku ngatha numabathnu nuru i da mange wiye-nu ngatha numabathnu nuru, nhini-ka ngarra da thungku ngala da matha narninu da nakurlnu-re.

³⁰ “I ngana deyida ngarra mange batbat nanki-re da mange wiye numabath ngatha nuru-ka, nhini mange-ka nubemartal-wa i nunnuku warda nhini-yu. Nhini-ka patha-wa nhini-yu mange numi da matha numabathnu nuru. Mu mange perrenku ngatha numabathnu nuru i da mange wiye-nu ngatha numabathnu nuru-ka, nhini-ka ngarra thungku ngala da matha narninu da nakurlnu-re.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Kardu Palngun i Nugarn Memnginthadarrarr

³¹ “I nga, murrinh law murntak numi kanhi nubinthepup nawa?” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Kardu nugarn ngatha kanipart palngun nukunu, i nukunu-ka murrinh pangerililnu ngarra nanhthi peypa murrinh kanhi-ya, ‘Palngun kanhi-ka palngun mere ngay warda nhini-yu, wurda, nganampart warda,’ i bamar-danu nanhthi peypa nhini-yu. ³² Mu ngay murrinh manarranu-ka, kardu nugarn ngatha kanipart palngun nukunu, i nigunu-ka mere merithuktha kani ngarra nugarn ngamere, mu nangkun nigunu-ka ngathayida kanipart ngatha-ka, nhini-ka nginipunh ngarra kardu nugarn

numi deyida mani kanamut nigunu nhini i kaninginthaw-itnu. I nukunu kardu nugarn nhini warra-ka mungamparl deyida da law nhini-yu, nhini nukunu-ka kardu palngun karnabuy warda kanthin wurran.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Murrinh Yu-nu Kama i Wurda Kama

³³ “I nga.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka the mana nanthin murrinh murntak kanhi yibim-ya. Ngarra murrinh kanhi mani nuyemananu ngarra Yile neki wangu, ‘Yu, ngay-ka mampanu ngurru da nhini-yu, Yile.’ Murrinh nhini-ka murrinh da matha numanay-itnu nuru nhini-yu. ³⁴⁻³⁶ Mu ngay-ka murrinh kanhi-wa manarranu-yu. Ngarra murrinh nginipunh nhini mani numarranu nuru ngarra kardu-ka, nhini-ka mere nukun numangkawadha Yile neki-yu, nginipunh kanhi mani-ya, ‘Yu, Kangkarlmawu thathipirr.’ I ngana deyida mere nukun numangkawadha da Heaven, nginipunh kanhi mani-yu, ‘Yu, da Heaven thathipirr.’ I mere nukun deyida numangkawadha da putek ngala kanhi, i da Jerusalem, i pelpith nanki ngatha yida, wurda da matha. Yile neki da matha da wurnangat kanhi warda ngatha i da kangkarl mampatha i da terert nhini warda ngatha da nukunu, i da mamnginikat dim. I nanki-ka mere ngarra deyida pemarr nanki nuddunumath pemarr thipmam i pemarr bamam da mana-nu, wurda.

³⁷ “Mu ‘Yu’ da matha nuyemanu nuru, i ‘Wurda’ da matha nuyemanu nuru. I nhini-ka nhini da matha murrinh-yu. Mu murrinh pirdithme ngatha nubangkawunu-ka ngarra murrinh ‘Yu’-nu i ‘Wurda’-nu-ka, nhini-ka murrinh ku karrath thanguu kathu-wa nhini-yu.”

*Kangkarlmawu Mampunmardawerr Mange Pumemnuwerr
Pumpun Kardu*

³⁸ “Nanki-ka the mana nanthin murrinh law murntak kanhi yibim nganaka, ‘Nhinhi ngatha thungungkapirt kamarl ngarra kardu numi, nhini nukunu deyida kamarl ngarra nhinhi pungunhinkapirtnu. I nanhthi dimu ngatha dardiwarl ngarra kardu numi, nhini nukunu deyida kathu banhirdiwarl dimu ngarra nhinhi-yu. I mange-ka nginipunh nhini mani-wa mange mungamninthawurr.’ ³⁹ Mu ngay murrinh manarranuka, mere nukun nuddurrerl kardu ngamere pana-ya ngarra ngurradhath panangurrunu-ya. Mu kardu ngatha banhidhamurrurduk ngarra thamurru batbat-ka nhini-ka thamurru numi-re thanamut i banhidhamurrurduk deyida.

⁴⁰ “I kardu ngatha murrinh court-nu manhibertinu purru nanhthi shirt nhinhi-nu-ka, nhini-ka thanamut da matha nanhthi shirt nhinhi i nanhthi kawut wanku thanamutnu. ⁴¹ I ku soldier ngatha nanhthi swag nukunu kampamut nanhthi thuynamanthinu thurru da kunungingki-nu, nhini nhinhi-ka da ngathparr da matha thuynamanthinu thurru nukunu nhini-nu-yu. ⁴² I kardu ngatha nanhthi-nu panhidharrpunu-ka nhini-ka thanamut da matha. I kardu ngatha nanhthi-nu panhidhar-punu da kunungingki da matha-nu nhini-ka thanamut deyida nanhthi nhini-yu.”

*Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Kardu Wurnangat
Marda Thathpirr Pumenurtnu Puru*

⁴³ “I nga,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Nanki-ka the mana nanthin murrinh murntak kanhi-ya ngarra pumedha purni-ya, ‘Marda numanart nuru kardu pana-ya ngarra marda pumangannhert pumpun-ya. I kardu pana

deyida ngarra thu kuy pumpannarra-ka, nhini nanki-ka thu kuy deyida nururranu ngarra kardu nhini-yu.’
⁴⁴ Mu ngay murrinh manarranu-ka marda thathpirr numanartnu nuru kardu nhini ngarra thu kuy pumpannarra i kardu ngarra mere kumananart kuru-yu. I Yile neki nadharrpunu da mange patha marranu purru kardu pana ngarra da tetemanthay pubannarrapak pumpan. ⁴⁵ I nhini nanki-ka kardu wakal ngarra Yile neki nukunu warda nurunu nhini-yu. Nukunu-ka kardu wurnangat warda ngatha marda manganpunart dim. I nukunu-ka nanhthi ngunga nukunu dampirralarrang dim ngarra kardu wurnangat warda ngatha-nu, kardu pathanpunnu-ya i kardu wiyenpun-nu-ya. I nukunu-ka kura yelyel wurdanpirrathukthuk wurran ngarra kardu pathanpunnu i kardu wiyenpun-nu.

⁴⁶ “Mu nga. Nanki ngatha marda numanartnu nuru kardu pana da matha ngarra marda pumangannanart pumpan-ka nhini-ka nubenthengkarnirn Yile neki-ka panantiparlnu nhini-yu? Nginipunh kardu wiyenpun pana ngarra ku mani pumpanpunmatkut ku Governmentnu mange nhini deyida pamam pumpan nhini-yu. Mu nanki-ka kardu wurnangat warda ngatha marda thathpirr numenurtnu nuru. ⁴⁷ I murrinh ngatha narnirrangerrennu ngarra kardu darrikardu nanki da matha-ka, nhini-ka nubenthengkarnirn narnam mange patha nhini-yu? Kardu pana mani ngarra mere kariwak kuru Yile neki-ka mange nginipunh nhini deyida pamam pumpan nhini-yu. Mu nanki-ka ngarra kardu terert da matha nururrangerrennu. ⁴⁸ Yile neki-ka kardu yuthpan thathpirr dim. I nhini nanki-ka mangini nukunu deyida mani kardu yuthpan thathpirr nurunu.”

6

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Mange Ngarra Kardu Ngamere Pumanmanpinu

¹ Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirra deyida, “Nga kardu. Ngarra murrinh prayer-re nuyemanu nuru, i ngarra kardu-re numanmanpinu nuru, i mange nginipunh nhini mani nuyemananu nuru ngarra Yile neki-nu-ka, nhini-ka mange-ka mere pilampirdarri nukun nuyema nuru ngarra kardu terert pirananmathnu puru i panantiparlno nhini-yu. Mu ngarra pilampirdarri mange nhini ngatha nuyemanu nuru-ka nhini Yile neki-ka mere kanantiparl nukun i mere kanarramut nukun nanhthi ngarra nukunu-yu. ² Mu ngarra nanhthi kama i mi kama narramut ngarra kardu mananhthi-wunka-ka, nhini-ka watmam dere matha narramut ngarra kardu terert makardu-re. Mu kardu pana nganaka ngarra pumerntart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak pumpan, kardu nhini-ka nanhthi parrampirramut ngarra kardu mananhthi-wunka-nu-ka ngarra kardu terert-te panganpunmath mange nhini pamam pumpan-yu, da ngarra murrinh church kama i da ngarra kardu pubemkardurdu kama. Nhini-wa kardu mange kardu pantiparlno puru-yu. Mu Yile neki-ka mere kantiparl nukun kardu nhini-yu, wurda. ³⁻⁴ Nhini-ka ngarra nanki-re nanhthi kama i mi kama narramut ngarra kardu mananhthi-wunka-ka, nhini-ka watmam da matha narramut kardu ngarra makardu-re-ya, i nhini-ka kardu darrikardu nhinhi ngathayida-ka mere warda the manhimabath nhini-yu. I nhini-ka Yile neki da matha banhimangkardunu, i nukunu-ka nanhthi ngarra nukunu thathpirr warda pampamutnu da nakurl-te-nu-ya.”

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Prayer-nu

⁵ “I nga.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Ngarra murrinh prayer numananu nuru-ka, nhini-ka mere ni-rat nukun ngarra kardu wurnangat pubemkardurdu-yu i pirananmathnu da ngarra church kama i da pana ngangka-re kama. Mu kardu pana-ya ngarra pumerntart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak pumpan-ka mange nginipunh nhini mani pamam pumpan-ya nhini-ka kardu pantiparlno puru kardu nhini-yu. Mu Yile neki-ka mere kantiparl nukun kardu nhini-yu, wurda. ⁶ Mu kardu numerrnhi da matha da ngarra nhinhi thanirdinu i nanhthi tuwa thenumadhapnu i pangu da matha thurdi-nayithnu thi ngarra Yile neki-nu. Yile neki-ka kardu mere ngarra dangkardu, mu nukunu kathu-wa banhimangkar-dunu mange pana numerrnhi ngarra murrinh thurdi-nayithnu thi, i nukunu-ka nanhthi warda pampamutnu.

⁷ “I mere nukun murrinh ngathayida nuddinayithnu nuru wunku murrinh pangkuy i pirdithme wanku. Mu kardu ngamere pana da mange nhini pamam pumpan-ya i pubenthengkanirn pumpan Yile neki-ka birrayepupnu mana-wa nhini-ka murrinh prayer pangkuy weyida pumpannangerren, mu wurda. ⁸ Mu mere nuddinayith nukun nuru murrinh prayer pangkuy nginipunh nhini mani-ya. Nukunu Yile neki-ka the thathpirr kanthinnan i the deyida kanthin thangku nanhthi kama nadharrpunu ngarra mere da ngatha nedharrpudha.

⁹ “Mu murrinh-ka kanhi mani-wa nuddinayithnu nuru ngarra Yile neki-yu. Yile, ngarra da Heaven thim. Nhinhi da matha ngala thathpirr-yu i patha da matha. I nhinhi da matha nganhiparlno ngarni-yu. ¹⁰ I nganki nganhid-harrpunu thingarranu kardu Pule ngala thathpirr ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I da mange ngarra marda nanganganart thim nganki-nu, nhini nganki deyida mange nhini nguyemampanu nguru, nginipunh kardu

pana mani da kangkarl parnam da mange ngarra nhinhi da matha pumampa pumpan. ¹¹ I mi dhepdhep thangaramutmutnu thurru. ¹² I thirranganmaputhnu da mange wiye ngumebaththa ngardi, nhini nganki-ka nguyenthekum warda da mange wiye ngarra kardu ngamere thangunu kathu pumengarradha purni-yu. ¹³ I nanganmanpinu murrinh ngarra nhinhi da matha ngumampabathnu ngarni ngarra ku karrath-te mangantullulnu-yu. I nanganyitnu thurru nganki-yu, nhini ku karrath-ka mere ngarra nukun manganbert. Murrinh-ka nginipunh nhini mani-wa nuddinayithnu nuru ngarra Yile neki-nu wangu,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

¹⁴ “I nga. Ngarra kardu-re da wiye pumanarranuka, nhini-ka nuyuyekum da wiye nhini, i nhini Yile neki deyida puyanmayekum da wiye nhini ngarra numebaththa nurni-yu. ¹⁵ Mu mere ngatha nuyunmayekum da mange wiye ngarra kardu ngamere thangunu kathu, nhini Yile neki-ka mere deyida kuynanmayekum nukun da wiye nhini ngarra numebaththa nurni-yu.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Ngarra Mi-re Parnam-part Ngadha Murrinh Prayer-nu

¹⁶ “Nga.” Jesus kathu-yu mampirra. “Ngarra murrinh prayer-nu nuddinayithnu nuru-re-ka i mi dhepdhep narnipartnu ngadha-ka, nhini-ka mere kanankawethin-wa nukun nhini-yu. Mu kardu pana ngarra pumern-tart pumpan Yile neki mana-wa parrarntiwak pumpan-ka kardu dampunkawethin wurran i mere kumenungkapurl kamarl ngarra pigunu i mere kuyuwepek pemarr pigunu-yu. I nhini kardu ngamere kathu-ka pubampunmangkardu mi parnampart ngadha murrinh prayer-nu. I kardu ngamere kathu parrampuntiparl pumpan

kardu nhini-yu, mu Yile neki da matha wurda-wa nhini-yu. ¹⁷ Mu ngarra mi-re narnipartnu ngadha i murrinh nuddinayithnu nuru ngarra Yile neki, nhini-ka kardu bere ngatha numenungkapurlnu nuru kamarl ngarra nanki i pemarr wunku nuyuwepeknu nuru. ¹⁸ I nhini kardu ngamere-ka mere warda the pumananmabath-nu da mange nhini namam numpan-yu. Nga. Yile neki-ka kardu mere ngarra nubangkardu, nukunu kathu-wa bananmangkardunu da mange nhini watmam namam numpan-yu i nukunu-ka nanhthi nakurlnu panaramutnu.”

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Nanhthi Terert Mere Pubemardarr Nukun

¹⁹ “I nga,” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra. “Mere nukun nubemardarr nuru nanhthi purrkpurrk pana nanhthi terert i ku mani terert ngarra da putek ngala kanhi narnam. Nanhthi nhini-ka panirikerdek da matha-nu i ku kakurruth parnimurrknu nanhthi nhini-yu, i nhini-ka nanhthi warda piwurdup da matha-nu. I kardu darrarart-wunka kumanankardap nukun nanhthi nhini-yu. ²⁰ Mu mange ngarra Yile neki da matha nukunu nariwaknu nuru, i nhini-ka mangini nanhthi purrkpurrk mani nubemardarrnu nuru da kangkarl da Heaven-ya. I nanhthi nhini-ka mere kanirerdek i mere kiwurdup nukun pangu-yu i mere nangk'al nukun darrarart manankardap nhini-yu. ²¹ I nanki ngatha mangini nhini mani nubemardarrnu nuru da kangkarl-ka, nhini nanki-ka marda numartnu nuru pangu da matha narninu ngarra da Heaven.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Nanhthi Kamarl-nu

²² “I nga. Nanhthi kamarl ngarra nanki-ka mangini thungku layit mani-wa nhini-yu ngarra ngepan nanki-nu-yu. Nanhthi kamarl ngatha da patha-nu numpan-mirbirl, nhini-ka nanhthi ngepan-ka tarangka da matha palarrangnu pani nhini-yu. ²³ Mu kamarl ngatha da wiye-nu numpanmirbirl-ka, nhini ngepan-ka da ngarra thipmam binhi mani-wa narnam nhini-yu. I ngepan ngarra nanki manangka tarangka ngatha numammath narnam-ka, nhini ngepan nanki-ka thipmam binhi ngala da matha nhini-yu.”

Kangkarlmawu Mampirra Yile Neki Pirranpenu Thatpirr Purru

²⁴ “Mu nga. Mere nangkal ngadha murrinh bir-ruyepupninta i murrinh marrubathninta ku pule ngala ngala perrkenku-nu-yu, wurda. Mu nukunu-ka ku pule ngala numi da matha murrinh manabath-yu le kanina i mere ngarra murrinh manabath ku pule ngala numi-yu i mere le kanina nukunu-yu. I nga. Mange nginipunh nhini mani-ka Yile neki i ku mani-ka mere kininta nukun ku pule ngala nanki-nu-yu, wurda-wa nhini-yu. ²⁵ I nhini ngay murrinh manarranu-ka mere nenuwerr nukun ngarra mi dhepdhep wangu-yu i kura patha-nu-yu nanhthi ngarra kardu birnu nukunu-yu. Nanki-ka kardu berengunh birnu narnam i nhini-ka ngala-wa, mu mi dhepdhep-ka kunungingki da matha, nhini nanki-ka mere nenuwerr nukun. I ngana deyida mere nenuwerr nukun nanhthi ngarra nubuyrdurdu nu-nu-yu. Nginipunh ngarra nanki-ka ngala-wa, mu nanhthi ngarra nubardurdi numpan-ka kunungingki da matha nhini-yu, nhini-ka mere nukun nenuwerr.

²⁶ “Nga, ku murrirrbe nubangkardu kumpanmarlbarl nganaka. Ku pangu-ka mi mere kubabirr kuru mi kamarl. I mere kuddururturt kuru mi dhepdhep i mere kubarartal

i mere kubemardarr kuru mi-yu ngarra thelput, wurda da matha nhini-yu. Mu Yile neki da matha da ngarra kangkarl dim-ka dirranganpunpe kanam ku murrirbe kanhi i mi dampirramutmut wurran-yu. I nhini Yile neki-ka nanki deyida wanku pirrananpenu purru nhini-yu. Nanki-ka kardu-wa, mu ku murrirbe-ka ku da matha nhini-yu. ²⁷ Nga. Mere nangkai ngadha da pirdithme panibirnununu ngarra da putek kanhi-yu penewerrnu ngatha pani da mange nginipunh nhini wangu-yu wurda, mere niyema-nukun-neme nuru nhini-yu.

²⁸ “I mere nenuwerr nukun nanhthi ngarra nubuyrdurdinu nuru. Nga, nubangkardu mi purripulawa purrkpurk pangu kurrankadhuk-yu. Mi-ka mere wurlk kuyema kuru i nanhthi kaligu mere kawarl karni nanhthi pangu pubuyrdurdinu, wurda. ²⁹ I mi pangu-ka lelung da matha dimpunpewal ngarra nanhthi kaligu ngarra King Solomon banarduridha wurrini nanhthi kaligu murruwurlngka nimin-ya da murntak warra-ya. ³⁰ Yile neki-ka mamlelung mi purripulawa terert warda ngatha, mu mi-ka mere pirdith i demmugarl. Marra kanhi-ka mi kibimkadhuk, mu thipinhire-ka mi-ka demmugarl warda, i kardu-ka niraputh warda mi nhini-yu. Mu Yile neki-ka lelung da matha mampatha, i nhini-ka nanki deyida pirrananpenu purru nanhthi-nu nubuyrdurdinu nuru nhini-yu. Nga, mi i nanhthi-nu ngatha nerrewerr numpan-ka nhini-ka nuddamnyemit kunungingki da matha ngarra Yile neki-nu. Mu nuddunayemitnu thatpirr nuru ngarra nukunu. I nhini-ka ³¹ mere nenuwerr nukun i murrinh mere nuyema nukun, ‘Mi-ka ngarra wangu nganikutnu, i kura-ka ngarra wangu ngiwurlnu, i nanhthi kaligu-ka ngarra wangu martnu?’

³² “Mu kardu ngamere nhini ngatha mi i nanhthi-nu perrewerr pumpan-ya. Mu nanki-nu-ka Yile neki

pirrananpenu purru nhini-yu. Nukunu-ka the kanthinnan ngarra mi mami narnam i nanhthi mananhthi narnam. ³³ Yile neki-ka kumparra da matha nubupaknu ku Pule ngala pinarranu i da mange patha ngarra nukunu da matha nariwaknu nuru. I nhini nukunu-ka mi dhepdhep, kura patha i nanhthi kaligu panarramutmutnu purru nhini-yu. ³⁴ I mere nenuwerr nukun nuru da thipinhire-nu-yu. Mu da thipinhire da matha nubeyengkarnirnnu nuru da nhini-nu-yu. Mu marra kanhi nubeyengkarnirnnu nuru da tetemanthay ngarra da marra kanhi nukun da matha.”

7

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Mere Purdunyith Puru Ngarra Kardu Ngamere

¹⁻² Kangkarlmawu mampirra deyida ngarra kardu tert, “Nga kardu. Mere nukun murrinh nuddunyith nuru kardu ngarra ngamere-yu, kardu wiyenpun kama pumpan-ya i kardu pathanpun kama-ya. I mere numannarrithak nukun nuru kardu nhini-yu. Mu mange nhini ngatha nuyemanu nuru-ka nhini Yile neki-ka mange nhini deyida manarranu nhini-yu. Da mange nhini ngarra numampirra numpan kardu ngarra ngamere, nhini Yile neki kathu-ka mange nhini da ngatha manarra-deyidanu purru ngarra nanki. ³ Nhini-ka nginipunh kardu pana mani nganaka thamkarda thirrim ngarra kamarl nukunu kardu numi nanhthi thay kunungingki kanamkardi-ya. Mu nhinhi-ka nemnupe-wa nanhthi thay ngala kanamnhingkardi deyida ngarra kamarl nhinhi-yu. ⁴ I mere nukun nana ngarra kardu nhini-yu, ‘Ya. Nanhthi thay kunungingki mani ngungumpapirt ngarra kamarl nhinhi,’ ngarra nhinhi-re thanthin thirrim wunku thay ngala pana kanamnhingkardi. ⁵ Mere nukun numerart nuru

nginipunh nhini mani-yu, wurda. Mu marra-re warra ngadha-ka nanhthi thay ngala thunguyngkapirt ngarra kamarl nhinhi kanamnhingkardi. I nhini kamarl-ka tarangka da matha dangkardunu-yu nanhthi thay kunungingki pana-nu thungunapirtnu ngarra kardu numi kathu-ya.

⁶ “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Mere nukun narramutmut nuru murrinh ngarra Yile neki nukunu i mi ngarra Yile neki nukunu ngarra kardu wiyenpun-yu, nhini kardu-ka murrinh ngarra nukunu i mi nhini ngarra nukunu pirraputh da matha-nu, i nanki deyida wanku panankamitnu-yu.”

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Yile Neki Padharrpunu

⁷⁻⁸ Bere Jesus kathu-ka murrinh deyida mampirra, “Yile neki nadharrpunu nuru nanhthi pana-nu-ya ngarra narnamyeyma. I ngana deyida nanhthi nhini-nu niraw-inhadhathnu nuru, i nhini Yile neki-ka nanhthi-ka panar-rangkardanu warda nhini-yu. Kardu bere ngatha wangu nadharrpunu nuru Yile neki, i nhini nukunu-ka nanhthi warda kanarramutnu warda ngarra nanki-yu nanhthi pana ngarra narramtharrpu-yu, mange nhini ngatha nuyemanu nuru-yu. ⁹ I nga, nankuneme yileyile. Wakal nankuneme ngatha kanankudharrpuneme mi lawam-nuka, nankuneme-ka mere ngarra kama mani narrumutneme nanhthi palyirr-yu, wurda. ¹⁰ I ku ngurlmirl-nu ngatha kanankudharrpuneme-ka, nankuneme-ka mere ngarra kama mani narrumutneme ku pangkuy-yu, wurda. ¹¹ Kardu nanki-ka mere patha thathpirr nuru, mu nanki-ka the-wa numamath mi dhepdhep patha da matha narrampirramutmut-yu ngarra wakal nanki-yu. Mu Yile neki-ka patha thathpirr-wa nhini-yu, nhini nukunu-ka

da kangkarl kathu nanhthi patha thathpirr damnarra-mutmut wurran kardu pana-nu ngarra narrantharrpu numpan-ya.

¹² “Nanki-ka kardu le numpanpirra kardu pangu kathu ngarra da mange patha pumamnarra pumpan-yu, na? Nhini nanki-ka da mange patha nhini da ngatha numar-ranu nuru-yu ngarra kardu nhini-yu. Nhini-wa murrinh law ngarra Moses nukunu i ku prophet terert wanku da murntak thangunu kathu.” Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Da Mayern Ngalthe Ngarra Yile Neki Nukunu Wangu

¹³⁻¹⁴ “Da mayern pana da ngarra Yile neki-nu nungam dim-ka da-ka mayern ngalthe i kunungingki da matha nhini-yu. Mu da mayern ngarra da thungku ngalanu da Hell wangu nungam dim-ka, da-ka mayern ngala da marda nhini-yu. Nhini nanki-ka nurulilinu ngarra mayern ngalthe da matha, i nhini nanki-ka kardu bere matha wangu birnu narninu. Kardu ngamere da matha pubangarnurdurt pumpan da mayern ngalthe nhini, i mayern nhini-ka da tetemanthay da matha nhini-yu.

“Mu da mayern da ngala da marda-ya kardu wurngat da matha pibiwat da nhini-yu, i da mayern nhini-ka pekpek da matha. Mu kardu nhini-ka pubarikerdek da-nu matha nhini-yu.

Kangkarlmawu Mampunmardawerr Ku Prophet Thirrukduk-nu

¹⁵ “Nga kardu,” Jesus kathu-yu mampirra. “Thawath wangu nururranu kardu nugarn pana ku prophet thirrukduk-ya ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu mana-wa puddampirrayith pumpan. Mu kardu-ka pumenthart da matha pumpan-ya. Kardu nhini-ka thanthanka da matha purunarranu kathu ngarra

nanki nginipunh ku thip mani, mu kardu thathpirr-ka nginipunh ku were pulangarr mani-wa pumpan-yu.

¹⁶⁻¹⁷ “Mu nanki-ka da mange niranmayenhthenhnu nuru kardu nhini-yu da ngarra mange nhini-re puyemanu puru-yu. Nginipunh nanhthi thay patha mani nganaka, mi dhepdhep patha da matha memkalele dim. I thay nanhthi wiye-ka mi dhepdhep wiye da matha memkalele wurran. I mi kumpampa mani-ka mere karuy ngarra thay mululumpu-yu, wurda da matha. ¹⁸ Mi dhepdhep wiye-ka mere ngarra karuy ngarra nanhthi thay patha. I mi dhepdhep patha-ka mere ngarra karuy ngarra nanhthi thay wiye, wurda. ¹⁹ I nanhthi thay wunku mi dhepdhep wiye ngatha pirranu-ka nhini kardu-ka bartal-wa thay nhini-yu i kunuku ngarra thungku wangu. ²⁰ I nginipunh nhini mani nanki-ka niranmayenhthenhnu nuru ku prophet thirrukduk nhini-yu ngarra mange nhini-re puyemanu puru-yu.

Kangkarlmawu Mampirra Kardu Ngamere Mere Kuyumardawith Nukun Da Ngarra Yile Neki Nukunu

²¹ “I nga, murrinh numi warda manarranu,” Jesus kathu-yu mampirra. “Kardu terert da matha pumamnga pumpan, ‘Pule.’ Mu kardu mere terert nhini thathpirr kuyu nukun da pangu ngarra da Heaven thathpirr kuyu nukun da pangu ngarra da Heaven i bere matha wangu parninu pangu-yu, wurda. Mu kardu pana da matha ngarra murrinh thathpi Yile ngay nukunu pubinayepupnu puru i murrinh pumanabathnu puru da ngarra Heaven wangu parninu da bere matha-nu wangu-yu. ²² Da nakurlnu ngarra kardu wurnangat warda ngatha piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, kardu terert-ka murrinh pumanganu, ‘Pule, ngankuneme-ka murrinh thathpi Yile neki da matha ngurdinirrayiththa

ngurni ngarra kardu warda ngatha. Ngankuneme-ka ngepan wiye wanku ngirranmapuththa ngurni ngarra kardu-yu, i da mange ngalangala ngumerradha ngardi, murrinh ngarra nhinhi da matha ngumenhnhirdarrine ngurni.’

²³ “Mu ngay-ka murrinh warda marranu ngarra kardu nhini-yu, ‘Ngay-ka kardu mere the mananmath nanki-yu. Mu bere kardu nuru warda ngarra ngay thangunu kathu-yu kardu wiyenan, nhini kardu-ka mere murrinh thathpirr the numengabaththa narni.’

Kangkarlmawu Wurdanpunthethith Murrinh Thathpi Ngarra Nukunu Da Matha Pumanabathnu Puru

²⁴ “Nga. Kardu nangkal ngatha murrinh ngarra ngay bingayewupnu purru i murrinh mangabathnu purru, nhini nukunu-ka nginipunh kardu pana mani-wa kardu pelpith patha ngarra thelput nukunu bangarnerde ngarra da palyirr werlpen-darri-ya i da tetemam da matha pirridha. ²⁵ I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel i ngipilih-ka dempirnturt i manthalert da mana i nanhthi wirrirr lurruth ngala wurrinidha i panmatnintha ngarra thelput nhini-yu. Mu da thelput nhini-ka mere nuykudha, nhini-ka ngarra palyirr thangunu weyida bangarnerde nhini-yu.

²⁶ “Mu nga. Kardu nangkal ngatha murrinh thathpi ngarra ngay bingayepupnu purru i kardu pana mere murrinh mangabathnu-ka, nhini nukunu-ka nginipunh kardu pana mani-wa kardu pelpith wiye ngarra thelput nukunu bangarnerde ngarra da darrimurn kupkup-darri. ²⁷ I nhini thangunu-ka kura ngala warda kanamyel i ngipilih-ka dempirnturt i manthalert da mana i nanhthi wirrirr lurruth ngala wurrinidha i panmatnintha ngarra

thelput nhini-yu. I thelput nhini-ka banpek ngala da-matha-nintha nhini-yu.”

Kangkarlmawu Dampirrarikerdek Murrinh Ngarra Wurdanpunthethith Da Nhini-yu

²⁸ Bere Jesus-ka murrinh warda dampirrarikerdek murrinh ngarra wurdanpunthethith thangunu-yu ngarra kardu. I kardu-ka pumemnamardat ngala da matha ngarra mange Jesus-te wurdininthethiththa dini-yu. ²⁹ Nukunu-ka mere kardu pana mani ngarra murrinh law Jews pigunu puddininthethiththa purni, wurda da matha. Mu nukunu wurdininthethiththa wurrini-ka murrinh wunku lurruth ngala da matha.

8

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Nugarn Wunku Matharr Leprosy Kanthidha Wurrini

¹ Bere Jesus-ka wurdanthut warda ngarra da palyirr thangunu kathu-yu i kardu wurnangat nimin-ya par-raniriwaktha warda purni-yu.

² Bere kardu nugarn numi wunku nanhthi matharr ngala leprosy-ya kanthidha wurrini-ka, wurrini-nadha ngarra Jesus. I demnawinhipingkarl pangu warra kumparra. I mamna, “Pule, marda ngatha nart-ka nhinhi-ka nangiathanu kardu darripi tarangka ngurrunu.”

³ Bere Jesus-ka pirrimnalangma i manthap warda kardu nhini-yu. I mamna, “Yu, ngay-ka marda manganart ngar-rim manhiathanu. Nhinhi-ka kardu darripi tarangka warda thurrunu.” I da nhini-re-ka kardu nugarn nhini-ka kardu patha warda kardidha, i matharr ngala nhini-ka kanampart warda nhini-yu.

⁴ I Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Mere nukun thantherr ngarra kardu-yu mange kanhi thangunu mampa-yu. Mu

ngarra ku yilarn ngala da matha thununanu thi i nukunu-ka banhinginingkardunu warda nhinhi-yu. I nhini thangunu-ka mampa nukunu-yu, ‘Yu, nhinhi-ka kardu manangka matharr warda kardu darripi tarangka thurran.’ I nhini thangunu-ka ku murrirrbe i ku thip thanamutnu ngarra ku yilarn ngala, i nukunu-ka pinapeknu warda nhini-yu, ku nhini ngarra da murntak warra nukunu murrinh mam Moses thanamutnu-ya. I nhini-ka the warda ngatha pumanhibathnu kardu terert-yu nhinhi-ka kardu tarangka thathpirr warda nhini-yu.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu-yu mamna i wurdan-thuk warda nukunu-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Matharrngini

⁵ Bere Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini da nanu Capernaum.

Bere da ngarra nhini-ka ku pule ngala ngarra ku soldier terert dinirradha-ka ngarra Jesus-nu warda wurrini-nadha. ⁶ I murrinh menadha kardi, “Pule, kardu nugarn numi ngarra wurlk mamnga wurran-ka kardu matharr ngala da matha kabimngurrkurrk pangu-yu ngarra da, i mere ngarra da matha kewirnturt. Nangawatha mani mampa,” kardu nhini kathu-yu danidharrpudha pirri.

⁷ Bere Jesus kathu-ka mamna, “Mampa-ya, ngay-ka ngurrunanu i mampawathanu nukunu pangu-yu.” ⁸ Mu ku pule nhini kathu-ka mamna, “Awu Pule. Mere thurru nukun da ngarra ngay nhini-ka thunungiwerti nukun. Mu kanhi da wangu murrinh thamanu i nhini kardu matharrngini pangu-ka patha warda nangawathanu nhini-yu. ⁹ Ngay deyida wanku ku pule ngala dimnga ngarra ngay-yu i ngay-ka ku pule ngala ngempirra ngarra ku soldier ngamere-yu. I ngay mamna kardu ngarra ngay numi, ‘Pangu wangu thunu thi.’ I nukunu-ka nhini wangu nadha

dini. I mamna kardu numi, ‘Thurru kathu.’ I nhini-ka nadha warda kathu dini. I mamna kardu numi deyida, ‘Mange kanhi thamanu.’ I nhini nukunu-ka mange nhini-ka mamnga deyida.” Nhini-wa murrinh ku pule ngala soldier nhini mamna ngarra Jesus-yu.

¹⁰ Bere murrinh nhini bimnayepup thangunu-ka, Jesus-ka memnamardat warda thathpirr ngarra kardu nhini-yu. I wurdampirramardarduy warda pirrim ngarra kardu nhini-ya ngarra parraniriwaktha purni. I murrinh warda mampirra, “Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu pule ngala kanhi karrim-ka murrinh thathpirr mamngabath murrinh kardu matharrngini pangu-nu patha mawathanu. Kardu Jews-wa thathpirr mere murrinh thathpirr kumangabath karni-yu mangini kardu pule ngala kanhi mani kardu ngamengka murrinh mamngabath karrim-yu. ¹¹ I nga murrinh numi manarranu-yu. Kardu wurnangat da ngamengka pana ngangka-re warda ngatha da nakurlnu puyuwerrnu ngarra da Heaven da ngarra Yile neki nukunu i le thathpirr parninu wunku ngalantharr murntak nan Abraham, Isaac i Jacob puyunu. ¹² Mu kardu Jews terert nhini ngarra da Heaven puyumardawiththa-ka Yile neki-ka purdunkartelnu da ngarra thipmam binhi wangu-ya, i kardu nhini-ka du ngala parnikarrknu wunku yidingurr ngala da matha da pangu-yu.”

¹³ Bere Jesus-ka murrinh warda mamna ngarra kardu pule ngala nhini, “Nga. Thurdiwurlnu ngarra da, nhinhi-ka murrinh namngabath kardu matharrngini-nu mawathanu-yu, i nhini ngay-ka mampatha warda nukunu nhini-yu.”

I bere da nhini thangunu kardu matharrngini nhini-ka kardu patha warda dinidha manangka matharr.

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunnigini

¹⁴ Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda i nanadha dini ngarra thelput nukunu-nu Simon. Bere da ngarra thelput nhini Jesus-ka bamkardu pipi nginarr nukunu Simon matharr yungurkkurrktha matharr pimum-wa mebaththa-yu. ¹⁵ Bere Jesus-ka wurriningedha i mange manthap. I da nhini-re-ka kardu patha warda dinidha i matharr-ka kanampart warda. I dempirnturt i dinidha warda. I nhini thangunu nigunu-ka mi warda dhepdhep mamnawathawatha.

¹⁶ Bere da nhini da ngatha ngarra ngunga thangunu kananthurkk-ka kardu-ka kardu terert ku ngepan wiye wanku panthingkadhuktha punni pumenbertidha punni ngarra Jesus-nu. I bere nukunu-ka ku ngepan wiye terert pirrinmapuththa wurrini ngarra kardu thangunu kathuyu murrinh ngarra thathpi nukunu-re. I nukunu-ka menpathadha wurrini kardu terert kardu ngarra matharr panthidha punni. ¹⁷ Da murntak warra-ka kardu ngalantharr nan Isaiah ku prophet-ya murrinh ngarra Yile neki wurdanarrayiththa wurrini ngarra kardu. I murrinh nhini yungurkkurrktha murrinh da thathpirr nhini-yu ngarra Jesus menpathadha wurrini ngarra kardu. I kanhiwa murrinh nukunu Isaiah mam-yu, “Nukunu-ka kardu matharr wurnangat warda ngatha menpathadha wurrini i nhini matharr-ka pirrinmapuththa warda wurrini.”

Kardu Ngarra Kangkarlmawu Perrariwaktha Warda-wa

¹⁸ Bere nhini thangunu Jesus-ka bampunkardu kardu wurnangat nimin-ya ngarra pubemkardurdu-yu. I nhini-ka murrinh mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga peneme. Nurukath-wa-neme ngarra ngipilinh i ngamimarda pangu kathu.” ¹⁹ Bere kardu nugarn

pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu wur-dininthethiththa wurrini wurrininadha kathu ngarra Jesus i murrinh mamna, “Ya Pule. Ngay-ka bere matha wangu nganhiriwaknu ngani.”

²⁰ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Da-ka tetemanthay-wa dardurtnu thurru ngarra ngay thangiriwaknu thani-yu. Nga, ku were pulangarr pumpannupup-ka ngarra da weyi-wa, i ku murrirrbe-ka ngarra da ku dirri pumpannupup. Mu ngay mani, kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka kardu manangka da da matha mere ngarra ngadha da-yu nganirrit i nganipup.” ²¹ Bere kardu numi warda ngarra Jesus daniriwaktha wurrini-ka murrinh kathu mamna, “Pule nga. Ngay-ka nganhiriwaknu ngani, mu kuguk da ngatha. Ngay-ka nganinu ngadha ngarra Yile ngay i ngarra pupup da-nu mana. I nhini-ka babirrnu warda. I nhini thangu nu ngay-ka nganhiriwaknu warda ngani-yu.” ²² Mu Jesus kathu-ka mamna, “Kardu pana ngarra mere da ngatha the kuman-gibath kuru-ka kardu nhini-wa pangu pubanmirrbirrnu puru-yu kardu ngarra pumpanpuwup-yu.”

Kangkarlmawu Banpunkudhapnintha Nanhthi Wirrirr Ngala i Kura Ngurntinh

²³ Bere Kangkarlmawu-ka kanammardap ngarra tharntu wunku pulangay nukunu wanku parnamkamardapneme. ²⁴ Bere nanhthi wirrirr ngala pangampirruyneme wanku kura ngurntinh ngala, i tharntu-ka kura medhalerttha warda wurrini i dedhardumtha warda nhini-yu. Mu nukunu Kangkarlmawu-ka ngurrnguwarl yungurrkurrktha ngarra tharntu tiduk kathu. ²⁵ Bere peneme-ka pumamkardurt-warda-neme Kangkarlmawu-yu i murrinh pumamnaneme, “Pule, kardu

pangankudhardumnu-warda-neme ngankuneme-yu. Kardu-ka nhinhi-ka nangankuyibirnununu-mani-neme?" Pumamnaneme.

²⁶ Bere Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, "Thangku-dha nankuneme nerremkanhamneme-yu? Nankuneme-ka murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-ya ngarra ngay menankuyibirnudhaneme-yu."

Bere Kangkarlmawu-ka dempirnturt warda i ban-punkudhapnintha thu wirrirr ngala nhini-yu i kura ngurntinh ngala deyida wanku. I nhini thangununu ngipilinh nhini-ka watmam deyida dinidha. ²⁷ Bere peneme nhini-ka pumemnamardatneme i murrinh pumemnungkuneme mange peneme, "Ya. Kardu kanhi-ka kardu mere nginipunh nekineme mani. Nukunu-ka kardu lurruth ngala nimin-ya. Nanhthi wirrirr ngala i kura ngurntinh ngala wanku deyida murrinh pumamnabathnintha murrinh ngarra thathpi nukunu-yu."

Kangkarlmawu Mampunkuwathanintha Kardu Nugarn Perrkenku Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthininthadha Wurrini

²⁸ Bere Jesus i peneme wanku parramkaruyneme da ngamimardi kanhi kathu da ngipilinh ngala nhini, da nanya Kadara. I pangu da kardu nugarn perrkenku wurrininthadha kathu ngarra Jesus-nu da ngarra mintilbith thangununu kathu. Penintha nhini-ka ku ngepan wiye kanthininthadha wurrini i kardu walmamka-wa nhini-yu. I mere nangkal puyidha da pangu ngarra penintha kardininthapuptha-yu.

²⁹ Bere penintha-ka pirrimninthakay i murrinh lurruth mamnintha, "Ya, Jesus. Nhinhi-ka wakai Pule ngala

nukunu-wa,” mamnintha. “Thangku-nu ngankunintha-nu-yu marda nanganngankurtnintha-yu? Mere thungankubatnintha nukun marra-yu mu kuguk da ngatha i thungankubatninthanu.”

³⁰ Bere da nhini-re-ka ku pigipigi ku wurnangat pangu wangu pardimurrktha manta ngangka da. ³¹ Bere ku ngepan wiye nhini-ka pumemnarlupurl Jesus-yu i pumamna, “Nga, nganki ngatha thunganbatnu nhini-ka thurdungankarel pangu da matha ngarra ku pigipigi pangu-yu i ku ngarninnginirdinu.” ³² “Yu bere-ya. Nuru-wa.” Jesus kathu-yu mampirra. I nhini thangunu-ka ku-ka pungawurr warda kathu ngarra kardu penintha nhini thangunu-yu i parnampart warda i ku ngepan wiye nhini-ka parnampunnginirdi warda nhini-yu. I nhini thangunu ku pigipigi-ka tharra warda dinidha parrampirntigat ngarra palyirr thangunu kathu ngarra ngipilinh ngala da mana. I nhini-ka dampunthiwik warda ku nhini-yu i bangarntikerdek da matha.

³³ Bere kardu nugarn pana ngarra ku pigipigi pirapedhaneme parde-ka mange nhini pubamkangkarduneme-ka nhini-ka tharra warda punnungamkawinhatneme i murrinh parraninkuyelerrdhaneme ngarra kardu da pana ngangka-re-ya murrinh penintha-nu ngarra ku ngepan wiye kanthininthadha-yu. ³⁴ Bere nhini thangunu-ka kardu wurnangat warda ngatha punninadha pangu-yu i parramnaruy pubamkardu ngarra Jesus. Bere nhini thangunu kardu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, “Ya. Nhinhi-ka thunurdurrnu warda marra kanhi-yu da ngarra nganki kathu-yu.”

¹ Bere nukunu Jesus kanammardap ngarra tharntu i wurdawurl deyida da ngarra da ngamimarda-nu pangu kathu wurrankath da ngarra nukunu-nu.

² Bere kardu ngamere punnenadhaneme ngarra nukunu wunku kardu pulith pumenamathbaththaneme punne ngarra da pit-te. Mu Jesus-ka the menkumabaththaneme pirri ngarra marda penemeyu murrinh da thathpirr pumamnabathneme nukunu-ka mawathanu patha da thathpirr kardu pulith nhini-yu. I bere murrinh mamna ngarra kardu pulith nhini-yu, “Nga. Da mange wiye pana ngarra nhinhi nebaththa thurrini-ka ngarrimnhimaputh warda-wa.” ³ Bere kardu pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka pubimnayepup warda ngarra murrinh Jesus mamna-yu i murrinh warda pumemnungkuneme mange peneme ngatha, “Ya. Nukunu karrim pana-ka murrinh damnakumugat-wa kanam pana-yu ngarra Yile neki wangu. Nukunu-ka mere ngarra nukun kirramaputh mange da wiye pangu-yu ngarra kardu pulith pangu-yu, wurda. Mu Yile neki da matha kirramaputh da mange wiye pangu-yu.” ⁴ Mu Jesus-ka bangampunkumardeneme mukmuk ngarra kardu peneme nhini-yu, i mampirruneme, “Thangku-nu ngay nubemngayengkarnirnneme nirrim-yu da wiye nginipunh pana mani numamnganeme narnam-yu? ⁵⁻⁶ Mu nga. Ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka kardu Pule ngala thathpirr-wa. I ngay mani-ka ngirramaputh-wa da mange wiye-yu kardu ngarra nugarn pulith kabim kanhi-yu. Mu kardu numi ngatha yida nawa kama murrinh kanhi-yu. Mu mere nangkala kama patha mawatha kardu pulith kanhi-yu. I nhini ngay-ka patha thathpirr warda purrulilinu-yu i nhini-ka the warda numabathnu ngay-ka ngirranmaputh

da mange wiye ngarra nukunu mebaththa wurrini-yu.” ⁷ Bere kardu pulith nhini-ka dempirnturt warda i pangu wangu wurrinilidha ngarra da nukunu-nu. ⁸ Mu kardu wurnangat-ka pubamkardu i perrenham warda i parriniriparlidha warda pardi Yile neki-yu. I murrinh pumemnu, “Ya. Nekingime-ka mere ngarra ngadha thubengkardudhangime thani mange nginipunh kanhi mani ngarra kardu thangunu kathu-yu.”

Kangkarlmawu Pirrimnakay Nukunu Matthew

⁹ Bere nhini thangunu Jesus-ka kanampart warda da nhini thangunu-yu i mayern warda wurrinilidha. Bere nukunu-ka kardu nugarn bamkardu dinidha ngarra thelput kunungingki ku mani dininmatkuttha ngarra kardu ku Government-nu-wa. I murrinh nukunu kardu nhini-ka nan-wa Matthew. I Jesus kathu-ka mamna, “Ya, kagu. Thurru kathu. Purrunu warda. I kardu thangiri-waknu ngarra ngay warda.” Bere nukunu Matthew-ka dempirnturt i darntiwak ngarra Jesus pangu warda wangu.

¹⁰ I bere ngarra thelput nukunu da mana Levi pangamnintharuy mi dhepdhep-nu wunku pulangay nukunu Jesus. I kardu terert deyida wanku purnenadhaneme pangu ngarra Jesus i pulangay nukunu i mi pirrinemurrkthaneme-yu. Kardu ngamere nhini-ka ku mani purninmatkuttha ngarra kardu ku nan-nu Government. I kardu ngamere deyida-ka murrinh law kardu Jews pigunu mere murrinh pumbaththa puyi. Kardu-ka nhini-wa pirrinimurrktha. ¹¹ Bere kardu pana nan Pharisees kardu ngarra murrinh law Jews pigunu pud-dininthethiththa punni-ka pubampungkungkarduneme i pumampirruneme ngarra pulangay nukunu Jesus, “Ya, peneme. Thangku-dha Pule nhinhi-yu parnamkamur-rkname kanhi-yu ngarra kardu wiyepun pana mani-yu?”

¹² Mu Jesus kathu-ka bimpunkumayepupneme murrinh nhini-yu i mampirruneme, “Nga. Kardu pana ngarra manangka matharr lurruth ngala-ka mere deyida kirranakay ku wanangal-yu. Mu kardu pana da matha matharr wunku nhini da matha kirranakay ku wanangal-yu.

¹³ “Nga, nubeyengkarnirnnemenu murrinh murn-tak kanhi yibim ngarra Yile nukunu-yu, ‘Ngay marda mangannanart ngurran nanki-ka kardu thanthanka da matha niyemanu nuru.’ Mu nanki-ka ku numpanthuk numpan ku thip-yu i ninnangampek numpan nhini-ka Yile neki weyida marda numanganart numpan. Mu ngala thathpirr-ka kardu thanthanka da matha nuyemanu nuru.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Ngamere Mi Parnampart Ngadha i Yile Neki Ngadha Pardinangerrentha

¹⁴ Bere pulangay nukunu John the Baptist mi parnamkapart-ngadha-neme nhini-ka Yile neki ngadha murrinh pardenangerrenthaneme i parraneriparlhdhaneme parde. Bere kardu punninadha ngarra Jesus i pumamna, “Ya. Pulangay nukunu John the Baptist-ka mi mere da ngatha karnemurrkneme nhini-ka ngarra Yile neki da ngatha parnamnangerrenneme i parramkariparlheme parnamka. I kardu pana Pharisees-ya mange nhini da ngatha pamam pumpan. Mu thangkunu pulangay nhinhi-yu mange mere nginipunh nhini mani kuyemaneme kuru-yu? Mu kardu ngarra nhinhi pana-ka bere matha wangu mi parnamkamurrknemeyu.” ¹⁵ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “The mana nanthinkaneme-ya ngarra kardu nugarn-te manganmert kardu palngun i bemnginthalet warda-ka kardu darrikardu nukunu-ka puyemperr warda kardu

terert warda ngatha i le da matha nhini-yu. I karduka mere ngarra kanmardathin, wurda da matha. Mu ngarra nugarn nhini-re kumabert mani-ka ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-ya, nhini-ka mi dhepdhep-ka karnipart deyida nhini-yu i kanmardathinnu warda ki nukunu-nu-yu. I da mange nginipunh nhini deyida mani ngarra ngay kardu-re pumangibertnu pulangay ngarra ngay thangununu kathu nganinkupartnemenu-ka nhini peneme-ka pankumardathinnemenu i mi dhepdhep-ka parnepart-deyida-nemenu.”

¹⁶ Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirruneme, “Nga. Nanhthi kaligu murntak nganaka nanhthi muyu wunku. Mere nangkal ngadha kawarl kani ngarra nanhthi kaligu marra-yu i ngarra kaligu murntak nhini-nu mawathanu-yu. Nhini-ka ngarra napurlte warda-ka nanhthi kaligu marra nimin-ka wurrannurrurrur mamkunungingki warda ngarra kaligu murntak thangununu kathu-yu. I nhini ngarra nanhthi muyu ngarra murntak-ka nanhthi muyu ngala warda kirra nhini-yu.¹⁷ I ngana deyida mere nangkal ngadha kawinhimardapak kura wine marra-yu ngarra nanhthi pul ku darripi murntak ngananu-yu. Mu mange nhini ngatha kama kurruka kura wine marra-ka kurduwi i kururup warda nhini-yu i nanhthi pul ku darripi murntak-ka kingutuy warda i kura-ka kewinhipak warda. I nanhthi pul ku darripi murntak-ka nanhthi wiye warda kirra nhini-yu. Mu kura wine marra ngatha-ka nawinhimardapaknu ngarra nanhthi pul ku darripi marra da matha,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Wurdankabirl Kardu Mardinhpuy i Kardu Palngun Mattharrngi Deyida Wanku Mampatha Nukunu-yu

¹⁸ Bere ngarra nukunu-re Jesus murrinh nhini pirringerrentha-ka kardu nugarn wurrininadha ngarra nukunu-nu. Nukunu-ka ku pule ngala ngarra da church kardu Jews pigunu. Bere nukunu-ka demnawinhipingkarl ngarra Jesus kumparra warra, i mamna, “Pule nga. Kardu wakal ngay mardinhpuy ngay-ka kardu makardu warda kardu yibimpup. Mu purrunu ngadha ngarra thelput ngay wangu i nathapnu i patha nawathanu i kardu birnu warda paninu.”

¹⁹ Bere penintha nhini Jesus i Jairus-ka naninthadha warda dini da ngarra nukunu-nu warda wangu nan Jairus. I kardu pulangay nukunu deyida wanku parraneriwakthaneme purne Jesus-yu.

²⁰ Bere kardu palngun numi ngangka da matharr kanthidha wurrini. Matharr nhini-ka kardu palngun nukun matharr kumulung-wa, i da bere matha wangu wurinikutkuttha. Da-ka da pirdithme nimin-ya mebaththa wurrini-yu da thangku 12-wa. Bere nigunu nhini-ka tiduk wangu wurrininadha ngarra Jesus i mammathap ngarra nanhthi kaligu nukunu da mana ngarra bunibalbalktha wurrini. ²¹ I memnu mange nigunu, “Kaligu nukunu ngatha ngarra bardi kurran mathapnu-ka nhini-ka kardu patha warda manangka matharr ngurrunu nhini-yu.”

²² Bere Jesus-ka wurdarduy i bamkardu nigunu nhini-yu i murrinh warda mamnge, “Nga. Nhinhi-ka kardu patha warda manangka matharr thempirntiway thirim pana-yu, nhini-ka ngarra ngay thangununu murrinh namngabath mamnhiwatha nhini-yu.” Bere da nhini-re-ka nigunu-ka patha warda kardidha, manangka matharr warda nigunu-yu.

²³ Bere Jesus i Jairus-ka puy wangu naninthadha dini i pangamnintharuy warda ngarra thelput nukunu Jairus. I Jesus-ka bamkardu kardu ngarra tharrmanthi-nu ngarra

pubabirnnu i kardu terert du pardikarrkmardadha. ²⁴ I bere Jesus-ka murrinh mampirra kardu terert nhini-yu, “Ya, nungiwuy warda kardu terert. Kardu mardinh-puy pana kabim-ka mere yungipuptha, mu kardu ngur-nguwarl da matha yibim.” Mu kardu kathu-ka pangankampa warda ngatha ngarra nukunu Jesus-yu.

²⁵ Bere ngarra Jesus kardu yunganpunnurr warda ngarra thelput thangunu kathu-ka, nukunu-ka kanardi ngarra nigunu da ngarra kardu mardinhpuy nhini yungurrkurrktha i mange ngarra nigunu manganmart i nigunu-ka dempirnturt warda. ²⁶ Bere nhini thangunu-ka murrinh nhini ngarra Jesus medha wurrini-ka bamlang da pana ngangka-re warda.

Jesus Mampunkuwanintha Kardu Kamarrama Perrkenku

²⁷ Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu.

Bere ngarra nukunu-re nalilidha dini-ka kardu kamarrama perrkenku warda danininthariwaktha wur-rini i purnenakaykaydhanintha, “Pule, kardu tharnteth-bath ngarra King David, panhingarrumardathin-ngadha-nintha ngankunintha-nu-yu.”

²⁸ Bere Jesus-ka ngarra thelput warda kanardi. I penintha nhini deyida-ka parnamnardinintha.

Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, “Nga. Nankunintha-ka murrinh numamngabathnintha kamarl ngarra nankunintha manankungkawathaninthanu-yu?” “Yu, pule,” pumamnanintha.

²⁹ Bere Jesus-ka menkungkadhaphthawarda-nintha pirri kamarl ngarra penintha-yu, i murrinh mampirrunintha, “Nankunintha-ka murrinh numamngabathnintha ngay-ka kamarl

patha warda manankungkawathanintha-nu, nhini ngay-ka manankungkawatha-warda-nintha kamarl ngarra nankunintha-yu.”³⁰ Bere kardu kamarrama nhini-ka kamarl patha warda kardininthadha i wurrinininthabirldha warda. Bere Jesus kathu-ka mampirrunintha, “Nga. Mere nukun nankuyelerrnintha nuru ngarra kardu terert-yu mange kanhi thangunu-yu.”³¹ Mu penintha nhini-ka da pana-re naninthalilidha dini i murrinh nhini banninthalang-yu.

³² Bere ngarra kardu kamarrama nhini nungammnthardurr warda-ka kardu ngamere kathu punninadha ngarra Jesus wunku kardu nugarn numi nhini mere ngarra murrinh kaningerrentha. Ku ngepan wiye wanku kanamnginirdi ngarra ngepan nukunu i mere warda wurringerrentha.

³³ Bere Jesus-ka nungammaku warda ku ngepan wiye ngarra kardu nhini mebaththa wurrini-yu i nukunu nhini-ka murrinh warda wurriningerrentha. Bere kardu terert-ka pumemnamardat warda ngarra Jesus, i murrinh pumenanudha purni, “Ya. Nekingime-ka mere ngadha thubemangkardudhangime thani mange ngala nginipunh kanhi mani-yu da ngarra Israel kanhi-yu, wurda da matha.”³⁴ Mu peneme pana kardu nan-ya kardu Pharisees-ka murrinh pumenanudhaneme purne mange peneme, “Ya. Nukunu pana-ka ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala damnamutmut wurran i da-ka nhini weyida pirripunmaputh wurran ku ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu-yu.”

Kangkarlmawu Marda Ngarra Nukunu Danimardathintha Wurrini Kardu-nu

³⁵ Bere nhini thangunu-ka Jesus wurriniwattha da ngarra town terert da matha i ngarra murrinh church

terert kardu Jews pigunu murrinh daninthelerrdha wur-rini ngarra kardu Yile neki thathpirr-wa ku Pule ngala thathpirr-yu i pirranpenu pani kardu ngarra nukunu-yu. I kardu matharr-wunngini wunku menpathadha wurrini, nanhthi matharr terert warda ngatha. ³⁶ Bere ngarra Jesus bampunkardu warda kardu wurnangat nhini-yu nukunu-ka dampirramardathin warda nhini weyida ngangka da pirringkadhuktha-yu nginipunh ku thip mani ngarra kardu mere nangkal ngadha dirranpedha kani. I kardu-ka mere ngarra pumenumanpidha pardi.

³⁷ Bere Jesus murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Kardu wurnangat terert nimin-ya parnam da ngarra putek ngala kanhi. Mu nanki-ka kardu mere thathpirr terert nhini-yu i mere ngarra nanthelerr nukun murrinh ngarra Yile neki nukun kardu ngarra wurnangat kanhi warda ngatha. Kardu mani bangkardu mi thungku dim-ka mere ngarra murartal mi terert warda ngatha mange nukunu ngatha-yu, mu nhini-ka kardu terert da matha kirrarrakay kumamanpi. ³⁸ I nanki deyida mani nadharrpunu Yile neki kardunu pumananmanpinu murrinh thathpi ngarra nukunu panthelerrnu puru ngarra kardu wurnangat kanhi warda ngatha parnam ngarra da putek ngala kanhi.”

10

Kangkarlmawu Wurdanpunkuthukneme Kardu Pulangay Nukunu Kardu Peneme 12

¹ Bere Jesus-ka pirrimpirrukayneme panpunkuwer-neme kardu ngarra nukunu kardu peneme 12 nhini-ya. I ngepan lurruth ngala dampirrumutneme ku ngepan wiye-nu pirankumaputhnu-warda-neme ngarra

kardu thangunu kathu-yu. I kardu matharr-wunngini-nu pumankuwathanemenu puru kardu patha-nu, nanhthi matharr pana warda ngatha wurran-ya.

² I kanhi-wa kardu murrinh peneme-yu kardu pulan-gay nukunu Jesus, ku apostle-ya. Marra-re-ka nukunu Simon, kardu nhini-ya Peter pumengkawadhadha pardi, i ngathan nukunu Andrew-ya. I piguna James i John wakal ngarra nukunu Zebedee-ya. ³ I nukunu Philip-ya, Bartholomew, i Thomas. I nukunu Matthew kardu pana-ya ngarra ku mani wurrininmatkuttha kathu ngarra kardu ku Government-nu. I nukunu James, wakal ngarra nukunu Alphaeus. I nukunu Thaddaeus. ⁴ I Simon Patriot, i nukunu Judas Iscariot, kardu pana-ya ngarra Jesus da nakurl-te dampirramut kardu ngarra wiyenpun-nu wangu-ya.

⁵ Bere ngarra mayern-nu warda purdunkuthuknemenu peneme nhini kardu 12-ya, Jesus-ka kanhi-wa murrinh mampirruneme-yu, “Nga peneme. Nurnewatnemenu da pana ngangka-re-ya da ngarra kardu Jews da matha parnamkadhuk-yu. Mu mere nurnewat-nukun-neme da pangu wangu kardu pana ngarra mere thathpirr Jews pigunu-yu, i da nan-nu-ya Samaria. ⁶ Mu pangu da matha nurnewatnemenu kardu ngarra da Jews pigunu da ngarra Israel-ya. Kardu nhini-ka kardu nginipunh ku thip mani parnawarrk-ya, kardu puyenthekum warda Yile neki-nu-ya. ⁷ Nurnewatnemenu i murrinh kanhi nuddurrayithnemenu nuru, ‘Nga kardu. Da-ka manta warda da kurran kathu-yu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr warda pinarranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha.’”

⁸ I mampirru-deyida-neme Jesus kathu-yu, “Nga. Kardu matharr-wunngini numankuwathanemenu nuru kardu patha warda ngatha parninu. I kardu ngatha

kupup deyida pana-ka nhini-ka nuddunkabirl-deyida-nu nhini-yu. I kardu nhini deyida wanku nanhthi matharr leprosy panthin pumpan, numankuwathanemenu nuru kardu darripi tarangka warda parninu. I ku ngepan wiye ku terert nirankumaputhnemenu nuru ngarra kardu thangunu. Nga, ngay-ka ngurdinankuyethiththaneme ngurrini i ngepan lurruth ngala wanku ngamnarrumut-neme. I ngay-ka mere ngenankudharrpudhaneme ku mani-nu-yu nawa? I da mange nginipunh nhini mani nankuneme-ka mange patha da matha numarrunemenu nuru ngarra kardu terert i mere nankudharrpu-nukun-neme nuru ku mani-nu-yu.

⁹ “I nga numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Ngarra nunnardurr-re-neme-nu-ka ku mani-ka mere nukun numabathneme nuru. ¹⁰ I nanhthi bag mi dhepdhep nukunu-ka mere numabathneme. I nanhthi thingkilit numi deyida i me put numi deyida mere numabath-nukun-neme nuru. I nanhthi thay ngarra wilili nukun mere numi deyida numabath-nukun-neme. Nankuneme-ka wurlk ngarra Yile neki nukunu nuyem-ananemenu nuru, nhini-ka kardu pangu-ka mi i nanhthi warda panarrumutmutnemenu parne i piranankupenemenu parne nhini-yu.

¹¹ “I ngarra da town ngala kama i da kunungingki ngatha kama narurtuynemenu-ka, marra-re-ka kardu patha warra ngadha nubardurtnemenu. I ngarra nukunu nhini da matha nenemenu-yu i ngarra nunnardurr-danu-mana-neme da numi deyida-nu wangu. ¹² I ngarra thelput nhini-re narnerdinemenu-ka murrinh-ka kanhi-wa numarrunemenu ngarra kardu-yu, ‘Nga, Yile neki pirrananpenu pani.’ ¹³ I kardu nhini-ka le ngatha parni-narrunemenu ngarra thelput nhini nenemenu-ka, nhini Yile neki-ka pirranpenu thathpirr pani kardu nhini-yu

murrinh nginipunh numampirruneme pana-ya. Mu mere ngatha le kuyunarrunemenu da ngarra thelput nhini nenemenu-ka, nhini-ka murrinh numankumartnemenu murrinh pana-ya ngarra numampirruneme-ya.

¹⁴ “I nga numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Mu da numi ngatha naruy-deyida-nemenu-ka i kardu mere ngatha deyida le puyunarrunemenu i mere murrinh kubinarryepupnemenu-ka, nhini-ka ngarra da nhini narnepartnu-re-neme-ka me sandal-ka nunguynumewurnnemenu i putek ngarra me sandal pepe thangunuka nuyunumerurtulnemenu. I kardu terert nhini-ka pubanankumangkardunemenu i the warda pumabathnu Yile neki-ka mere warda pirranpenu pani nhini-yu.

¹⁵ “I nga, murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Kardu murntak pana nganaka ngarra da Sodom i Gomorrah pardidha-ka, da wiye wiye thathpirr pumedha pardi. I da nakurl deyida-nu kardu nhini-ka piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, i da nhini-nu-re-ka da wiye thathpirr pirrarranu kardu nhini-nu-yu. Mu kardu pana nimin ngarra mere le puyunarrunemenu-ya ngarra da town nhini naruynemenu-ya nhini-ka da-ka wiye ngala thathpirr warda pirrarranu kardu nhini-nu-yu da nakurlnu-ya ngarra kardu wurnangat warda ngatha piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu.

¹⁶ “I nga numi-yu,” mampirruneme Jesus kathu-yu. “Ngay-ka ngurdunankuthuknemenu kardu ngarra murlakpun deyida wangu, i kardu nhini-ka mere le kuyunarrunemenu. Nankuneme-ka mangini ku thip mani ngurdunankuthuknemenu pangu wangu-yu ngarra ku were pulangarr ngala mani wangu. Nhini nankuneme-ka kardu thawath da matha nanemenu i yarrarr numangkanemenu nuru nginipunh ku pangkuy mani-ya, i

ngana deyida thu kuy-ka wurda-wa, kardu thanthanka da matha nanemenu nginipunh ku yinpi mani deyida. ¹⁷ I thawath da wangu nanemenu, nhini kardu ngamere-ka ngawurt warda purunankungawurtnemenu i ngarra murrinh court-nu warda wangu pumanankubertinemenu puru, i thu whip-te pumanankulalarnemenu parni da ngarra church pigunu wangu. ¹⁸ I kardu nhini-ka mange lurruth-te panankuwurnemenu i pumanankubertinemenu puru ngarra ku pule ngala ngala-nu wangu. I pubunankupaknemenu kumparra warra ngarra ku pule ngala ngala nhini-nu wangu-yu. Da terert nhini-wa pumanarrunemenu puru nhini nankuneme-ka kardu ngarra ngay weyida. I nankuneme-ka murrinh ngarra ngay nuddurrayithnemenu nuru ngarra ku pule ngala ngala nhini-nu-yu i ngarra kardu pana deyida wanku kardu mere Jews-ya nuddurrayithnemenu nuru murrinh thathpi ngay-ya. ¹⁹ I nga. Ngarra kardu-re pumanankubertinemenu puru ngarra murrinh court-nu wangu-ka mere numenungkumardawerr-nukun-neme murrinh ngarra numarrunemenu ngarra kardu pule ngala ngala pangu-yu. Mu pangu da Yile neki kathu panarrumutnemenu ngarra murrinh numarrunemenu-yu. ²⁰ I Ngepan ngarra nukunu-re manankudhawiyithnemenu-yu i nhini-ka mere murrinh ngarra nankuneme-re nururrungerrennemenu-yu.

²¹ “I da nhini-nu-re-ka kardu ngarra darrikardu nankuneme deyida thu kuy purunarrunemenu-yu nginipunh kanhi mani-ya. Kardu nugarn ngathan nukunu mabertinu purru pangu da wangu ngarra kardu murlakpun thu pubatnu parni i purdurinuminu. I yileyile-ka wakal nukunu mabertinu pangu warda wangu kardu-nu thu pubatnu parni i purdurinuminu. I kardu wakal deyida-ka yileyile i kalekale nukunu pangu

warda wangu mankubertinungintha purru kardunu-thu punkubatnuingintha. ²² I kardu wurnangat-ka mere marda pumanankurtne menu nhini-ka kardungarra ngay weyida nankuneme-yu. Mu kardungangkalgatha bere matha wangu pangiriwaknu purru i mere kaningipart nukun-ka, kardungahini-ka kardubere matha wangu paninungarra Yile ngay.

²³ “I nga murrinh numi kanhi manarrunemenu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “I da ngarra narurtuy-re-neme nuru-ka i kardungatha da tetemanthay pubunarrupakne menu-ka, nhini-ka nunnawinhatnu-warda-neme i ngarra da numi wardarra nanemenu. I nga, murrinh thatpirr kanhi manarrunemenu-yu. Nankuneme-ka da pana-re nurnewatne menu da ngarra Israel i murrinh ngarra ngay nuddurruyithne menu nuru. Mu ngay, kardu da ngarra Heaven thangunukathu ngurdanthut-ka, ngurdiwurl-deyida-nu kathungarra mere da ngatha murrinh ngay ngarra kardunumarrurikerdeknemenu-yu.

²⁴ “I nga,” mampirruneme Jesus kathu-yu. “Ngay-ka mukmuk ngala nganthin ngem i ngurdannankuyethith-neme nganam. I ngay-ka kardupule ngemnarruneme, nawa? ²⁵ I nhini nankuneme-ka ngurdannankuyethith-neme murrinh ngarra ngay thangunui numangirartnu-warda-neme, i nhini-ka patha thatpirr narnemenu. I kardu-ka da tetemanthay pubanngapak ngay-nu-yu i kurrath ngatha yida pumengadha pardi. I nhini kardu-ka da wiye thatpirr warda pumanarrunemenu ngarra nankuneme-yu, nhini nankuneme-ka kardungarra ngay weyida nhini-yu.

²⁶ “Nga. Kardu thangu ngatha mange nhini pinumardarriwupnu parni ngarra mange pumanarranemenu-ka, nhini-ka da nakurl-te warda the pumabathnu kardu wurangat warda ngatha ngarra nukunu Yile neki-re warda manmardarripurlnu. Nhini murrinh manarranemenu-ka mere nukun nenkumanhamneme kardu nhini-yu. ²⁷ I murrinh kanhi ngarra nankuneme da matha menarrudhaneme ngurrini-ka nhini-ka ngarra kardu terert warda ngatha murrinh nuyemarranemenu nuru, pilampirdarri da matha.

²⁸ “I nga. Mere nenkumanham-nukun-neme kardu pana-yu ngarra thu kama kunankuthukneme. Kardu nhini-ka nanhthi nginipunh ngarra nankuneme da matha punankuthuknemenu, mu mere ngarra kunankumabatneme nanhthi ngepan ngarra nankuneme-yu, wurdada. Mu Yile neki da matha nemanhamnemenu nuru-yu, nukunu da matha kardu mani pirranputhnu ngarra da thungku ngala wangu, da nan Hell, nanhthi nginipunh-ya i nanhthi ngepan wanku.

²⁹ “Nga, ku murrirrbe purrkpurrrk nganaka, ku-ka ngathayida-wa nawa? I ku ngatha thelim nuyemanu-ka nhini ku mani wakal da matha numart. Mu Yile ngay-ka the kanthin ku terert nhini warda ngatha-yu. I ku numi ngatha buybat i kupup nhini nukunu-ka the kanthin ku murrirrbe nhini-yu. ³⁰ I nanki deyida wanku the kanthinan. I thangu numa ngatha nanhthi pemarr ngarra pelpith nanki nanthin numpan-ka the deyida kanthin nukunu Yile ngay-yu. ³¹ Nhini ngay murrinh manarranenu-ka mere nenham nukun nuru, nanki-ka ngala thatpirr nimpunpewal ngarra ku murrirrbe-yu.

³² “I nga murrinh numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Nankuneme-ka kardu ngay-wa. I kardu ngatha murrinh nuyemarranemenu nuru nankuneme-ka ngarra

ngay da matha narramngiriwakneme numpanka, nhini ngay-ka murrinh mananu deyida ngarra Yile ngay wangu da kangkarl dim, nankuneme-ka kardu ngarra ngay nukun-wa. ³³ Mu kardu nangk'al ngatha ngarra kardu ngamere-nu wangu murrinh kanhi marranu, 'Ngay-ka mere ngariwak ngurru Jesus-yu', nhini ngay-ka mananu deyida ngarra Yile ngay wangu, 'Kardu pana-ka kardu mere thathpirr ngarra ngay nukun pana-yu.'

³⁴ "I nga numi-yu. Nankuneme nuyemamka-mananeme ngay-ka ngurrinidha da putek ngala kanhi-nu da mange watmam-nu me baththa? Mu wurda, kardu-ka thu puyunuthuknu puru nhini-ka ngarra ngay thangunuweyida nhini-yu. ³⁵ Ngini punh yileyile mani thu kuy purrunanu ngarra wakal nukunu, i kalekale mani thu kuy deyida purrungenu ngarra wakal nigunu. I wunku marda pipinginthamani thu kuy paninginthanu. ³⁶ I kardu nangk'al ngatha ngarra ngay pangiriwaknu purru-ka i kardu nhini-ka thu kuy deyida purunanu ngarra kardu darrikardu nukunu kathu-yu.

³⁷ "I nga murrinh numi manarrunemenu-yu," Jesus kathu-yu mampirruneme. "Nankuneme-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda numangertnemenunuru-yu ngarra yileyile i kalekale nankuneme-yu. I ngana deyida nankuneme-ka ngay-wa thathpirr kumparra marda numangertnemenunuru-yu ngarra wakal nankuneme wangu-yu. Mu mere ngatha marda thathpirr numangertnemenunuru ngini punh nhini mani nankuneme-ka mere warda kardu ngarra ngay nurunu nhini-yu.

³⁸ "I kanhi numi-yu. Kardu-ka da tetemanthay da matha pubungapaknu ngay-nu-yu. I thu pungibatnu parni i ngay-ka ngupupnu ngarra thay kathu nginthanu. Mu nanki ngatha kardu ngarra ngay narni-ka, nhini

kardu-ka mange nginipunh nhini deyida mani kumanarra kama-ya. Mu mere ngatha nangiriwaknu nuru nginipunh nhini mani, nanki-ka mere ngarra nuru nukun kardu ngarra ngay-yu. ³⁹ Mu kardu nangk'al ngatha marda mart menyibirnunu i da mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangk'al ngatha puynuyekumnu thathpirr i ngay da matha kumparra bungipaknu, nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu birnu paninu.

⁴⁰ “Nga. Kardu ngatha pubinarrayepupnu i le puyunaranu da ngarra pigunu-ya, nhini-ka ngay deyida wanku le puyunganu nhini-yu. I ngana deyida le puyunanu nukunu nhini kardu ngarra ngay wurdanngithuk-yu. ⁴¹ I kardu nangk'al ngatha pubinayepupnu ku prophet, kardu pana ngarra murrinh thathpi Yile neki nukunu wurdampirrayith wurran, nhini Yile neki-ka mange patha marranu purru da mange patha nhini deyida mani ngarra ku prophet mamna wurran-ya. I ngana deyida kardu nangk'al ngatha pubinayepupnu kardu patha ngarra Yile neki darntiwak wurran, nhini Yile neki-ka mange patha marranu purru da mange patha nhini deyida mani ngarra kardu patha nhini mamna wurran-ya.

⁴² “I nga murrinh tiduk kanhi manarranu-yu. Kardu nangk'al ngatha kanamut kura burrburr kardu ngarra ngay-nu-ya, kardu ngathayida-ya, nhini Yile neki-ka nanhthi thangu nanhthi kama-ya patha panamutnu ngarra kardu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu.

11

John the Baptist Murrinh Wurdanmathuk Ngarra Jesus-nu

¹ Bere, Jesus-ka murrinh dampirrukerdek-wardaneme murrinh ngarra wurdininkuyethiththaneme kardi

ngarra pulangay nukunu-yu. I nhini thangunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu i pangu warda wangu da nan-nu Galilee nadha dini i murrinh ngarra Yile neki nukun wurdininthethiththa wurrini da ngarra town terert nhini-yu.

² Bere nukunu John the Baptist-ka ngarra da jail dinginganamardadha da nhini-re-yu. Mu nukunu-ka pamnayepup Jesus da mange ngala ngala nhini medha wurrini. I nhini nukunu John the Baptist-ka murrinh warda wurdanmathuk kardu ngarra pulangay nukunu-re pumenabaththaneme tharra ngarra Jesus-nu warda wangu. ³ I pumamnaneme, “Ya. Nhinhi da kardu Pule ngala-yu ngarra nukunu John the Baptist mengarradha wurrini-yu purrunu kathu-yu? Nhinhi da kama kardu-yu i kardu numi deyida kama da nakurl karuynu i nukunu nhini kama ngarninamardamardanu-yu?” Peneme nhini-re kathu parramkadharrpuneme.

⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Nudenawurlneme ngarra nukunu John the Baptist i murrinh numananemenu da mange kanhi ngarra nubengimangkardudhaneme nurne-ya i murrinh ngarra kardu kathu pumenarrudhaneme parde. ⁵ Kardu kamarrama-ka pumpanmirbirl warda, i kardu pulith parnalili warda. I kardu ngarra matharr leprosy pumbaththa purni-ka kardu tarangka warda pumpan. I kardu ngarra the wiye-ka pubinthewup warda pumpan nhini-yu. I kardu ngarra marra purniwuwuptha-ka birnu deyida pumpan nhini-yu. I kardu ngarra mananhthi-wunka-ka murrinh pubimnayepup warda pumpan murrinh thathpi ngarra Yile neki nukun-ya. ⁶ I kanhi numi-yu. Nga. Kardu nangkal ngatha bere ngatha wangu murrinh mangabathnu purru i mere kaningipart nukun, kardu nhini-ka le da matha paninu nhini-yu. Nhini-wa murrinh-yu numananemenu

ngarra nukunu John the Baptist-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme kardu ngarra pulangay nukunu John the Baptist-yu.

⁷ Bere ngarra peneme nhini-ka punnungamkardurrwarda-neme, i Jesus murrinh warda wurdampirrayith ngarra kardu terert murrinh ngarra nukunu-nu-ya John the Baptist. I mampirra, “Nga kardu. Da marra-re nganaka ngarra nanki-re da pangu wangu ngarra da darrinpirr pularn nunninadha John the Baptist-nu nubamkardu-ka, kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? Kardu manangka lurruth ngala kama numenadha nurni-yu nginipunh nanhthi parnu mani wurdanparl pirrim nanhthi wirrirr-te-yu? Mu wurda nawa nukunu-yu? Nukunu-ka kardu lurruth ngala da matha kardidha-yu. ⁸ I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka, kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? I numenadha nurni nanhthi kaligu patha patha kama banardurdidha wurrini? Mu wurda nawa? Kardu pana ngarra kaligu patha patha pubardurdi pumpan-ka da ngarra thelput ngala ngala da matha pumpannupupya. ⁹ I ngana deyida nunninadha ngarra nukunu-nu nubamkardu-ka, kardu ngarra mana-wa kardu nukunu nginipunh medha kardi-yu? Nanki-ka numenadha nurni nukunu-ka ku prophet kama i murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu kama wurdanayiththa wurrini? Yu, bere thathpirr-ya. Nukunu-ka ku prophet-wa kanam, ku prophet ngala thathpirr nungampunkuwewurtne nukunu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

¹⁰ “Nga. Ku prophet ngamere murntak warra-ka murrinh parrarntilil murrinh ngarra nukunu-nu-yu John the Baptist. Ku prophet murntak nhini-ka Yile neki kathu murrinh kanhi-wa dampirrumutneme-yu, i mam, ‘Ngay-

ka kardu nugarn ngurduthuknu wunku murrinh ngay-yu. Nukunu nhini-ka kumparra warra pununu pi i kardu warda manpathawathanu kardu ngarra nukunu nhini tiduk kathu purrunu-yu.’ Nhini-wa murrinh parrarntilil ku prophet ngamere da murntak warra-yu.

¹¹ “Nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra. “Nukunu nhini John the Baptist-ka kardu ngala thathpirr-wa kardu nungamnanpewurt ngarra kardu wurnangat kanhi warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi narnam-ya, i kardu pana deyida wanku nungampunpewurt kardu ngarra da murntak warra pard-ingkadhuktha. Mu kardu nangkal ngatha ngarra murrinh thathpi ngay da matha mangabathnu purru-ka nhini nukunu-ka ngala thathpirr-wa punuwewurtnu ngarra nukunu nhini John the Baptist-yu.

¹² “I da ngarra marra-re kathu nganaka ngarra nukunu-re John the Baptist murrinh wurdanarrayiththa wur-rini ngarra kardu ngarra da darrinpirr pularn wangu i ngarra marra kanhi da mana, kardu-ka murrinh pamam pumpan-ka, ‘Yile neki-ka ku Pule ngala thathpirr pirranhengimenu-yu.’ Mu kardu murlakpun pamam pumpan-ka, ‘Yile neki mere kirranhe-nukun-ngime wurda da matha nhini-yu.’ ¹³ I da murntak warra-ka nukunu Moses, i ku prophet terert murrinh pud-danayiththa purni ngarra nukunu-nu Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. I murrinh nhini-ka pud-danayiththa purni i ngarra nukunu John the Baptist da mana pangarntuy-yu. ¹⁴ Ku prophet murntak nhini murrinh-ka kanhi-wa pumedha purni, ‘Kardu nugarn numi da nakurlnu purrunu kathu, kardu nginipunh Elijah deyida mani pamanu purru nhini-yu.’ Mu ngay murrinh manarranu-ka nukunu nhini ngarra pumedha purni-ka berengunh pangarntuy warda nhini-yu, i nukunu nhini

kardu-ka John the Baptist-wa. Murrinh-ka numangabathnu nhini-yu? ¹⁵ Nanki-ka murrinh nhini-ya nubingayepupnu i murrinh numangabathnu.

¹⁶ “I nga numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirra. “Nanki, kardu wurnangat narnam kanhi-ka kardu nginipunh mamay mani narnamyekdhek i narnampirrakaykay ngarra mamay ngamere-ya. I murrinh kanhi numampirra numpan, ¹⁷ ‘Nganki-ka nanhthi dhekdhek ngardirrayekdhektha nanhthi kardu marrit mamngintha-ya ngathayida ngumenthart, mu nanki-ka mere le narnidha nanhthi dhekdhek nhini-nu-yu. I nanhthi dhekdhek ngathayida ku birrbirr ngumenthart-ya, mu nanki-ka mere narnikarrktha.’ Mange nhini mani-wa nanki-ka mere da matha le patha narni.” Jesus kathu-yu mampirra.

¹⁸ “Nga, ngarra nukunu nhini-re John the Baptist pangarntuy-ka nukunu-ka mi dhepdhep kunungingki da matha kardimurrktha i mere kanigurdugurduktha kura wine-yu. I murrinh numenadha nurni nanki-yu, ‘Nukunu nhini-ka ku ngepan wiye kanthin wurrann.’ I kardu nukunu nhini-ka narnampart warda. ¹⁹ I ngay, kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr ngangarntuy-re-ka mi dhepdhep ngardimurrktha i kura wine ngardigurdugurduktha. Mu kardu-ka numamnga numpan, ‘Ya. Nukunu nhini-ka kardu bere matha wangu mi kanamurrk i kura kanamkurdugurduk-yu. I nukunu nhini-ka wurrannupup-ya ngarra kardu wiyenpun i kardu ngarra ku mani pumpanpunmatkut ku Government-nu-ya,’ numamnga numpan ngarra ngay-nu-ya. Mu nga. Kardu nangkal ngatha ngarra Yile ngay darntiwak wurrann-ka nukunu nhini-ka the kanthin da mange ngarra nukunu thathpirr-ka patha-wa nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

Kardu Ngamere Mere Murrinh Pumenabaththa Puyi Kangkarlmawu

²⁰⁻²¹ Bere Kangkarlmawu-ka mange ngala ngala nimin merradha wurrini kardu pangu-nu ngarra da nan pardipuptha-yu, da Korazin i da Bethsaida. Mu kardu nhini-ka mere parniparttha da mange wiye ngarra pumebaththa purni-yu. I bere Jesus kathu-ka nungampirramardawal i mampirra ngarra kardu nhini-yu, “Da-ka wiye thathpirr pirranarranu nanki-nu-yu da ngarra Korazin i Bethsaida narnapup-yu. Mange ngala ngala menarradha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka mere narniparttha da mange wiye nhini-yu. Mu mange ngala ngala nhini da ngatha merradha ngatha kardu pangu-nu ngarra da Tyre i Sidon parnapup-ka, kardu nhini-ka da mange wiye parniparttha-wa da murntak warra i denmardathinthatha warda thathpirr da mange wiye nhini ngarra pumebaththa purni-yu.

²² “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Kardu nhini-ka ngarra da Tyre i Sidon parnapup-ka da nakurl-te piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu, i da-ka wiye pirranarranu kardu nhini-nu da nhini-nu-re-yu. Mu da-ka wiye ngala thathpirr pirranarranu nanki-nu-yu ngarra niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki-yu. ²³ I nanki-nu ngarra da Capernaum narnapup ngarra kardu numemnungala numpan-ka Yile neki-ka pananpinhithputhnu da ngarra thungku ngala wangu-yu. Ngay-ka mange ngala ngala deyida menarradha ngurrini nanki-nu-yu, mu nanki-ka mere narniparttha da mange wiye ngarra numammath numpan-yu. Mu mange ngala ngala nhini da ngatha merradha ngatha kardu nhini ngarra da Sodom pardipuptha-ka, kardu nhini-ka murrinh pumengabaththa-wa i da nhini-ka bere ngatha pirrangidha-wa marra kanhi-yu. ²⁴ I ngay murrinh

manarranu-ka kardu nhini ngarra da Sodom thangunu kathu piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki wangu-ka da-ka wiye da matha pirrarranu kardu nhini-nu-yu. Mu da nhini-nu-re-ka da-ka wiye ngala thathpirr warda pirranarranu nanki-nu-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

²⁵ Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh wurdamnayith ngarra Yile nukunu-nu wangu. I mamna, “Yile, nhinhi da matha Pule ngala thathpirr thim ngarra da kangkarl i da putek ngala kanhi-yu. I ngay-ka ngamnhiriparl ngem nhini weyida da mange ngarra nhinhi thampunkarr wardarra kardu pana ngatha yida, mu mere thenkarrdha da mange ngarra nhinhi kardu ngarra murrinh piyemam pumpan the pumammath pumpan da terert. ²⁶ Yu Yile, nhini da matha mange marda nanganart thim.” Jesus kathu-yu mamna.

²⁷ Bere nhini thangunu Jesus kathu-ka mampirra kardu ngarra terert-yu. “Nga kardu. Yile ngay-ka murrinh wurnangat warda ngatha banngiwerdi ngarra mukmuk ngay i nanhthi lurruth ngala thathpirr damngamut. I kardu-ka mere thathpirr the numangibath ngay-yu, mu Yile ngay da matha the thathpirr kanthinngi. I ngana deyida mere nangkal the thathpirr mabath Yile ngay-yu, mu ngay da matha wakal ngarra nukunu-ya the nganthin nukunu pangu-yu. I ngay-ka kardu ngamere deyida ngurdunthethithnu ngarra Yile ngay-nu-yu kardu ngarra ngay mampunkarart-ya.

²⁸ “Nga. Kardu nangkal ngatha le wiye kani da tetemantay thangunu bangarnurdurt wurran, nhini kardu-ka purranganu kathu ngarra ngay, i ngay-ka ngurduwupnu kardu nhini-yu i bayuknu pi i marda pekpek warda paninu. ²⁹ I ngarra ngay da matha pangiriwaknu purru-yu i murrinh thathpi ngarra ngay da matha mangabathnu

purru. Ngay-ka kardu thanthanngingka-wa i ngirran-ganpunpe nganam kardu-yu, i ngay-ka mere menungala ngurru, wurda. Ngarra ngay da matha nurunganu i murrinh numangabathnu nuru i nhini ngepan ngarra nanki-ka patha da matha narninu nhini-yu. ³⁰ Murrinh thathpi ngay-ka mere thathpirr tetemanthay, i da mange ngarra ngay-ka mere deyida tetemanthay nangimari-waknu nuru.” Jesus kathu-yu mampirra.

12

Jesus Mampatha Kardu Mange Wardi

⁹ Bere nhini thangunu Jesus-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu i pangu warda wangu nadha dini ngarra da church kardu Jews pigunu i kanardi warda. ¹⁰ I da nhini da kardu nugarn numi dinidha ngangka da mange wardi punimawerlerldha kardi mange numi-re-yu.

Bere da-ka Saturday-wa nhini-yu i kardu peneme pana nan-ya Pharisees kardu pirangkadhaneme pirrine kardu ngarra kama pamanu nukunu Jesus mange ngarra nukunu kardu pangu ngarra mange mamawathanu. Peneme nhini-ka marda pumertthaneme purne nukunu Jesus mange ngarra kardu pangu mamawathanu, i nhini Jesus-ka munmaparlno warda murrinh law kardu ngarra Jews pigunu-yu i nhini-ka murrinh warda pangkabirrnemenu.

Bere peneme nhini-ka parramkadharrpuneme ngarra Jesus, “Ya. Ngarra murrinh law nekineme yibim-yu? Da Saturday kanhi ngarra da nekineme bannhiyukneme-ka mange da patha thathpirr nhini-yu kardu nawathanu-yu?”

¹¹ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Ku thip ngarra nankuneme kama buybat ngarra da weyi ngalaya da ngarra Saturday mani-ya, ngarra mani warda

niyemanemenu nankuneme nhini-yu? Nankuneme-ka naneme pangu i nungurlartneme ku thip pangu-yu nawa? I nhini-ka numayibirnu-warda-neme nhini-yu. ¹² Mu ku thip-ka ku da matha nhini-yu. Mu kardu-ka ngala thathpirr-wa nhini-yu, nhini-ka berengunh-wa kardu numanmanpinu nhini-yu i mange patha nuyumarranu nuru da ngarra Saturday mani-yu. Nhini-wa murrinh law nekineme yibim-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

¹³ Bere Jesus kathu-ka mamna ngarra kardu nugarn mange wardi nhini-yu, “Nga. Mange pana ngarra nhinhi thungurathtath-nu.” Bere kardu nugarn nhini-ka mange yungammarathtath i mange nhini-ka patha warda mebaththa pirri nginipunh mange patha numi pangu-re deyida mani mebaththa kardi.

¹⁴ Bere nhini thangunu kardu Pharisees-ka pun-gawurr warda ngarra da church kathu-yu. I murrinh warda puddanayiththaneme pe murrinh ngarra-re da mange nukunu Jesus thu pubatnemenyu. Murrinh pumemnungkuneme-yu.

Jesus Wurlk Ngarra Yile Neki Nukunu Mamna Wurrin

¹⁵ Bere ngarra nukunu-re Jesus panthepup kardu thu pubatnu-ka, nhini nukunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu, i pangu warda wangu nadha dini. I kardu wurnangat nimin-ya parraniriwaktha purni. I kardu matharr-wunngini kardu terert warda ngatha menpathadha wurrini pangu da. ¹⁶ I murrinh warda merradha wurrini kardu terert nhini-yu, “Nga, mere nukun nanthelerr da mange kanhi thangunu menarradha ngurrini-yu.”

¹⁷ Bere, ngarra Jesus da mange ngala ngala terert nhini merradha wurrini-ka nhini-ka murrinh murntak pana ngarra ku prophet nan-ya Isaiah darntilil-ka murrinh da

thathpirr nhini-yu. I kanhi-wa murrinh-yu ngarra Yile neki kathu mamna ngarra nukunu Isaiah-yu, murrinh ngarra nukunu-nu-ya Jesus, ¹⁸“Nga kardu. Nukunu pana-ka kardu ngarra ngay-wa i wurlk ngarra ngay mamnga wurran. Ngay-ka memmangkart nukunu nhini-yu, i ngay-ka marda thathpirr manganart ngurran. I ngay-ka le thathpirr ngemna. I ngay-ka bumardardinu ngepan ngay ngarra nukunu wangu-yu, i nhini nukunu-ka murrinh thathpi ngarra ngay purdirrayithnu purru ngarra kardu da mange wiye-nu parnipartnu. I murrinh nhini thangunu ngay-ka kardu warda manthibirnunu da ngarra thungku ngala nhini thangunu-yu. ¹⁹ Nukunu nhini-ka mere kankabirr nukun ngarra kardu, i mere kanirrawapa nukun. I mere murrinh lurruth nukun purdirrayith purru ngarra kardu terert wangu parningkadhuknu-yu, wurda da matha. ²⁰ I nukunu nhini-ka kardu thanthanka da matha purruranu ngarra kardu pana manangka lurruth ngala parnam i kardu pana ngarra mere kumenumanpi kuru-yu. I nukunu-ka kardu bere ngatha wangu purdirrayithnu purru murrinh thathpi ngarra ngay da matha i ngarra kardu thathpirr murrinh pumangabathnu puru nhini-yu. ²¹ I kardu wurnangat da matha pubinayepupnu puru murrinh thathpi ngarra nukunu i kardu-ka the warda pumabathnu nukunu pirranpenu purru i kardu pule ngala pirranu-yu.” Nhini-wa murrinh nukunu Isaiah darntilil-yu, murrinh ngarra nukunu-nu-ya Jesus.

Murrinh Ngarra Nanhthi Lurruth Ngala Jesus Nukunu i Nanhthi Lurruth Ngala Ku Karrath Nukun

²² Bere nhini thangunu-ka kardu nugarn pumebertidha purni ngarra Jesus. Nukunu kardu nhini-ka ku ngepan wiye kanthidha wurrini, i nhini nukunu-ka mere ngarra murrinh kaningerrentha i mere ngarra kanibirlbirdha.

Bere Jesus-ka nungammaku warda ku ngepan wiye ngarra kardu nhini thangunu kathu-yu i nukunu-ka patha deyida kardidha i murrinh warda kardingerrentha i karmarl patha deyida wurrinibirlbirlidha. ²³ I kardu wurnan-gat pubangammangkardu da mange nhini Jesus mamna-yu i kardu warda pumemnamardat. I murrinh pumemnu, “Ya. Nukunu pana karrim-ka kardu darntethbath kama ngarra nukunu King David thangunu kathu. Nukunu kardu nhini kama ngarra Yile neki mam warra purdun-hethuknungime ku Pule ngala pinhenungime. Nukunu da kama kardu pana-yu, na?”

²⁴ Mu bere kardu Pharisees-ka pubimpirrayepup murrinh nhini ngarra kardu pumenanudha purni, i nhini-ka murrinh warda pumampirra, “Awu wurda, nukunu-ka mere wurridha ngarra Yile neki kathu. Mu nukunu-ka ku karrath kathu damnmut nanhthi lurruth ngala pana-yu, i da-ka nhini weyida pirrimpunmaputh wurran ku ngepan wiye ngarra kardu thangunu kathu-yu.”

²⁵ Bere Jesus-ka the-wa menkumabaththaneme wur-rini i nhini-ka murrinh warda mampirruneme ngarra kardu Pharisees nhini-yu, “Nga peneme. Kardu darrikardu ngatha thu kuyunuthuk kuru-ka nhini-ka kardu thu kuyunurikerdek-wa nhini-yu. I kardu darrikardu manta ngatha thu kuyuthuk kuru-ka nhini kardu-ka kuyunurikerdek deyida nhini-yu. I kardu-ka mere warda lurruth parnenungime, i mere warda mitmit parne-nungime nhini-yu. ²⁶ I mangini nhini mani ku karrath-ka mere kirranmaputh kurru ku ngepan wiye wiye nukunu ngarra kardu thangunu kathu-yu, wurda da matha. Mu nukunu nhini i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu-ka marda ngala da matha parnamkaneme-yu. Mu ku kar-rath ngatha ku ngepan wiye wiye kirranmaputh kurru-ka nhini peneme-ka mere warda mitmit karnenemenu,

i mere warda lurruth ngala karne-nukun-neme, wurda da matha warda. I peneme-ka kuyunungkurikerdek-da-matha-neme nhini-yu.”

²⁷ “Nankuneme numamkaneme-ka ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala ngarra nukunu damngamutmut wurran ngarra ngay ku ngepan wiye wiye-nu ngar-rimpunmaputh ngurran-yu. Mu nga, murrinh kanhi nganankudharrpunemenu, kardu nangkai nimin nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran kardu ngarra nankuneme ku ngepan wiye wiye-nu pibimpunmaputh pumpan-yu? Nganaka, nangkai nhini-yu? Yile neki nawa nanhthi lurruth ngala dampirramutmut wurran-yu? Mu nhini nankuneme-ka murrinh narrampirrayirrart ngarra ngay-nu-yu numamnganeme ku karrath kathu nanhthi lurruth ngala damngamutmut wurran-yu. ²⁸ Mu nga. Ngay-ka ngarrimpunmaputh ngurran ku ngepan wiye wiye ngarra kardu thangunu kathu, nhini ngay nganthin ngurran-ka ku ngepan lurruth ngala ngarra Yile neki thangunu kathu-wa. Nanhthi lurruth ngarra ku karrath nukunu-ka wurda-wa nhini-yu. I nhini-ka the-wa numabathnemenu Yile neki kardu Pule ngala wardarra dimpirra kardu ngarra nukunu-yu.

²⁹ “I ngana deyida,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Mere nangkai ngadha kanimardi ngarra thelput kardu nugarn lurruth ngala nukunu-yu i mangkardap nanhthi purrkpurk nukunu-yu, wurda da matha. Mu kardu nhini-ka pumadharrkirknu warra ngadha kardu nugarn lurruth ngala nhini-yu i nhini-ka nanhthi purrkpurk nukunu warda pumangkardap nhini-yu.

³⁰ “I nga numi-yu. Kardu nangkai ngatha mere kangiriwak kurru ngarra ngay, nhini nukunu-ka mere marda thathpurr mangert kurru. I ngana deyida kardu ngatha mere kunperr kurru kardu ngarra ngay-nu, kardu

nhini-ka bannganthalang warda-wa nhini-yu ngarra ngay wangu-yu.

³¹ “I nga,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Kardu ngatha da mange wiye panipartnu, nhini Yile neki-ka pirramaputhnu i puymayekumnu da mange wiye nhini ngarra mebaththa wurrini-yu. I kardu ngatha murrinh mardarrithaknu ngarra Yile neki wangu, mu da nakurlte pamardathinnu murrinh nhini thangunu, nhini Yile neki-ka pirramaputh deyida-nu i puymayekumnu murrinh wiye nhini thangunu-yu. Mu nga. Kardu ngatha murrinh mardarrithaknu ku Ngepan patha ngarra Yile neki nukunu i da mange patha nhini mam wurranya, nhini Yile neki-ka mere ngarra kirramaputh i mere ngarra kuymayekum murrinh wiye nhini-yu, wurda da matha nhini-yu. ³² I kardu ngatha murrinh mangirdarrithaknu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka nhini Yile ngay-ka puymayekumnu murrinh wiye nhini-yu. Mu kardu murrinh pumardarrithaknu ngatha ngarra Ngepan patha ngarra Yile neki nukunu, nhini Yile neki-ka mere ngarra kuynmayekum nukun murrinh wiye nhini-yu marra kanhi kama, i da nakurl deyida-nu kama, wurda da matha nhini-yu. Nukunu-ka mere ngarra kuynmayekum nukun, wurda da matha.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Murrinh Ngarra Thay Patha i Thay Wiye

³³ Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Nanhthi thay wunku mi dhepdhep patha ngatha memkalele wurrin, nhini-ka thay patha da matha wurdanturturt wurrin. Mu nanhthi thay wunku mi dhepdhep wiye ngatha memkalele wurrin, nhini-ka thay wiye da matha wurdanturturt wurrin. I mangini nhini mani nubangkardunu i nirathenhnu nanhthi thay patha kama i nanhthi thay wiye kama ngarra mi thangunu

kathu memkalele wurran-yu. ³⁴ Nankuneme-ka kardu wiyenanku-da-matha-neme mangini ku pangkuy murlak mani numamkaneme numpan. Nankuneme-ka murrinh ngarra marda nankuneme thangunu kathu narnamkangerrenneme, i marda ngarra nankuneme-ka wiye da matha nhini-yu. I murrinh patha-ka mere ngarra narnengerrenneme, wurda. ³⁵ Nankuneme-ka mukmuk da wiye da matha nubemkayengkarnirnneme numpan i nhini-ka murrinh wiye da matha narnamkangerrenneme ngarra marda nankuneme thangunu kathu. Mu kardu patha ngatha-ka mukmuk patha da matha benthengkarnirn wurran i murrinh patha da matha kanamngerren ngarra marda nukunu thangunu kathu-yu.

³⁶ “I nga, murrinh kanhi manarrunemenu-ka da nakurl-te-nu nganaka ngarra kardu wurnangat warda ngatha piramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, nhini nankuneme-ka murrinh numananemenu thanguku-dha murrinh thatphi wiye wiye nhini nardengerrenthaneme-yu? ³⁷ I nhini thangunu Yile neki-ka pirranputhnu warda kardu-yu da ngarra thungku ngala wangu-yu nhini-ka murrinh wiye wiye thangunu weyida pardingerrantha-yu. Mu kardu wurnangat ngamere-ka ngarra nukunu da matha puyunu, nhini kardu ngamere nhini-ka murrinh patha patha da matha pumedha purni ngarra da putek ngala kanhi-re pardidha-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Parrantharrpu Kangkarlmawu Da Mange Ngala Pamanu

³⁸ Bere nhini thangunu kardu Pharisees ngamere i kardu nugarn ngamere pana ngarra murrinh law kardu Jews nukun puddininthethiththa purni-ka murrinh warda pumamnaneme ngarra Jesus, “Ya Pule. Da mange

ngala mani nangarru-kathu-neme i ngubanhimangkar-dunemenu.”

³⁹ Mu Kangkarlmawu kathu-ka mampirruneme, “Nga. Nanki-ka kardu wiyenan i mere thathpirr murrinh numanabath nuru murrinh ngarra Yile neki nukunu. I wurda da matha, nanki-ka mere nubangimangkardu nukun da mange ngala ngamanu-yu. Mu nga. Da murntak warra nganaka Yile neki kathu da mange ngala mamna ngarra kardu prophet murntak nhini-nuya Jonah. I da mange ngala mangini murntak nhini da matha nubangkardu-deyida-nu. ⁴⁰ Nukunu nhini Jonah-ka dininganamardadha ngarra marda nukunu ku ngurlmirl ngala da-ka perrenkuneme-wa mam. I nhini thangunu ku ngurlmirl nhini-ka dimme warda nukunu-yu. I mange nginipunh nhini deyida mani ngay, kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka kardu nganiganamardanu pepe ngarra da putek ngala kanhi da perrenkuneme-nu. I da nhini thangunu ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.

⁴¹ “I nga. Da nakurl-te ngarra kardu wurnangat warda ngatha niramardatnu kumparra warra ngarra Yile neki, kardu nhini deyida wanku ngarra da nan thangunu-ya Nineveh pardipuptha-ka ngarra Yile neki deyida kumparra warra piramardatnu. Kardu nhini-ka murrinh pubimnayepup i murrinh pumamnabath ngarra ku prophet nhini-ya Jonah murrinh merradha wurrini. I nhini kardu-ka daninmardathintha warda kardi da mange wiye thangunu pumbaththa pardi i parnampart warda nhini-yu. Mu da nakurl-nu-re-ka kardu nhini kathu-ka murrinh pumanarranu, ‘Nanki-ka mere ngadha narniparttha da mange wiye ngarra numebaththa nurni nhini Yile neki-ka ngarra da thungku ngala warda wangu purdunanthuknu.’ I nga, murrinh kanhi manarranu,

kardu ngalantharr murntak nhini Jonah-ka kardu ngalawa nukunu-yu, mu kardu nugarn numi kanhi da karrim kardu ngala thathpirr dimpewal ngarra nukunu Jonah-yu.

⁴² “I ngana deyida kardu muthingka ngala pana nganaka da nan thangunu kathu Sheba. Da murntak warra nigunu nadha dini da ngathparr nhini thangunu kathu i murrinh-nu binanayewuptha dini murrinh ngarra nukunu nan-ya King Solomon, kardu nukunu nhini-ya ngarra murrinh mukmuk ngala kanthidha wurrini. I da nakurl-te nigunu wanku kumparra warra pirramardatnu ngarra Yile neki i kanhi-wa murrinh manarranu da nhini-nu-re-yu, ‘Nanki-ka mere ngadha narniparttha da mange wiye ngarra numebaththa nardi, nhini nanki-ka ngarra da thungku ngala da matha nurunu-yu.’ Nigunu kathu-yu manarranu. Yu, nukunu ngalantharr nhini King Solomon-ka kardu ngalawa, mu kardu nugarn numi kanhi da karrim kardu ngala thathpirr dimpewal ngarra nukunu nhini King Solomon-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Ku Ngepan Wiye Kardu Thangunu Kanam-part i Wurdamnawurl

⁴³ Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirra, “Nga. Ngarra ku ngepan wiye thangunu kardu kanam-part-ka, nhini-ka nungawat dim da ngarra demtumtum ngarra kura makura i da-nu dirranganpinhadhath tharra. Mu mere ngatha bardurt da-yu ⁴⁴ nhini nukunu-ka murrinh warda memnu mange nukunu, ‘Aa yu. Ngay-ka ngurdinawurlnu kardu pangu deyida ngarra nganampart i nganinginirdi-deyida-nu.’

“I bere nhini-ka wurdamnawurl pangu deyida, i bangarnurt kardu nhini da ngatha-ka maku da ngatha kanam, mere kaninginirdidha ku ngepan numi thangunu kathu,

mu kardu patha i watmam da matha kardidha kardu nhini-yu. ⁴⁵ Bere ku ngepan wiye nhini-ka mampir-rukayneme ku 7 deyida kathu, i ku-ka ku wiyenpun warda thathpirr nhini-yu. I ku-ka parnamkanginirdi-warda-neme kardu nhini-yu i da warda parnamkapup-neme. I nukunu kardu nhini-ka kardu wiye thathpirr warda wurran nhini-yu, mu da marra-re-ka kardu nhini-ka wiye kunungingki da matha wurrididha-yu. I mange nginipunh nhini mani, nanki deyida wanku kardu wiyenan numpan. Mu da nakurlnu kardu wiye thathpirr nurunu mangini kardu kanhi mani ku ngepan wiye parnamkanginirdineme.” Jesus kathu-yu mampirra.

Jesus i Kardu Darrikardu Nukunu Thathpirr

⁴⁶ Bere ngarra Jesus-te murrinh da ngatha wurdinir-rayiththa dini-ka, kale nukunu i ngathan nukunu-ka parramkaruyngime ngarra thelput nhini da. Kardu-ka pangu da kathu outside penganadhaydhangime i murrinh puddannathukngime ngarra nukunu-nu Jesus.

⁴⁷ I kardu numi kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Ya. Kale nhinhi i ngathan nhinhi-ka kanhi kibimkangime nhinhi-nu.” ⁴⁸ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nangkal nimin ngay-yu kale mamnge ngurran-yu? I nangkal nimin ngay-yu ngathan mamna ngurran-yu?” ⁴⁹ I daninkardadha warda dini mange ngarra nukunu-re ngarra pulangay nukunu i murrinh warda mam, “Nga. Kardu kanhi nimin kar-rimkadruk kale mampirra ngurran-yu i ngathan mampirra ngurran-yu. ⁵⁰ I kardu nangkal ngatha da mange ngarra Yile ngay nukunu pariwaknu purru-ka, kardu-ka nhini-wa kardu darrikardu ngay thathpirr-yu. Nhini-wa kardu-yu ngathan ngay, munak ngay i kale ngay-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

13

*Murrinh Ngarra Kardu Mi Kamarl Wurriniwuthpuththa i
Bebirrbirdha Wurrini*

¹ Bere da ngunga numi nhini da ngatha Jesus-ka yungawuy ngarra thelput thangunu kathu i nadha dini pangu warda wangu ngarra ngipilih ngala-nu. I pangu da dinidha da dimunurdi. ² Bere kardu wurnangat nimitya puyemnawerr ngarra Jesus i nhini nukunu-ka ngarra tharntu warda kanammardap dinidha, i kardu-ka pangure pidha da ngarra ngipilih nganangurru.

³ Bere murrinh terert da matha wurdanarrayiththa dini ngarra tharntu thangunu kathu-yu murrinh pana-ya ngarra yungkamnumtha. I murrinh warda mampirra, “Ya kardu. Nubingayepup kathu. Murrinh kanhi-ka murrinh ngarra kardu nugarn wurlk medha wurrini ngarra mi kadin. Bere nukunu-ka mi kamarl mangankut i mi warda kamarl wurriniwuthpuththa weyi ngarra ku puliki meyeththa wurrini nanhthi thay pangkuy wuting-te.

⁴ “Bere nukunu-ka da pana-re wurriniwuthpuththa. Mu mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra mayern i ku murrirbe-ka pardimurrktha warda mi nhini-yu. ⁵ I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra palyirr kurethkurethmam. I mi-ka puddarnturturt pirt-pirt da matha nhini-ka putek kunungingki-wa nhini-yu i tukuriki wanku. ⁶ Mu ngarra ngunga ngala mana warda pirridha-ka nhini-ka mulurn therrke warda dempunmugarl nhini-yu. Nhini-ka ngimalmin mananhthi-wa nhini-yu.

⁷ “I mi kamarl ngamere-ka banawaththa wurrini ngarra nanhthi nan wangu mayeyep. Mi-ka pangarntuy i wurda.

Mu nanhthi mayeyep-ka nanhthi ngala da matha pud-darnturturt i mi nhini-ka pumpanpunpekarl i parrampir-radhap mi nhini-yu i pumpanpunthinkun warda nhini-yu.

⁸ “I mi kamarl ngamere mi terert thathpirr-ka banawaththa wurrini ngarra da putek patha. I mi-ka pangarntuy i puddarnturturt da matha i mi terert warda pinthut nhini-yu. Ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthut-ka mi-ka terert nimin-ya. I ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthut-ka mi-ka terert tharrngini nhini-yu. I ngamere mi kamarl dhepdhep nhini pinthut-ka mi-ka ngamere da matha.”

⁹ Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Kardu nangkal ngatha mangimarta murrinh kanhi-ka, kardu nhini-ka murrinh-ka mabathnu warda nhini-yu.”

Jesus Wurdampirrayith Murrinh Yungkamnumtha

¹⁰ Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus-ka purnenadhaneme ngarra Jesus i murrinh pumamaneme, “Ya pule. Thangku-nu murrinh nginipunh nhini mani thurdampirrayith thurran-yu murrinh pana ngarra yibimkamnum-yu?”

¹¹ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yile ngay-ka bannankuwerdi-wardarra-neme da ngarra mange nukunu-yu i da mange ngarra-re ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. I mere nangkal ngadha the mebaththa wurri da mange nhini-yu, mu nankuneme da matha the warda thathpirr nanthinkaneme. Mu kardu ngamere pangu-ka Yile neki-ka mere buynperdidha da mange nhini-nu-yu, wurda.

¹² “Nga. Kardu ngatha bingayewupnu purru ngarra murrinh thathpi ngay i kunungingki mangimartanu, nhini Yile neki-ka kanamut warda mangimartanu ngala da matha. Mu kardu nangkal ngatha mere bingayewup

kurru murrinh ngarra ngay, nhini Yile neki-ka marmartnu warda mukmuk kunungingki nhini ngarra kanthin wurranyu. ¹³ Kardu pangu-ka mange pubamngimangkardu pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru, i kardu-ka pubimngayewup pumpan mu mere thathpirr kumangimarta kuru. Kardu-ka mere warda marda kumart kuru murrinh pumangimartanu-yu, wurda. I da-ka nhini weyida murrinh kanhi ngurdampirrayith ngurran murrinh ngarra yibimkamnum-yu.

¹⁴ “Da murntak warra kardu ngalantharr nan Isaiah ku prophet-ya murrinh ngarra Yile neki nukunu darntililyu. I murrinh-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. I kanhi-wa murrinh darntililyu, ‘Kardu-ka mere kumangimarta kuru ngarra murrinh ngay-yu wurda da matha. Kardu-ka mange pubangimangkardunu puru mu mere thathpirr kumangimartanu, i kardu-ka pubingayewupnu puru mu mere thathpirr kumangimartanu. ¹⁵ Kardu-ka marda wiye pirrim i mutmutwunthe. I kardu-ka kamarl pumpanmirlbirl, mu kardu-ka nginipunh kamararama mani-wa pumpan. Mu kardu ngatha mange ngarra ngay thathpirr pubengimangkardudha i murrinh pubingayepuptha i puddingawurldha, nhini ngay-ka ngirranginmapuththa warda da mange wiye i buynpaktha kardu ngarra Yile neki nukunu nhini-yu, mu wurda.’ ”

¹⁶ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Mu nankuneme-ka kardu mere pangu mani numpankaneme kanhi. Nankuneme-ka mange ngarra ngay nubamngimangkarduneme numpan i murrinh nubimngayepupneme numpan i numpanngimangawurneme. I nhini nankuneme-ka le patha warda numpankaneme nhini-yu.

¹⁷ “Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr manarrunemenu. Da murntak warra-ka kardu nugarn pana nganaka ngarra murrinh Yile neki nukunu puddanarrayiththa

purni ku prophet-ya, i kardu ngamere deyida ngarra Yile neki parraniriwaktha purni-ka kardu marda pumerttha purni pubangingkardunu i murrinh ngarra ngay pubingayewupnu puru. Mu wurda, kardu nhini-ka mere pubengingkardudha i mere pubinangayewuptha puyi ngarra murrinh ngay-yu. Mu nankuneme-ka nubamngimangkarduneme i nubimngayepupneme.”

Jesus Wurdanpirrumeriyithneme Murrinh Ngarra Yungkamnumtha

¹⁸ “Nga, nubingayepup-kathu-neme,” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Ngay-ka ngurdunarrumeriyithnemenu murrinh pana ngarra kardu mi kamarl wurriniwuthpuththa-yu. ¹⁹ Kardu ngamere pubinthepup murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu. Mu murrinh-ka mere kumarta-wa i nhini-ka mere pirdith i ku karrath kathu wurrin i manganpunmart murrinh nhini ngarra pubinthepup thangunyu-yu. Kardu nhini-ka nginipunh mi kamarl pana mani nganaka ngarra da mayern banawaththa wurrini i ku murrirre pana da tiduk-te pardimurrktha mi kamarl nhini-yu.

²⁰⁻²¹ “I kardu ngamere deyida-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu pubinthepup i murrinh ngadha pumammath i le patha warda parnam-ya. Mu ngarra kardu-re da tetemanthay pubanpirrapak, murrinh ngarra Yile neki nukunu weyida pumammath pumpan-ka, nhini-ka parnampart warda pirtpirt da matha murrinh nhini-yu, nhini-ka mere thathpirt pumeyittha da marra-re-yu. Kardu nhini-ka nginipunh mi kamarl pana mani ngarra palyirr kurethkurethmam banawaththa wurrini i mi pirtpirt da matha puddarnturturt, mu nanhthi ngimalmin-ka mananhthi-wa i nhini-ka mere pirdith dempunmugarl.

²² “I kardu ngamere deyida-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu pubinthepup. Mu kardu-ka pubenthengkarnirn da ngatha pumpan nanhthi purrkpurk terert da ngarra da putek kanhi nukun i ku mani deyida marda pumanganart pumpan. I nhini nanhthi nhini thangunu-ka dampirradhap warda kardu ngarra murrinh Yile neki nukunu kumanabathnu thathpirr kuru. Kardu nhini-ka mangini mi kamarl pana mani ngarra nanhthi mayeyep wangu buniwinharrardha wurrini. Mi-ka pangarntuy, mu nanhthi mayeyep-ka pumpanpunpekarl i parrampirradhap i pumpanpunthinkun warda mi nhini-yu.

²³ “Mu kardu ngamere thathpirr warda-ka pubinthepup murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu. Kardu nhini-ka murrinh thathpirr warda pumamnabath pumpan i murrinh pumanganmarta i pumpantet warda parrarntiwak thathpirr warda pumpan Yile neki-yu. Kardu ngamere nhini-ka da mange terert nimin-ya pumpanna Yile neki-nu-yu. I kardu ngamere-ka da mange terert tharrngini pumamna pumpan Yile neki-nu-yu. I kardu ngamere-ka da mange kunungingki da matha pumpanna Yile neki-nu-yu. Kardu nhini-ka nginipunh mi kamarl pana mani ngarra da putek patha banawaththa wurrini. I mi-ka puddarnturturt i mi terert warda pinthut-yu. I mi ngamere-ka mi terert tharrngini pinthut i mi ngamere deyida-ka mi ngamere da matha pinthut.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu wurdanpirrumeriyithneme.

Murrinh Ngarra Mi Yimun i Parnu Wiye

²⁴ Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdampirrayith murrinh mampunkardarrath-ya. I mampirra, “Nga. Da nakurlnu-re ngarra Yile neki ku

Pule ngala thathpirr pirranu ngarra kardu wurnangat warda ngatha, nhini-ka mangini murrinh kanhi mani ngurdinarrayithnu-yu.

“Bere kardu pule ngala-ka mi kamarl patha mi yimunya bebirrirdha wurrini ngarra da putek nukunu.²⁵ Bere, da thipinhi nhini ngarra kardu terert ngurrnguwarl pardingurrkurrktha-ka, kardu nugarn numi kathu nadha dini ngarra mi kadin nhini da. Kardu nugarn nhini-ka mere marda merttha wurri ku pule ngala nhini, i nhini nukunu-ka mi kamarl wiye bebirrirdha wurrini ngarra mi kamarl mi yimun wangu-yu, mi nginipunh memninthangkarnu mani. I bere nukunu nhini-ka pangu warda wangu nawinhararttha dini.

²⁶⁻²⁷ “Bere mi kamarl mi yimun i mi kamarl wiye pangarnturtuy warda i wurdamnintharurturt. I da nakurl-te ngarra mi dhepdhep wanku pangarnturtuy ngarra mi yimun nhini-yu, kardu pana ngarra mi kadin nhini wurlk pumedhaneme purne-ka pangankathenwarda-neme nanhthi parnu wiye wanku puddanturturt memninthangkarnu. I bere, ngarra ku pule ngala warda purnenadhaneme, i murrinh pumamnaneme, ‘Ya pule. Mi kamarl patha da matha debirrirdha thurrini nhini-yu nawa? Nhini-ka ngarra-dha kathu nanhthi parnu wiye pangu puddarnturturt pumpan pangu-yu?’²⁸ I ku pule nhini kathu-ka mampirruneme, ‘Kardu nugarn pana ngarra mere marda mangert kurru mi kamarl wiye pangu bebirrirdha wurrini i nanhthi parnu wiye pana warda puddarnturturt-yu.’ I peneme kathu-ka pumamnaneme, ‘Nanhthi parnu wiye pangu-ka ngungumparlarartnemenenu?’²⁹ I ku pule kathu-ka mampirruneme, ‘Awu, kuguk da ngatha. Mu ngarra parnu wiye-re nungurlarartneme nukun-ka mi yimun nukun deyida nungurlarartneme nhini-yu.³⁰ Mu bere ngatha mi yimun i nanhthi parnu

wiye purdintharurturtnu i ngarra mi yimun da mana mi thungku warda pingkadhuknu. I da nhini-nu-re murrinh kanhi marrunemenu kardu nugarn ngamere pana, “Nanhthi parnu wiye pangu ngarra memninthangkarnu nungurlarartnemenu nuru i numalalarnnemenu nuru i ngarra thungku warda niraputhnemenu. I mi nhini mi yimun-ka nubarartalnu-warda-neme, i nadhakhuknemenu i ngarra thelput ngay mi ngarra dhepdhep nukun nuburdurdinemenu.” ’ ’

Kangkarlmawu Wurdampirrayith Murrinh Ngarra Mi Kamarl Mi Mustard

³¹ Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdanpuncthethith, i mampirra, “Da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu, mange-ka murrinh nginipunh kanhi mani-wa ngurdinarrayithnu kanhi. Bere kardu nugarn manganart mi kamarl mi mustard-ya i bangammirr warda ngarra putek. ³² Mi kamarl nhini-ka mi kunungingki thathpirr-wa. I mi wurdarnturturka thay-ka ngala-wa mi wanku-ya. I ku murrirbe wanku pumpannupup ngarra nithinu thay nhini-yu i ku dirri wanku pumampatha pumpan,” Jesus kathu-yu mampirra.

³³ Bere Jesus-ka murrinh numi deyida wurdanpuncthethith, i mampirra, “Ngay-ka murrinh deyida ngurdiyithnu da mange ngarra kardu wurnangat murrinh pumanabathnu puru murrinh ngarra Yile neki nukunu i ku Pule ngala thathpirr pirranu. Bere kardu palngun manganart nanhthi turlurlumam kunungingki i mamkarnu ngarra mi lawam. I nigunu-ka mi ninganthi warda i mi lawam-ka ngala warda dinidha nanhthi turlurlumam kunungingki nhini thangunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra. ³⁴ Bere murrinh niyith-niyith

terert nginipunh nhini mani Kangkarlmawu wurdanarayiththa wurrini-ya kardu ngarra wurnangat-yu murrinh nginipunh yibimkamnum mani-ya. ³⁵ Murrinh-ka terert da matha wurdanarrayiththa wurrini da ngarra marra-re kathu Yile neki mampatha da putek ngala kanhi i ngarra marra kanhi da mana. I murrinh terert nhini-ka murrinh ngarra kardu mere da ngatha the pumbaththa puyi. I murrinh-ka nhini-wa kardu ngalantharr murntak ku prophet-ya mam-yu murrinh ngarra Jesus wurdanarayiththa wurrini-yu. I murrinh-ka murrinh da thathpirr warda nhini-yu.

Jesus Wurdanpirrumeriyithneme Murrinh Ngarra Mi Yimun i Parnu Wiye

³⁶ Bere nhini thangunu Jesus-ka kanampunpart warda kardu wurnangat nhini i pangu warda wangu nadha dini i ngarra thelput warda kanardi. I bere pulangay nukunu kathu-ka pumamnaneme, “Ya pule. Thurdungarumeriyithnemen menu murrinh pana ngarra nanhthi parnu wiye-ya.”

³⁷ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu pule pana ngarra mi yimun mi kamarl patha-ya bebirrbirrdha wurrini-ka nhini-ka ngay-wa, kardu ngarra darrikardu nanki. ³⁸ I da putek pana ngarra mi kamarl bebirrbirrdha wurrini-ka mangini da putek ngala kanhi mani-yu. I mi kamarl patha pana-ka mangini kardu ngarra Yile neki nukunu-wa nhini-yu. I nanhthi parnu wiye-ka mangini kardu ngarra ku karrath nukunu mani. ³⁹⁻⁴⁰ I kardu pana ngarra mi kamarl wiye bebirrbirrdha wurrini-ka nginipunh ku karrath mani-wa nhini-yu. I kardu nugarn pana ngarra mi dhepdhep patha parranedhakthukthaneme parde-ka nginipunh ku angel mani-wa nhini-yu. I ku nhini-ka da nakurlnu pankudhakthuknemen menu puru

kardu ngarra Yile neki nukunu, i da nhini thangunu da putek ngala kanhi-ka pirtalnu warda nhini-yu. I mange nginipunh nanhthi parnu wiye pana mani parranedhakthukthaneme purne i ngarra thungku warda pibimka-puthneme, kardu wiye deyida panthakthuknemeni puru i ngarra da thungku ngala-nu wangu pirankuputhnemeni puru.

⁴¹ “I ngay, kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ku angel ngarra ngay ngurdunthuknu da pana ngangka-re i kardu wiyenpun da matha panthakthuknu puru i kardu ngamere pana ngarra da wiye-nu pumampuntullul pumpan ngarra kardu-ya. I ku angel nhini-ka pumanyerryerrnu kardu wiyenpun nhini ⁴² i ngarra da thungku ngala-nu warda wangu piranputhnu kardu wiyenpun nhini-yu. I kardu nhini-ka du ngala da matha parnikarknu wunku nanhthi yidingurr ngala da matha parninu. ⁴³ I kardu ngarra Yile neki nukunu-ka, kardu pathanpun-ka, da bere matha wangu puyunu i parninu da ngarra nukunu dim, i kardu-ka panlarrangnu pani mangini nanhthi ngunga deyida mani.” I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Kardu nangkai ngatha mangimarta murrinh kanhi-ka, kardu nhini-ka murrinh-ka mabathnu warda nhini-yu.”

Kardu Pana Ngarra Da Nazareth Pardidha Mere Pubinayanayepuptha Ngarra Jesus

⁵³ Bere, ngarra Jesus-te murrinh nhini darntikerdek-ka nhini nukunu-ka nungardurr warda da nhini thangunu-yu ⁵⁴ i pangu warda wangu nadha dini wurdawurl da ngarra nukunu.

Bere, nukunu-ka kanardi ngarra da church kardu Jews pigunu, i kardu warda wurdininthethiththa dini murrinh ngarra Yile neki nukunu. I kardu-ka pumemnamardat da matha murrinh ngarra pubimnayepup thangunu-yu.

I murrinh warda pumenanudha pirrini mange pigunu ngatha-yu, “Ya. Kardu ngarra-re kathu nukunu kanhi kardu mukmuk ngala kanhi kanthin dim-yu? I ngarra-dha kathu nanhthi lurruth ngala kanhi ngarra da mange patha patha kanhi mam wurranyu? ⁵⁵ Mu nukunu-ka wakal nukunu ku carpenter-wa nawa? I kale nukunu-ka Mary-wa nawa? I ngathan nukunu-ka James, Joseph, Simon i Judas nawa? ⁵⁶ I munak nukunu terert-ka kanhi parnapup deyida nawa? Nhini-ka thangku-dha nukunu kanhi kardu mukmuk ngala kanthin kem-yu?” Nhini-wa karduyu murrinh pumenanudha pardi-yu.

⁵⁷ I bere nhini thangunu karduka mere warda pubinanayepuptha. Bere Jesus kathuka mampirra, “Nga. Kardu wurnangat warda ngatha pubimnayewup pumpan i murrinh pumamnabath pumpan kardu nugarn pana ngarra murrinh Yile neki nukunu wurdamyith wurranyu. Mu ngarra da nukunu mana kardu ngarra darrikardu nukunu mana wurdampirrayith-ka, nhini karduka mere warda kubinayepup nhini-yu i mere warda murrinh kumanabath nhini-yu ngarra murrinh thathpi nukunu-yu.”

⁵⁸ Bere Jesus-ka mere ngarra ngadha merradha da mange patha patha terert da pangu-yu, nhini kardu mere murrinh weyida pubinanayepuptha puyi i mere murrinh pumenabaththa puyi nhini-yu.

14

Nukunu John the Baptist Yibimpup Warda

¹ Bere kardu pule ngala Herod, kardu ngarra da Galilee dinirradha-ka pamnayepup Jesus i da mange patha patha merradha wurrini nhini-yu. ² I nukunu kathu murrinh merradha dini kardu ngarra nukunu, “Ya. Nukunu Jesus pana-ka John the Baptist-wa kardu wurdamkabirl deyida.

Nhini weyida da mange patha patha pana mam wurranyu i kardu lurruth ngala pana kurran-yu.”

³⁻⁴ Bere da murntak warra-ka kardu pule ngala nhini Herod-ka manganbertnintha ngarra palngun ngathan nukunu nukun Philip. Murrinh nigunu-ka nan-wa Herodias. Bere ngarra da nhini-re nukunu John the Baptist-ka murrinh kanhi kathu mamna ngarra Herodyu, “Ya. Nhinhi-ka mere neberttha kardu palngun panayu. Nigunu-ka kardu palngun ngathan nhinhi nukunu-wa. I nhini-ka da mange wiye-wa nam nhini-yu.” I bere murrinh nhini thangunu nukunu John the Baptist murrinh mamna ngarra Herod-ka, nhini nukunu Herod-ka ku soldier ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme nukunu-nu John the Baptist pumabertnemenu i pumadharrkirrknu i panadhapnemenu ngarra da jail. ⁵ Nukunu Herod marda merttha wurrini-ka John the Baptist thu pubatnu i purdurinumunu mu nukunu-ka dempunmanham ngarra kardu wurnangat nhini, kardu-ka murrinh kanhi pumedha purni, “Ya. Nukunu pana John the Baptist-ka ku prophet thathpirr-wa pana kurran-yu.” Kardu kathuyu pumam.

⁶ Bere da ngarra birthday nukunu-re Herod pangamnaruy-ka, nukunu-ka kardu warda dimpirrakay mi dhepdhep-nu pullathnu i le patha parninu. Bere kardu wurnangat warda ngatha pubemngankardurdu warda. Bere kardu wakal mardinhpuy nigunu Herodiasya pangampirraruy ngarra kardu terert nhini-yu i kardirrapurrktha nanhthi mampurrkinh. I nukunu Herod le patha nimin diningedha-ya ngarra nanhthi kardipurrktha nigunu-yu. ⁷ I nhini Herod kathuka mamnge, “Ya. Thangku ngadha nanhthi marda nanganart nhinhi-yu? I nanhthi ngarra marda nartnu-ka nhini nanhthi-ka ngampamutnu warda.”

⁸ Bere kardu mardinhpuy ngarra kale nigunu nan Herodias-ya mamnge, “Kale, ngarra murrinh mananu ngarra kardu pule ngala pangu-yu? Thangku nanhthi ngadharrpunu-yu?” Dantharrpu nigunu kathu-yu. Mu kalekale kathu-ka mamnge, “Nga. Thadharrpunu pel-pith ngarra nukunu John the Baptist badhamartalnu.”
⁹ Mu nukunu Herod ngarra murrinh-te bimngeyepup-ka, kardu dammardathin warda. Mu nukunu-ka mere ngarra warda “wurda” mangedha nhini-yu. Nhini-ka murrinh thathpi nukunu wardarra damngemut i kardu terert wanku pubimnayepup murrinh ngarra marra-re mamnge-yu. I bere nhini-ka “Yu berengunh,” mamnge nukunu kathu-yu. ¹⁰ Bere nukunu Herod-ka ku soldier wurdannathuk ngarra John the Baptist-nu i nhini-ka banganthamartal warda pelpith nukunu-yu da ngarra jail-yu. ¹¹ I nhini thangunu ku soldier nhini-ka ku pelpith nukunu John the Baptist-ka ngarra nanhthi plate-te mebaththa tharra. I damngemut ngarra kardu mardinhpuy nhini. I kardu mardinhpuy nhini-ka damngemut warda ngarra kale nigunu kardu nan Herodias. ¹² Bere nhini thangunu-ka kardu pulangay nukunu John the Baptist-ka purnenadha-kathu-neme i ku nginipunh nukunu pumangankartneme i pubankardineme ngarra da weyi palyirr da. I nhini thangunu-ka parnamnathar-muneme Jesus.

Kangkarlmawu Dampirramut Mi i Ku Ngarra Kardu Wur-nangat

¹³ Bere ngarra Jesus pamnayepup nukunu John the Baptist pelpith pubanganthamartal-ka nukunu-ka nungardurr da nhini thangunu kathu-yu i ngarra tharntu warda kanammardap i pangu warda wangu nadha dini da ngarra watmam-nu.

Bere kardu wurnangat puyemnayepup Jesus nadha dini da ngarra watmam-nu-yu i nhini kardu-ka parnam-part da pigunu-yu i parriniriwaktha warda punni ngarra dimunurdi purnimardadha punni.

¹⁴ Bere ngarra Jesus nanhthi tharntu thangunu kathu wurdawal-ka, nukunu-ka bampunkardu warda kardu wurnangat nhini ngarra parraniriwaktha purni-yu i nukunu-ka dampirramardathin warda nhini weyida ngangka da pirringkadhuktha-yu i kardu matharr-wunngini menpathadha wurrini pangu da.

¹⁵ Bere da kungini nhini-ka pulangay nukunu kathu punnenadhaneme i pumamna-warda-neme, “Pule. Kardu-ka thurdunthuknu warda ngarra thelput manta manta kanhi nimin pumpan-ya mi dhepdhep-nu parnikutkutnu. Da-ka kungini warda kanhi-yu i mi-ka mami-wa kanhi-yu thanamngime.” ¹⁶ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Awu, kardu-ka bere ngatha puyunu-yu. Mu nankuneme-wa mi dhepdhep narramutnu-yu mi pullathnu kardu kanhi-yu.” ¹⁷ Bere peneme kathu-ka pumamnaneme, “Mi-ka 5 mi lawam nganthinkaneme ngarrim-yu i ku ngurlmirl perrkenku wanku.”

¹⁸ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Berengunh nhini-yu. Mi i ku kathu.” ¹⁹ I Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Kardu terert warda ngatha numarranu parniwupnu pangu ngarra parnu.”

Bere Jesus-ka mangankut mi lawam 5 nhini-yu i ku ngurlmirl perrkenku wanku. I kangkarl mamka i ngarra Yile nukunu warda mamna, “Mi i ku kanhi patha-wa thamngarramut-yu.” I bere mi nhini-ka mungarnter-rarr i dampirrumutmutneme ngarra pulangay nukunu i peneme nhini-ka ngarra kardu warda parranirramut-muttha purne. ²⁰ Mi lawam i ku ngurlmirl nhini-ka Jesus mewathadha pirri-ka mi terert warda nhini-yu i ku

ngurilmirl-yu. Kardu wurnangat warda ngatha mi i ku pullamath-yu i kardu-ka bangampunmardan-wa.

Bere nhini thangunu peneme nhini-ka punnekutkutthaneme mi i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha punni. I nanhthi thelerrtherr nanhthi 12-wa pumedhalertertthaneme punne-yu mi i ku titmut-yu. ²¹ Kardu wurnangat warda ngatha kardu nugarn kardu palngun kardu mamay mi i ku pullamath-yu. Kardu nugarn da matha-wa 5,000 pangu pirrinidha-yu.

Jesus Wurrinilidha Ngarra Kura Ngipilih Kangkarl

²² Bere nhini thangunu Jesus-ka murrinh mampiruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga peneme. Ngarra tharntu warda narnemardapneme i kumparra warra nanemenu da ngamimarda-nu pangu kathu.” I bere nukunu-ka kardu wurnangat pangu-ka wurdanpunthuk warda i ngarra da-nu warda wangu puddalath.

²³ Bere kardu thangunu wurdanpunthuk-ka, mange nukunu-re dimmardawith warda da ngarra palyirr i ngarra Yile nukunu warda wurdananayiththa dini. Bere da thipinhi nhini-ka nukunu-ka pangu da dinidha numeru. ²⁴ Mu peneme-ka ngarra ngipilih marda ngananggurr warda punnadhaneme ngarra nanhthi tharntu-re. Kardu-ka puyenangurrukadhaneme purne, mu nanhthi wirrirr warda kathu dampunkuwirnteneme i parranemardatthaneme purne. I tharntu-ka wurrinithudhuththa nanhthi ngurntinh-te i ngurru kanhi-re punibattha wurrini.

²⁵ Bere da manta warda puningkapurldha wurrini-ka nukunu Jesus-ka wurrinilidha warda kathu ngarra kura ngipilih kangkarl-yu ngarra pulangay nukunu-nu-yu. ²⁶ I ngarra peneme-re pubamkangkarduneme Jesus wurrinilidha ngarra kura ngipilih kangkarl-ka,

peneme-ka perremkanhamneme ngala da matha i murrinh pumemnungkuneme, “Ya. Ku wurdarr pangu kathu kurrannilili-yu ngarra kura kangkarl-yu.” I peneme-ka pardewapadha-warda-neme, i perremkanhamneme ngala da matha.

²⁷ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Ya peneme. Mere nengimanhamneme, kardu ngay-wa kanhi-yu. Kardu numenungkuyit-thathpirr-neme-ya.”

²⁸ Bere nukunu Peter kathu-ka mamna, “Pule, kardu nhinhi da thathpirr pana kathu thurrannilili-yu, karduka thirrangakaynu ngurdiwalnu i ngurrumpalilinu ngarra kura kangkarl i ngamparuynu ngarra nhinhi.”

²⁹ Mu Jesus kathu-ka mamna, “Yu mampa-ya, kagu.” I nukunu Peter-ka kardu warda wurdawal ngarra tharntu kathu-yu i wurrininalilidha pangu warda wangu ngarra Jesus-nu ngarra kura ngipilinh kangkarl nhini-yu. ³⁰ Mu ngarra nukunu-re bamkardu nanhthi ngurntinh ngala i wirrirr ngala, nhini-ka denham warda i wurrinidhadumtha warda wangu ngarra kura-yu. I pirrimnakay ngarra Jesus, i mamna, “Pule, kardu nangiyibirnu-ya i kardu ngurranthardum warda.” ³¹ Bere Jesus-ka wurrininalangmadha i manganmert, i murrinh warda mamna, “Thangku-dha mere murrinh nengabaththa ngay menhi-manpidha ngurri thurrililidha-yu ngarra ngipilinh kanhi kangkarl-yu?”

³² Bere ngarra penintha-re kanamninthamardap ngarra tharntu-ka nanhthi wirrirr ngala nhini-ka manthap warda nhini-yu. ³³ Bere nhini thangununu peneme nhini-ka parramkariparl-warda-neme Jesus-yu, i pumamnaneme, “Pule, nhinhi-ka kardu wakal Yile neki nukunu thathpirr-wa.”

Kangkarlmawu Menpathadha Wurrini Kardu Matharrwunngini Ngarra Da Gennesaret

³⁴ Bere peneme nhini Jesus wanku-ka pumpankakath-neme ngamimarda kathu ngarra ngipilinh ngala nhini i parramkaruyneme da nan Gennesaret. I puddamkalal-neme ngarra tharntu thanguu kathu-yu. ³⁵ Bere kardu da nhini thanguu-ka pubamkardu i panganthenh Jesus-yu. I nhini kardu-ka tharra warda punnidha i kardu matharr-wunngini punninmetkuttha da pana ngangka-re kathu. ³⁶ I pumenadha purni ngarra Jesus-yu, “Ya, thurruralilinu manta pangu ngarra kardu matharr-wunngini i nhini kardu-ka pumanhidhadhapnu puyu ngarra nanhthi kaligu nhinhi.” Bere kardu matharr-wunngini terert-ka pumedhadhaptha pardi nanhthi kaligu nukunu Jesus-yu i patha deyida pardidha manangka matharr warda nhini-yu.

15

Kardu Nugarn Ngamere Murrinh Thirrukduk Puddininthethiththa Purni Ngarra Kardu

¹ Bere kardu nugarn pana ngarra murrinh law Jews pigunu marda pumertthaneme purne kardu Pharisees-ya, i kardu nugarn ngamere deyida ngarra murrinh law Jews pigunu puddininkuyethiththaneme purne-ka da nan thanguu kathu Jerusalem purnedhaneme i parramnaruyneme ngarra Jesus. I murrinh pumamnaneme, ² “Ya. Thangku-dha pulangay nhinhi-yu da mange law nekineme mere kariwakneme kuru-yu ngarra ngalantharr murntak thanguu parrannhemutneme-yu? Mu peneme pangu-ka mi parnamkamurrkneme i mange ngarra peneme-ka mere warra ngadha pumenamapurldhaneme da mange murntak pana ngarra nekineme-yu ngarra kardu ngalantharr thanguu parrannhemutneme-yu.”

³ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nankuneme-ka thangu-dha-wa murrinh ngarra Yile neki nukunu thatpirr narnamkapartneme-yu i murrinh law pana da matha ngarra kardu ngalantharr murntak thanguu narramkariwakneme numpanka-yu?

⁴ Yile neki mam-ka, ‘Yileyile i kalekale nanki-ka murrinh nubirruyewupnungintha nuru i murrinh numarrubathnungintha nuru. I kardu nangkal ngatha mere murrinh marrubathnungintha ngarra yileyile i kalekale-ka i murrinh mankurdarrithaknungintha-ka kardu nhini-ka thu nubatnu i nuddurinumunu.’

⁵⁻⁶ “Mu nga. Nankuneme-ka murrinh thirrukduk da matha nuddanpunkuyethithneme numpanka-yu nginipunh murrinh kanhi mani namamkaneme-ya, ‘Kardu nangkal ngatha nanhthi purrkpurrk patha i ku mani kanthin wurran-ka, nukunu nhini-ka mere ngarra nukun karrumutngintha ngarra yileyile i kalekale i mere ngarra nukun mankumanpingintha.’ Nhini-ka murrinh nginipunh kanhi nukun marrungintha, ‘Nanhthi purrkpurrk patha ngay i ku mani ngay-ka ngamnamut wardarra ngarra Yile neki-nu wangu. I nhini ngay-ka mere ngarra warda nganarrumutngintha nanhthi-yu i mere ngarra nukun warda manankumanpingintha nankungintha-yu.’ Nhini-wa murrinh thirrukduk nankuneme nuddanpunkuyethithneme-yu. Mu nhini nankuneme-ka murrinh narnamkapart-warda-neme murrinh ngarra thatphi Yile neki thanguu kathu-yu, i ngarra ku prophet nukunu thanguu kathu-yu. Mu murrinh ngarra kardu ngalantharr murntak nankuneme nimirrarramkariwak-da-matha-neme numpanka-yu.

⁷ “I nhini nankuneme-ka murrinh ngathayida narnamnyirrarartneme numpanka ngarra Yile neki-yu i kardu ngathayida numemkadhart-da-matha-neme da

ngarra mange nukunu-yu narramkariwak-mana-neme. I ku prophet murntak pana nan Isaiah murrinh thathpirr danirilidha wurrini-yu i kanhi-wa murrinh mam-yu, murrinh damnankurililneme-ya, murrinh thathpi Yile neki nukunu, ⁸⁻⁹ ‘Kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan ngay-yu ngarra murrinh thathpi pigunu-re-yu, mu ngarra marda pigunu thathpirr-ka mere marda kumangert kuru. I kardu kanhi-ka parramngiriparl pumpan i pumamngingala pumpan kardu ngathayida-nu murrinh da matha dampunthawinhinhinh kanam. Mu nhini pigunu-ka da mange ngarra kardu thangunu da matha puddanpunthethith pumpan-yu, mu da mange ngarra ngay thathpirr-ka mere kurdunthethith kuru.’ Nhini-wa murrinh Yile neki-yu murrinh ngarra nukunu Isaiah thangunu darntilil-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Jesus Wurdanpunthethith Ngarra Marda Kardu Thangunu Wiye Pirrim-yu

¹⁰ Bere Jesus-ka pirrimpirrakay kardu panpunperr kardu wurnangat. I murrinh warda mampirra, “Kardu, nubingayepup kathu, kardu murrinh thathpirr the numabathnu murrinh kanhi ngarra ngay manarranu-yu.

¹¹ Nanki-ka mere thathpirr wiye nuru ngarra mi i ku thangunu narnammurrk-yu, wurda. Mu kardu-ka wiye thathpirr wurran-ka ngarra marda nukunu thangunu kathu, i nhini-ka da mange wiye da matha mam wurran-yu i murrinh thathpi wiye warda wurranngerren-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra kardu Pharisees.

¹² Bere nhini thangunu-ka pulangay nukunu Jesus purnenadha-kathu-neme i pumamnaneme, “Ya pule. Kardu nugarn pana nganaka Pharisees thampunkumar-darteneme ngarra murrinh pana thangunu nampirruneme.”

¹³ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Kardu peneme Pharisees pangu karrimkaneme-ka nanhthi mangini thay mani pumamkaneme pirrim. I nanhthi thay terert pana ngarra Yile ngay mere buniwapaktha-ka nhini nukunu-ka pungurlarart-deyida-nu warda kathu nhini-yu. ¹⁴ Mu peneme pangu deyida-ka bere ngatha ngadha kiyemaneme karne i mere nukun nubirruyepupneme. Kardu-ka mangini kamarrama mani pumpankaneme, i kardu kamarrama ngamere deyida mani pumpanpunkungkayineme pumpanka. I nhini peneme-ka kardu pubuywathnu-warda-neme ngarra weyi pewerti wangu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

¹⁵ Mu bere nukunu Peter kathu-ka mamna, “Ya. Murrinh pana nganaka ngarra marra-re thurdanngarrayith-ka, murrinh mani thurdungarrumeriyithneme.”

¹⁶ Mu nukunu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka mere deyida numangimartaneme murrinh nhini-yu? ¹⁷ Nankuneme-ka the-wa numabathneme murrinh nhini-yu. Nga. Mi i ku-ka ngarra thathpi wangu kanardi i ngarra kurnthik i yungawuy deyida. ¹⁸ Mu kardu thathpirr wiye wurranka ngarra marda nukunu thathpirr-wa thangununi i ngarra thathpi thangununi kathu yungawuy ngarra wurrangerren da mana.

¹⁹ “Da mange wiye ngarra kardu mam wurranka nhinika ngarra marda nukunu thangununi thathpirr-wa. I nhinika da mange wiye warda benthengkarnirn wurrani i nhini thangununi-ka da mange wiye mangini kanhi mani warda mam wurranyu. Nukunu nhinika kardu thu panmat wurrani i wurdantinumi-yu. I mange wiye wurrani ngarra kardu palngun karnabuy ngamere-yu. I nanhthi darrarart wurrani. I murrinh dampirrayirrarart wurrani. I murrinh

mampunnarrithak wurran. ²⁰ Da mange wiye terert nhini-wa karduyu ngarra marda nukunu thangunu kathu mempiye wurran-yu. Mu kardu ngatha mange ngarra nukunu mere menumapurl-ka da ngarra mange murntak i mi wurranmurrk-ka nhini-ka karduka mere thathpirr wiye kurru nhini-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kardu Palngun Murrinh Thathpirr Mamnabath Ngarra Jesus

²¹ Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka nungardurr warda i pangu warda wangu nadha dini da manta pana warda kardidha da nan-ya Tyre i Sidon.

²² Bere kardu palngun numi da nan thangunu kathu Canaan da nhini da kardipuptha, kardu mere Jewswa nigunu-yu. Bere nigunu-ka nanadha dini ngarra Jesus-nu warda wangu wurrininakaykaydha i bangan- tipak ngarra nukunu da mana. I mamna, “Pule, kardu tharntethbath ngarra King David thangunu, nangiman- pinu kathu. Kardu wakal mardinhpuy ngay-ka ku ngepan wiye kanthin wurran, i ku nhini-ka bere matha wangu mampiyewiye kanam nigunu-yu.”

²³ Mu Jesus-ka mere dedharttha kardu palngun nhini- nu-yu. I bere pulangay nukunu Jesus purnenadhaneme i pumannaneme, “Ya. Kardu palngun kanhi-ka thurduthuk warda. Nigunu-ka kardu bere matha wangu dannheriwakneme kanam i bere matha wangu wur- rannhekaykayneme.”

²⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yile ngay-ka wurdanngithuk da putek ngala kanhi-nu kardu Jews da matha-nu manmanpinu ngurru, kardu pana-ya ngarra parrarntethbath thangunu kardu ngalantharr nan-ya Is- rael. Kardu nhini-ka mere warda kariwak kuru ngarra

Yile ngay-yu, i nhini kardu-ka nginipunh ku thip mani parnawarrk-ya.”

²⁵ Bere kardu palngun nhini da ngatha-ka wurrini-nadha deyida ngarra Jesus i demnawinhipingkarl pangu warra kumparra ngarra nukunu. I mamna, “Pule, nangi-manpinu kathu ngadha.”

²⁶ Mu Jesus kathu-ka mamnge, “Awu, ngay-ka mere ngarra marradhap nukun kardu Jews kanhi mampun-manpi nganam-yu. Mu nga. Kardu mani-ka mere marradhap kardu ngarra mamay mi parrampirramut ngarra ku were-nu wangu mi parramut-yu, wurda da ngatha nhini-yu. Nhini ku were-ka tiduk-wa mi parrampirramut-yu.”

²⁷ “Yu, bere-ya pule,” nigunu kathu-yu mamna. “Mu ku were ngatha yida parnammurrk ngarra mi kardu thangununu perrenimpurr pumpun ngarra table kathu-yu. Nhini ngay-ka mere ngarra bunhidhap nukun kardu Jews nampunmanpi thanam-yu, mu kunungingki da matha nangimanpinu.”

²⁸ Mu Jesus kathu-ka mamnge, “Nhinhi-ka murrinh thatpirr namngabath thurran wakal nhinhi-nu mampawathanu-yu. Nhini wakal nhinhi-ka ku ngepan wiye-ka ngarrimngeputh warda i patha warda nigunu-yu ngarra murrinh thamngidharrpu thangununu-yu.” I bere kardu wakal mardinhpuy nhini-ka patha warda wurrinidha i ku ngepan wiye nhini-ka kanampart warda.

Jesus Menpathadha Wurrini Kardu Matharr-wunngini Tert

²⁹ Bere Jesus-ka nungardurr warda da nhini thangununu-yu i pangu warda wangu nadha dini da ngarra kura ngipilinh ngala nan-nu da Galilee. I dimmardawith warda ngarra da palyirr i kanawup pangu da.

³⁰ Bere kardu wurnangat nimin-ya ngangka da parraninarurtuydha purni, i kardu matharr-wunngini

wanku pumenbertidha purni ngarra nukunu. Kardu mere ngarra purnilidha-ya, i kardu kamarrama, kardu pulith-ya, i kardu ngarra manangka murrinh-wunthay parningerrentha-ya. I kardu matharr-wunngini ngamere deyida wanku pumenbertidha purni ngarra Jesus-nu. I kardu-ka pinganpuwuptha pi kardu matharr-wunngini nhini-yu kumparra warra ngarra me nukunu Jesus. I Jesus-ka menpathadha warda dini, i nhini kardu-ka patha warda pardidha nhini-yu. ³¹ I kardu pana ngarra manangka murrinh parningerrentha-ka murrinh warda pardingerrentha, i kardu pulith terert nhini pardidha-ka patha warda pardidha. I kardu pana ngarra manangka wilili parnilidha-ka kardu wilili patha warda purnilidha, i kardu kamarrama terert wanku pardidha-ka kardu kamarl patha warda pardibirlbirdha. I kardu terert pangu pardidha-ka pumemnamardat ngala da matha ngarra Jesus-te mange ngala nhini merradha dini ngarra kardu matharr-wunngini terert nhini-yu. I nhini-ka parraniripardha warda pardi ngarra Yile neki-nu, ku Pule ngala nhini-ya da ngarra Israel nukun dimpirra.

Jesus Mi Dhepdhep Dampirramut Ngarra Kardu Wurnangat

³² Bere Jesus-ka pirrimpirrukayneme kardu pulangay nukunu i mampirruneme, “Peneme, ngay-ka damngimardathin kardu wurnangat kanhi-nu. Kardu pardidha-ka da perrkenkuneme warda ngarra ngay-yu i mi-ka mami warda parnam. Mu kardu kanhi ngatha ngurdunthuknu warda marra kanhi ngarra medeyi wanku parnam-ka nhini-ka mankarr nukun warda i kubuywath nukun warda ngarra da pigunu-nu purunu-yu.”

³³ Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumamnaneme, “Ya pule. Da kanhi-ka da mi mamirdarri-wa thanthinpun

terert thanam. Mu ngarra-wa mi-yu pubanyerderrnu kardu wurnangat kanhi-yu?”

³⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mi-ka thangku numa mi lawam nanthinkaneme nirrimka-yu?” “Mi-ka 7-wa i ku ngurlmirl purrkpurk deyida wanku kanhi kem-yu,” peneme kathu pumamnaneme-yu. ³⁵ Bere nukunu Jesus-ka mampirra kardu ngarra wurnangat-yu, “Kardu, narniwup mani ngarra putek.”

³⁶ Bere kardu-ka parnawup i nukunu-ka mi lawam 7 nhini i ku ngurlmirl purrkpurk mangankut i ngarra Yile neki warda mamna, “Mi kanhi ngarra thamngarramut-ka mi-ka patha-wa.” I bere nukunu-ka mi munganterrarr i ku ngurlmirl-ka mamyerryerr warda nukunu-yu. I dampirrumutmut-warda-neme ngarra pulangay nukunu. I peneme nhini-ka mi warda parranirramutmuttha pardi ngarra kardu wurnangat wangu-yu.

³⁷⁻³⁸ Mi lawam i ku ngurlmirl nhini thangunu-ka Jesus daninmadha pirri ngarra mange nukunu thangunu-ka mi terert i ku terert pardimurrktha. I kardu-ka mam-punmay i bangampunmardan warda nhini-yu. Kardu-ka kardu wurnangat nimin-ya pardimurrktha-yu kardu nugarn, kardu palngun i kardu mamay. Kardu nugarn da matha-wa 4,000 pangu pirrinidha-yu. I bere mi i ku thangunu parrarntikerdek-ka peneme nhini-ka parranedhakhukthaneme purne mi i ku ngarra kardu thangunu parraniritmuttha pirrini. Mi i ku nhini thangunu pumamkadhalertneme-ka nanhthi 7 thelerrlerr-wa, nanhthi-ka ngala ngala nimin-ya.

³⁹ Bere nhini thangunu nukunu Jesus-ka kardu warda wurdanpunthuk. I nukunu-ka ngarra tharntu warda kanammardap. I nungardurr nadha dini da ngamimardanu kathu da nan-nu warda wangu Magadan.

16

Kangkarlmawu Mampunkumardawernneme Nanhthi Turlururlumam Ngarra Kardu Pharisees i Sadducees

⁵ Bere pulangay nukunu Jesus-ka pumpankakath-neme ngamimarda kathu ngarra ngipilinh ngala. Mu peneme-ka mi lawam puyemkayekumneme mere pumbaththaneme mi-yu. ⁶ I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga peneme. Thawath wangu nururanemenu nanhthi turlururlumam ngarra peneme pana Pharisees kardu ngarra murrinh law nekineme marda pumangankartneme pumpan i kardu ngalantharr nanya Sadducees,” mampirruneme Jesus kathu-yu. ⁷ Bere peneme nhini-ka murrinh warda puddanayiththaneme pirrine i pumenanudhaneme pirrine mange peneme ngatha, “Murrinh kanhi mannheneme-ka mi lawamnu kama mere thumbaththaneme mi thanthekum-damatha-neme.”

⁸ Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mampirruneme, “Ya. Thangku-nu nuddamkayithneme nirrimka-yu mi lawam mami numamkaneme i mi nuyemkayekumneme-yu? Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha the numabathneme, na? ⁹ I murrinh-ka mere da ngatha numangimartaneme murrinh ngarra mamnarruneme-yu? Mu nga. Nuddingayerrmani-neme ngarra mi munirerrarrdha ngirri mi lawam 5 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu-yu kardu nugarn 5,000-wa. I thangku numa-wa nanhthi thelerrtherr numedhalerttthaneme nurne-yu mi pariniritmut thangu-nu-yu da nhini-re-yu? ¹⁰ I ngana deyida mi nhini-re-yu nganaka munirerrarrdha ngirri mi lawam 7 nhini-yu i ngampirramut kardu wurnangat pangu kardu

nugarn 4,000-ya. I thangukuma deyida nhini-yu nanhthi thelerrtherr numedhalerterthaneme nurne-yu mi parriniritmut thangunu-yu?”

¹¹ I bere Jesus-ka mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Nankuneme-ka murrinh mere da ngatha numangimartaneme narne, nawa? Mu mi lawam-ka mere thathpirr ngurdananarruyiththaneme ngirri.” I bere Jesus-ka murrinh mampunkumardawerrneme i mampirru-deyida-neme, “Thawath wangu nururranemenu nanhthi turlururlumam ngarra kardu nugarn pana Pharisees i kardu Sadducees-ya.” ¹² I bere kardu pulangay nukunu Jesus-ka the warda pumamkabathneme murrinh nhini mampirruneme ngarra nanhthi turlururlumam-ya murrinh ngarra kardu ngalantharr pana Pharisees i Sadducees puddanpunthethith pumpan nhini-yu, mu mi lawam-ka wurda-wa nhini-yu.

Kardu Pumenadha Purni Nangkal Mana-wa Jesus-yu

¹³ Bere Jesus-ka pangu warda wangu nadha dini manta ngangka da nan-ya, Caesarea Philippi. I bere murrinh kanhi warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Ya peneme. Ngay kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka, nangkal mana-wa ngay-yu kardu wurnangat pumamnga pumpan-yu?”

¹⁴ Bere peneme kathu-ka pumamnaneme, “Kardu ngamere pumampa pumpan-ka John the Baptist mana-wa. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka kardu nan mana-wa Elijah, kardu thurdamkabirl deyida. I kardu ngamere deyida pumampa pumpan-ka ku prophet nhini kama-ya Jeremiah. I ngamere deyida pumampa pumpan-ka ku prophet numi deyida thurdamkabirl.”

¹⁵ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nankuneme-ka nangkal mana-wa thathpirr ngay-yu numamnganeme numpan-yu?”

¹⁶ Bere Simon Peter kathu-ka mamna, “Nhinhi-ka Christ-wa, kardu wakal ngarra Yile neki nukunu ngarra da kangkarl kanam-ya.”

¹⁷ I Jesus kathu-ka mamna, “Simon, Jonah marra marda. Yu, murrinh da thathpirr namnga-yu. Nhinhi-ka le da matha thaninu. Kardu mere nangkai murrinh nhini mempadha, mu Yile ngay da matha ngarra da kangkarl dim murrinh nhini dampamut mampa-yu.

¹⁸ I nga, murrinh kanhi mampanu. Murrinh nhinhi-ka Peter-wa, murrinh kanhi-nu-ya nanhthi palyirr tetemam. I kardu wurnangat warda ngatha da pana ngangka-re thangunu pangiriwaknu puru i murrinh pumangabathnu puru kardu nhini-ka da tetemanthay da matha pingkad-huknu nginipunh da palyirr ngala mani pirrim-yu. I kardu-ka bere matha wangu birnu parninu. ¹⁹ I ngarra murrinh thurdurrayithnu thurru da ngatha-re-ya kardu wurnangat puruwatnu da mayern ngarra Yile ngay nukun i da ngarra nukunu da mana panaruynu. Nanhthi mangini ki mani ngarra nanhthi tuwa nukun ngampamutnu, i nhinhi-ka narradharlnu da ngarra Yile ngay nukun kardu wurnangat-nu. I ngarra murrinh kanhi narranu ngarra kardu, ‘Awu, mayern pana-ka mere mayern thathpirr-wa,’ nhini Yile neki-ka murrinh nhini deyida pamanu. I ngana deyida murrinh kanhi narranu ngarra kardu, ‘Yu, kanhi-wa mayern thathpirr-yu,’ nhini Yile neki-ka murrinh nhini deyida pamanu.” Nhini-wa murrinh-yu Jesus kathu mamna ngarra Peter.

²⁰ I bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra pulan-gay nukunu, “Nga peneme. Kardu mere nangkai nukun murrinh numananeme ngay da kardu Christ-yu i Yile ngay wurdngithuk-yu.”

Jesus Wurdamnuyith Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabil-

deyida-nu

²¹ Bere da nhini thangunu Jesus-ka murrinh kanhi warda merrudhaneme wurrini ngarra pulangay nukunu, murrinh yuthpan i pilampirdarri-ya. I mam, “Nga peneme. Ngay-ka da Jerusalem-nu warda wangu ngunungam da matha ngem. I kardu pangu-ka kardu ngalantharr ngalantharr-ya, ku yilarn ngala ngala i kardu nugarn pana ngarra murrinh law kardu Jews nukun puddan-punthethith pumpan, kardu pumangirtanu i thu pun-gibatnu pani i thu pangilurturtnu purru ngay-yu. I nhini thangunu-ka puddungirinumunu warda. Mu da perkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.”

²² Mu nukunu Peter-ka manganmert Jesus wur-rinininthadha da kunungingki tharrngini wangu murrinh mange penintha-nu. I murrinh mamna, “Ya pule, pirdawa murrinh nhini-yu. Mere murrinh nhini thama thurru. Kardu-ka mere kunhibit nukun-ya, wurda da matha. Mu Yile neki da matha pirranhipenu pani.”

²³ Bere Jesus-ka wurdamnarduy pirrim ngarra Peter, i mamna, “Ya Peter, murrinh ngarra thirrimngerren pana-ka murrinh ngarra ku karrath thangunu kathu-wa. Nhinhi-ka thunungamngingkamit-wa da mange ngarra Yile ngay nukunu. Nhinhi-ka denthengkarnirn thurran mangini kardu mani-wa i mere deyengkarnirn thani da mange ngarra Yile ngay nukunu, wurda da matha.” I Jesus kathu-ka mamna ngarra ku karrath, “Ku karrath, pata thurru-wa, thaningipart warda.”

²⁴ Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Kardu nangkai ngatha ngarra ngay pangiriwaknu pani-ka, nhini nukunu-ka puynuyekumnu warda i panipartnu warda purru da ngarra mange nukunu marda manganart wurran. I kardu

ngathayida thu puthuknu puru i palurturtnu purru i thu purdurinumunu mangini ngay deyida mani pumanganu puru, kardu nhini-ka mangirart-da-nu-matha purru ngarra ngay-yu.

²⁵ “Mu kardu nangkal ngatha marda mart menuy-ibirnunu i da mange ngarra nukunu da matha pamanu purru, nhini nukunu-ka pupup da matha-nu nhini-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynuyekumnu thathpirr i ngay da matha kumparra bungipaknu, nhini nukunu-ka kardu bere matha wangu birnu paninu.

²⁶ “I ngana deyida kardu ngatha bemnuyengkarnirn kanam ngarra nukunu-nu ngatha i nanhthi purrkpurrk terert nimin bemnardarr wurran, nhini-ka patha-wanu nukunu-nu-yu? Awu wurda da matha. Mu ngarra nukunu nhini-re pupupnu-ka nanhthi purrkpurrk nhini-ka mere ngarra kumayibirnu nukun da bere matha wangu birnu paninu-yu, wurda da matha nhini-yu. I kardu-re pupupnu-ka mere deyida ngarra kurdinkabirl mange nukunu ngatha-yu. I nanhthi purrkpurrk nhini deyida mani wanku mere ngarra kuddungkabirl nukunu kardu nhini-yu.

²⁷⁻²⁸ “Nga. Ngay, kardu darrikardu nanki thathpirr-ka da nakurl-te ngurdiwurlnu kathu, kardu pule ngala thathpirr ngurrunu wunku nanhthi lurruth ngala ngarra Yile ngay thangununu i wunku ku angel wurnangat ngarra ngay. I da nhini-nu-re-ka kardu nhini ngarra da mayern patha parriniriwaktha purni, kardu nhini-ka le patha thathpirr puyunu da ngarra Yile ngay nukun. Mu kardu nhini ngarra da wiye parriniriwaktha purni nhini ngay-ka ngurdunkartelnu ngarra da thungku ngala wangu. I nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Kardu ngamere nibimkadruk kanhi-ka kardu mere da ngatha nuyuwuwupnu da ngarra ngay da mana deyida

nubangingkardu-nu kardu pule ngala thathpirr ngurunu.”

17

Nukunu Elijah i Moses Puddananayiththanintha Pe Ngarra Jesus Wangu

¹ Bere da 6 mana mam-ka nukunu Jesus-ka menkubertidhaneme tharra nukunu Peter, i piguna James i John. I kanthinpunkumardawithneme ngarra da palyirr kangkarl thathpirr-ya numidharrwunkuda-matha-neme nukun mange peneme da matha.

² Bere da palyirr kangkarl nhini da ngatha peneme-ka pubamkangkarduneme nukunu Jesus-ka kamarl ngarra nginipunh nukunu-ka wurdamnungkath warda i damkalarrang ngala da matha nginipunh nanhthi ngunga mani damkalarrang pirrim-ya. I nanhthi kaligu ngarra banardidha wurrini-ka wurdannath nanhthi damlarrang bamam thathpirr.

³ Bere nhini thangunu peneme nhini-ka pubamkangkardu-deyida-neme kardu ngalantharr murntak nan Elijah i Moses puddananayiththanintha pe ngarra Jesus wangu. ⁴ I bere nukunu Peter kathuka mamna ngarra Jesus, “Pule, da patha-ya patha da mange kanhi-yu ngarra nekineme thanamneme kanhi-yu. I marda ngatha nart-ka ngay-ka nanhthi wuwup ngawupnu nanhthi perrkenkuneme, nanhthi numi nhinhi-nu, nanhthi numi nukunu Elijah-nu i nanhthi numi nukunu Moses-nu.”

⁵ Bere ngarra nukunu-re Peter pirrinangerrentha-ka nanhthi kalakkalak da kangkarl wurrinidha kathu nanhthi kalakkalak damlarrang wurran-ya. I murrinh ngerren warda pubimkayepupneme ngarra kalakkalak kathu-yu i murrinh kanhi-wa mampirruneme-yu, “Ya. Kardu

nugarn kanhi karrim-ka kardu wakal ngay-wa. I ngay-ka marda-wa thathpirr manganart ngurran nukunu-yu. I nankuneme-ka nubinayepup-da-matha-neme nuru nukunu-yu.”

⁶ I pubimkayepupneme thangunu-ka peneme-ka kardu warda perremkanhamneme ngala da matha nhini-yu, i perremkawinhimardardumneme ngarra putek. ⁷ Mu Jesus-ka wurrinirrudhaneme i mampunkuthapneme i mampirru-warda-neme, “Nga, newirnturtneme i mere nenham-nukun-neme.” ⁸ I bere peneme-ka kangkarl pumamkangkaneme i pubamkangkarduneme nukunu da matha Jesus numidharrnu pirridha-yu.

⁹ Bere da ngarra palyirr nhini thangunu kathu puddanathut-da-ngatha-neme punne-ka Jesus kathu-ka mampirruneme peneme nhini-yu, “Nga peneme. Kardu mere nangkai nukun nuddunayithneme da mange kanhi thangunu nubamkangkarduneme-yu mu ngarra ngay da mana ngurdingkabirl-deyida-nu, kardu ngay-ya darrikardu nanki thathpirr-ya.”

¹⁰ Bere peneme kathu-ka ngarra Jesus pumamnaneme, “Nga. Kardu nugarn pana nganaka, kardu ngarra murrinh law nekineme puddanpunthethith pumpan-yu kardu kanhi-wa murrinh pumam pumpan-ya, ‘Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu. I kardu nugarn pana ngarra Yile neki purduthuknu-ka tiduk-wa kathu pununu pi da kanhi-yu.’ Thangku-nu murrinh nhini pumam pumpan-yu?” Peneme kathu parramkad-harrpuneme ngarra Jesus.

¹¹ I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, murrinh thathpirr nhini-yu,” mampirruneme. “Nukunu Elijah-ka kumparra warra-wa pununu pi da kanhi-yu i kardu-nu bunyithithnu purru. ¹² Mu murrinh kanhi manarruneme-ka nukunu Elijah-ka berengunh wardarra wurrinidha da

kanhi-yu. I kardu-ka puddankapi-wa i mange mere patha punninadha i pumpanmat puddantinumi nukunu-yu. I nginipunh nhini deyida mani kardu-ka mange mere patha purunganu-yu i mere murrinh pumangabathnu murrinh ngarra ngay-yu, kardu ngay-ya darrikardu ngarra nanki thathpirr-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

¹³ Bere kardu pulangay nukunu Jesus-ka the warda pumamkabathneme murrinh nhini ngarra mampirruneme-ka murrinh ngarra John the Baptist-wa nhini-yu.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kigay Wunku Ku Ngepan Wiye Kanthidha Wurrini

¹⁴ Bere Jesus i kardu pulangay nukunu-ka puddamkawurlneme ngarra kardu wurnangat nhini. I bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus i demnawinhipingkarl kumparra warra ¹⁵ i mamna, “Pule, pangamardathin ngadha wakal ngay-nu kardu kigay-ya i namanpinu. Nukunu-ka kardu parnterte thathpirr wurrin i bawath kanam ngarra thungku i ngarra kura ngatha yida. ¹⁶ Mu ngay-ka menkubertidhaneme tharra ngarra pulangay nhinhi, mu peneme-ka mere ngarra patha pumewathadhaneme, wurdha puddamnabay-da-mathaneme.” ¹⁷ Mu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu wurnangat-yu, “Nanki-ka murrinh-ka nubimngayewup numpan murrinh ngarra ngay-yu mu murrinh-ka mere thathpirr numangabath nuru. Da pirdithme da matha murrinh ngurdininanthethiththa ngardi, mu murrinh-ka nanki-ka mere da ngatha numangabath nuru murrinh ngarra thathpi ngay-yu. Ngarra-wa diki murrinh ngay ngurdininanthethithnu ngani-yu i murrinh numangabathnu thathpirr-yu? Kardu kathu numangabert kardu kigay pana.” ¹⁸ Bere Jesus kathu-ka murrinh mamna

ngarra ku ngepan wiye-yu, “Ya. Thungiwuy kathu ngarra kardu pana-yu.” Bere ku ngepan wiye-ka yungawuy warda kathu ngarra kardu kigay thangununu kathu-yu. I kardu nhini-ka patha warda dinidha-yu.

¹⁹ Bere nhini thangununu ngarra kardu wurnangat mana puddalath pangu wangu-ka, pulangay nukunu Jesus-ka murrinh warda pumamnaneme, “Thangku-dha ngankuneme-yu mere ngunnamakudhaneme ngud-damnabayneme ku ngepan wiye nhini ngarra kardu kigay pangu-yu?”

²⁰ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nankuneme-ka murrinh nganaka-ya numengabaththaneme-yu. Mu nga. Nankuneme ngatha murrinh thathpirr numangabathneme murrinh kunungingki ngatha nhini nankuneme-ka niyemana-mani-warda-neme ngarra da palyirr ngala kanhi karrim-yu, ‘Da palyirr ngala thunurdurr i pangu wangu thurrunu.’ I nhini da palyirr nhini-ka murrinh warda manarrubathneme i punurdurrnu nhini-yu. I nginipunh nhini mani-ya mange da terert warda ngatha nuyemanuneme nuru nhini-yu.”

²² Bere ngarra kardu pulangay nukunu Jesus pube-mkangkardurduneme da Galilee-ka nukunu Jesus-ka murrinh-ka kanhi-wa mampirruneme-yu, “Nga peneme. Ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu i pumangibertinu puru kardu ngarra pule ngala ngala-nu. ²³ I nhini thangununu-ka thu pungibatnu i pud-dungirinuminu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdinkabirl-deyida-nu.” Bere pulangay nukunu-ka dampunkumardathin-warda-neme ngala da matha murrinh nhini thangununu mampirruneme-yu.

²⁴ Bere Jesus i pulangay nukunu-ka parramkaruyneme da nan-ya Capernaum. Bere kardu nugarn pana ngarra

ku tax mani purninmatkuttha da church ngala-nu kardu Jews nukun-ka, purnenadhaneme ngarra Peter i murrinh pumamnaneme, “Ya. Pule nankuneme-ka ku mani ngadha dammutmut wurran da church ngala-nu-yu?” Parramkadharrpuneme. ²⁵ I Peter kathu-ka mampiruneme, “Yu, nukunu-ka ku mani dammutmut wurran.”

Bere ngarra nukunu-re Peter kanardi ngarra thelput, Jesus warra ngadha murrinh mamna, “Nganaka Simon? Ngarra denthengkarnirn thanam nhinhi-yu? Thangku kardu thangunu kathu ku tax mani-yu parnampunmatkut-yu ku pule ngala ngala da kanhi-yu? Kardu darrikardu ngarra pigunu ku pule ngala ngala nukun parnampunmatkut kama i kardu ngamengka kama parnampunmatkut. Kardu ngarra nimin denthengkarnirn thanam nhinhi-yu?” Jesus kathu-yu dantharrpu.

²⁶ Bere Peter kathu-ka mamna, “Kardu ngamengka thangunu kathu ku tax mani-yu parnampunmatkut-yu.” “Yu,” Jesus kathu-yu mamna. “Ku pule ngala-ka mere kaninmatkut kurru ku tax mani ngarra kardu darrikardu nukunu, wurda. ²⁷ Mu neki-ka mere pumankumardarakinukun-neme peneme pana ngarra ku tax mani parnampunmatkut da church ngala-nu, nhini-ka thurrunu pangu ngarra kura ngipilinh ngala i ku ngurilmirl-nu thikunu. I ku ngurilmirl marra-re warra ngadha manhimartnu-ka ku mani dardurtnu ngarra thathpi nukunu. Ku mani nhini-ka bere matha ku-yu ngarra murrinh pumam kathu-yu neki-nu parramutnu-yu. I ku mani nhini-ka narrubathnemen menu pangu warda wangu ngarra peneme nhini ngarra ku mani parnampunmatkut da church ngala-nu-yu.” Jesus kathu-yu mamna ngarra Peter.

18

Kangkarlmawu Wurdamyith Kardu Nangkal Nimin Kardu Pule Ngala Thathpirr Pinu-yu

¹ Bere kardu pulangay nukunu punnenadhaneme ngarra Jesus i murrinh pumamnaneme, “Pule. Kardu nangkal nimin-nu peneme ngatha-yu kardu pule ngala parethbathnu ngarra nhinhi da nhini-nu-re ngarra Yile neki kardu Pule ngala thathpirr pinhenu-yu?”

² Bere Jesus-ka manganmert kardu mamay kumparra pangu warra ngarra peneme i bannungurruk warda ngarra nukunu ³ i mampirruneme, “Murrinh thathpirr kanhi-yu. Nankuneme-ka kardu nginipunh mamay kanhi narnenemenu. Mu wurda ngatha-ka nankuneme-ka mere ngarra nukun narneneme da kangkarl-yu ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinhenu. ⁴ Kardu nangkal ngatha marda mart kardu pule ngala purrunu-ka nhini nukunu-ka kardu kunungingki buynupaknu nginipunh kardu mamay karrim kanhi-yu. ⁵ I kardu nangkal ngatha mardarrilenu kardu mamay nginipunh kanhi mani karrim-ka nhini kardu-ka ngay deyida wanku mangirdarrilenu nhini-yu.”

⁶ Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu mamay kanhi karrim-ka murrinh ngarra ngay mamngabath wurran-yu. Mu kardu nangkal ngatha puynardarripupnu i ngarra ngay paningipartnu kardu mamay kanhi mani karrim-ka nhini nukunu-ka da mange wiye ngala da matha mana nhini-yu. Mu nukunu nhini-nu-ka da-ka patha-wa kumadhamadharrk-yu nanhthi palyirr ngala yitthit-ya ngarra thamarl nukunu i kunnuku pangu mani wangu i kayiwik ngarra kura lalingkin. I nhini nukunu-ka mere mani warda kuynardarripup da ngarra wiye wangu-yu kardu mamay nginipunh kanhi

mani karrim-yu.” ⁷ “I nga,” Jesus kathu-yu mampiruneme. “Kardu-ka bere matha wangu pananngurradhathnu puru i pumanantullulnu puru ngarra nanki-yu da ngarra mange wiye-nu niyemanu nuru. Mu da-ka wiye da thathpirr pirranu kardu nhini-nu ngarra mange pumanarranu-yu.

⁸ “Mu nanhthi mange kama i ngarra nanhthi me kama ngarra nankuneme-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru nhini mange i me nhini-ka nubemartal-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka da mange patha da thathpirr mange numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka da kangkarl nemardawithnuneme ngarra Yile ngay dim i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. Mu mange perrkenku i me perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru, nhini-ka da pangu wangu nanemenu ngarra thungku ngala dim, thungku mere ngarra kingkan nukunya. ⁹ I ngana deyida nanhthi kamarl ngarra nankuneme deyida-re da mange wiye numabathnu-ngatha-neme nuru, nhini kamarl nhini-ka nunguyngkapirt-wa-neme nhini-yu. Nhini-ka mange patha da thathpirr kamarl numi da matha numabathnuneme nuru-yu i nhini-ka nemardawithnemenu da ngarra Yile ngay dim-ya i bere matha wangu birnu narnenemenu da pangu-yu. I Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinarrunemenu. Mu kamarl perrkenku ngatha numabathnuneme nuru-ka i da mange wiye da ngatha numabathnuneme nuru-ka nhini-ka da pangu nanemenu ngarra thungku ngala dim.

¹⁰ “I nga numi-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Kardu mamay kanhi karrim-ka mere nukun kunungingki nubupaknemenu, wurda da matha. Mu nga, murrinh kanhi manurrunemenu. Ku angel ngarra mamay terert

kanhi-ka ku bere matha wangu parnam ngarra Yile ngay wangu-yu.

¹² “Nga. Kardu nugarn mabath ki ku thip, ku-ka 100-wa, i bere matha wangu ku kirranpe kani. Mu ku thip numi ngatha kaniwarrk-ka ngarra warda kama kardu nugarn nhini-yu? Nukunu nhini-ka kaninpart ku thip ngamere nhini 99-yu ngangka da mi parnu kawekat karni i kunu kirrawinhadhath tharra ku thip numi nhini-nu-yu. ¹³ I ngarra ku thip nhini bangarnurt-ka nhini nukunu-ka le warda kani. Nukunu-ka le kanam ngarra ku thip 99 ngarra mere karniwarrktha. Mu nukunu pana-ka le patha thathpirr kanamna ngarra ku thip nhini bangarnurt-yu. ¹⁴ I nginipunh murrinh nhini mani-ya Yile neki le da thathpirr kanampirra kardu mamay mani-ka murrinh ngarra nukunu pumamnabath parnam. I nukunu-ka mere le kani ngarra mamay kanhi mere warda murrinh pumanabathnu i parniwarrknu.”

Murrinh Ngarra Kardu Ngatha Da Wiye Mampa

¹⁵ Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Kardu ngatha da wiye mampanu-ka nhini-ka thurrunanu pangu ngarra kardu nhini-yu i murrinh nananu da ngarra mange wiye nhini mampa-yu. I thurrunanu ngarra kardu nhini i mere nangkai numi the manhimabathnu. I kardu nhini ngatha murrinh bimpayepupnu, nhini-ka murlmurl deyida kanimpa kardu nhini-yu. ¹⁶ Mu mere ngatha bimpayepupnu-ka nhini-ka kardu numi kama i kardu perkenku kama nankubertinunintha thurru ngarra kardu nhini deyida narnuneme. I penintha nhini-ka kardu nangkanga purruninthanu ngarra murrinh deyida kardu nhini nananu-yu. Da-ka mange-ka ngarra murrinh Yile neki yibim. ¹⁷ Mu kardu nhini ngatha mere birruyepupnintha kardu penintha nhini, nhini-ka murrinh warda

thantherrnu kardu pana ngarra da church parnardurdi-yu. I kardu nhini ngatha mere birrayepupnu-ka, nhini-ka thanipart da matha kardu nhini-yu, nhini nukunu-ka mere marda mart kurru da mange ngarra Yile neki nukun kariwak kurru. Nhini-ka thanipart da matha kardu nhini-yu, nhini-ka mangini kardu da ngamengka thangunu kathu mani nadha dini.

¹⁸ “I nga, murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Nanki ngatha nanhthi thanguku nanhthi kama nubudhap da ngarra putek ngala kanhi-ka, nhini-ka Yile ngay kathu deyida kardu ngarra kangkarl dim-ya budhap nanhthi nhini-yu. Mu nanhthi nhini ngatha mere nubudhapnu nhini da ngarra putek ngala kanhi-ka, nhini Yile ngay deyida wanku mere budhapnu nanhthi nhini-yu. ¹⁹ I nga, murrinh numi manarranu-yu. Nginipunh kardu perrkenku ngatha ‘Yu’ manintha nanhthi thanguku nanhthi-nu-ka, i ngarra Yile ngay-nu warda ngarra da kangkarl dim paninthadharrpunu-ka, nhini nukunu-ka parrumutnu-warda-nintha nanhthi nhini-yu. ²⁰ Kardu perrkenku kama, i kardu perrkenkuneme kama kardu ngarra ngay-ya pubengkardurdunemenu murrinh prayer-nu i thanguku nanhthi-nu kama, nhini ngay deyida wanku nganinu ngarra kardu nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirra.

Murrinh Ngarra Kardu Numi Mere Denamardathintha

²¹ Bere nukunu Peter wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mamna, “Pule, kardu ngatha da wiye manganu i nhini ngay-ka nguymayekum warda da wiye nhini-yu. I ngana deyida da wiye manganu i ngay-ka nguymayekum-deyida-nu. I mangini nhini deyida mani da mange 7 manganu i ngay-ka da nguymayekumnu warda ngurru da 7 nhini-yu, nhini-ka bere matha warda da nhini-yu?”
Dantharrpu Peter kathu-yu. ²² Mu Jesus kathu-ka mamna,

“Awu, manangka da 7 nhini ngatha thuymayekum-yu, mu puy deyida wangu da mangini 77 mani thuymayekumnu thurru da wiye nhini ngarra mampanu purru-yu.

²³ “Nga, da mänge ngarra Yile ngay nukun-ka mangini murrinh kanhi mani ngurdinarrayithnu, murrinh ngarra kardu pule ngala-ya. Bere nukunu nhini kardu pule ngala-ka manganart nanhthi buk nukunu i bengkardudha dini murrinh ngarra kardu nukun ngarra ku mani borrow pumamna i mere da ngatha puddinangkarldha. Kardu nhini-ka kardu ngarra nukunu wurlk pumenadha purni.

²⁴ “Bere ngarra nanhthi buk nhini da ngatha-re bengkardudha dini-ka kardu nugarn numi pumenaber-tidha purni. Nukunu nhini-ka wurlk menadha kardi kardu pule ngala nhini-nu i ku mani ngala nimin borrow mamna i mere da ngatha wurdinangkarldha.

²⁵ Nukunu nhini-ka ku mani maku da matha i mere thanguku mebaththa wurrini. I nhini ku pule ngala kathu-ka mampirruneme kardu ngamere ngarra nukunu, ‘Ya. Nukunu kanhi karrim-ka thelim nuyemanemenu i palngun nukunu wanku i mamay ngarra nukunu i nanhthi purrkpurk nukunu wanku thelim nuyemanemenu i nhini thanguku ku mani nhini-ka nangamutnu-warda-kathu-neme.’

²⁶ “Mu nukunu nhini-ka demnawinhipingkarl kumparra warra ngarra ku pule ngala nhini i murrinh mamna, ‘Awu pule, thaningipartnu ngadha, i nhini ngay-ka ku mani terert warda ngatha ngurdumpangkarlnu warda.’ ²⁷ Bere ku pule ngala nhini-ka damnamardathin warda kardu nhini-nu i pammayekum warda ku mani ngala nhini-yu i wurdanthuk da matha nukunu nhini-yu.

²⁸ “Bere nukunu kardu nugarn nhini-ka dempirnturt i pangu warda wangu nadha dini i bamkardu kardu numi deyida ngarra ku mani borrow mamna i mere da ngatha

wurdinangkarldha. I nukunu nhini-ka mangarnta i medhamarliptha warda i murrinh menadha pirri, ‘Ku mani ngay kathu thurdungangkarlnu.’²⁹ Mu nukunu nhini kathu-ka mamna, ‘Awu, thaningipartnu ngadha, i nhini ngay-ka ku ngurdumpangkarlnu warda.’³⁰ Mu nukunu kardu nugarn nhini-ka mere binayepuptha i ngarra jail warda damnadhap i ngarra ku mani da mana wurdanangkarl.

³¹ “Mu bere, ngarra kardu ngamere nhini ngarra wurlk pumenadha purni ku pule ngala nhini-nu pubangamkamangkarduneme-ka, kardu-ka mampunkumardarakineme i parnamnatharrmu-wardaneme ngarra ku pule ngala nhini.”³² I bere, ku pule ngala nhini-ka dimnakay warda kardu nhini ngarra ku mani pammayekum-yu, i murrinh mamna, ‘Ya. Nhinhika kardu wiye da matha. Ngay-ka ngamnhimayekum ku mani ngala nhini ngarra mere thurdingangkarlda-dha ngatha-yu nhini-ka themngiwinhipingkarl i namnga, “Thaningipartnu ngadha.”’³³ I nhinhi deyida denhimardathintha kardu pangu-nu-yu mangini ngay mani damngimardathin nhinhi-nu.’

³⁴ “Bere ku pule ngala nhini-ka damnarithi da matha kardu nhini-nu i damnadhap warda ngarra jail ngarra ku mani terert da matha thatpirr wurdannangkarl.”

³⁵ I bere Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu, “Nga. Yile ngay da ngarra kangkarl dim-ka mange nhini mani manarranu ngarra nanki mere da ngatha pananmardathinnu thatpirr i puynmayekumnu da wiye nhini ngarra kardu ngamere kathu pumanarranu puru-yu.”

19

Kardu Nugarn Wurrininadha Ngarra Kangkarlmawu Murrinh-nu

¹⁶ Bere kardu nugarn wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mam, “Pule, thangu da mange patha ngamanu ngurru ngarra Yile neki nginu da bere matha wangu-yu?”

¹⁷ I bere Jesus kathu-ka mamna, “Thangu-nu thamngidharrpu thirrim ngay-yu ngarra da mange patha thamanu thurru-yu? Yile neki da matha patha thathpirr-yu. I murrinh ngarra nukunu da matha nanabathnu thurru i nhini-ka kardu bere matha wangu birnu thaninu.”

¹⁸ Mu kardu nugarn nhini kathu-ka mamna, “Thangu murrinh nhini-yu ngarra mabathnu ngurru-yu?”

¹⁹ “Kanhi-wa murrinh-yu”, Jesus kathu-yu mamna, “‘Kardu-ka mere thu thubat nukun i mere thurdurinumuni nukun.

I mere nukun da mange nangerithuk thurru kardu ngarra palngun nugarn karnabuy nukunu-yu.

I mere darrarart nukun thurru.

I mere tharrayirrarart nukun thurru.

I ngarra yileyile i kalekale dirruyewupnungintha thurru i murrinh narrubathnungintha thurru.

I kardu ngamere marda nanartnu thurru nginipunh nhinhi deyida mani marda nemnurt thanam-ya.’”

Jesus kathu-yu mamna.

²⁰ I bere kardu nhini kathu-ka mamna, “Pule, murrinh nhini-ka bere matha wangu mebaththa ngardi. Mu thangu numi warda mange ngamanu ngurru-yu?”

²¹ I bere Jesus kathu-ka mamna, “Nga, da mange patha thathpirr thamanu thurru-ka, nhini-ka nanhthi purrkpurk ngarra nhinhi warda ngatha thelim thamanu i ku mani nhini-ka tharramutmutnu thurru kardu ngarra nanhthi mananhthiwunka. I nhini thangu-ka da ngarra Yile neki-re thimardawithnu warda nhini-ka nanhthi patha-ka mere warda thaniyeymanu nhini-yu. I bere

mampa, thurru warda i mange nhini thamanu i thuringawurlnu ngarra ngay deyida kathu i thangiriwaknu warda thani ngarra ngay da matha wangu.”

²² Mu kardu nugarn nhini-ka murrinh nhini-re binthepup-ka nhini-ka danimardathintha warda pirri nhini-yu. Nhini nukunu-ka nanhthi purrkpurrk terert kanthidha dini i mere da matha ngarra thelim midha nhini-yu. Bere nukunu nhini-ka kanampart warda ngarra Jesus-yu i nadha dini pangu warda wangu.

²³ Bere Jesus-ka murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu, “Nga. Kardu nangkalk ngatha nanhthi purrkpurrk terert mammath wurran-ka nhini-ka da tetemanthay-wa nhini-yu mere ngarra kama pinanu Yile neki Pule ngala ngarra kardu nhini-yu. ²⁴ Nga. Murrinh deyida manarrunemenu. Kardu nangkalk ngatha nanhthi terert mabath kurru-ka i purduyemitnu purru ngarra nanhthi nhini-ka, nukunu nhini-ka da tetemanthay nimin-ya mere ngarra kama kimardawith ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i mere ngarra nukun kani ngarra nukunu-yu. Nga. Ku nan ku camel nganaka? Ku-ka da tetemanthay-wa ngarra kanirdi-yu ngarra weyi kamarl ngarra nanhthi nil-yu, nawa? I mange nginipunh nhini mani-ya da-ka tetemanthay nimin-ya kardu nangkalk ngatha nanhthi terert wanku mammath wurran ngarra pimardawithnu ngarra da Yile neki nukunu wangu-yu i pinu pangu-yu ngarra nukunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

²⁵ Bere peneme nhini-ka pumemnamardatneme ngala da matha murrinh ngarra Jesus thangunnu merrudhaneme pirri-yu. I murrinh pumamnaneme, “Ya. Kardu nangkalk mani warda Yile neki manthiyibirnu-yu i panmardawithnu da kangkarl-yu ngarra da nukunu-yu?”

²⁶ Bere Jesus-ka mampirrubirl-warda-neme pirrim yuthpan i murrinh mampirruneme, “Kardu-ka mere nangkal meyibirnu mange nukunu ngatha-yu, wurda, mu Yile neki da matha mani mayibirnu-yu. Nukunu da matha mani kardu manthibirnu-yu. Nukunu da matha mange da terert warda ngatha kama kurru nhini-yu.”

²⁷ Bere nukunu kathu Peter-ka mamna ngarra Jesus, “Nga. Ngankuneme-ka ngarnamkapat-warda-neme nanhthi purrkpurk terert-yu, i kardu darrikardu ngankuneme wanku, i nanhthi thelput i nanhthi terert warda ngatha ngarnamkapatneme nhini weyida ngarra nhinhi warda nganhiriwaknemenyu nguru-yu. Nhini-ka thangu nanhthi pangarrumutnuneme ngarra ngankuneme-yu?”

²⁸ I Jesus murrinh mampirruneme, “Nga. Kanhi-ka murrinh thathpirr manarrununeme. Da nakurl-te ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ku Pule ngala thathpirr nginu ngarra da chair ngala da kangkarl wangu-yu da ngarra lelunh marra thathpirr pangu-yu. I da nhini-nu-re-ka nankuneme deyida kardu 12 ngarra ngay narraningiriwakthaneme narde ku pule ngala deyida nenuneme ngarra da chair ngala ngala i nerrununeme ngarra kardu Jews wurnangat warda ngatha, kardu yek 12 nhini-ya. ²⁹I kardu nangkal ngatha thelput nukunu panipartnu i kardu ngathan, munak, kalekale i yileyile i kardu wakal nukunu panipartnu i da ngarra putek nukunu wanku panipartnu i ngarra ngay warda pangiriwaknu pani, nhini Yile ngay-ka panamutmutnu purru thelput terert-ya i kardu darrikardu terert ngarra da putek ngala kanhi ngadha paninu-yu. I da nakurl-te-ka kardu nhini-ka bere matha wangu pinu kangkarl da ngarra Yile ngay wangu dim.”

³⁰ I Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Kardu terert ngamere ngarra kardu pumemnungalangala pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka kunungingki warda thathpirr puyunu tiduk da ngarra Yile neki nukunu wangu. I kardu terert ngamere deyida-re kardu ngarra kunungingki pubamnupak pumpan da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr puyunu kumparra ngarra da Yile neki nukunu wangu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

20

Murrinh Kardu Pana Ngarra Mi Kadin Wurlk Pumedha Pardi

¹ Bere Jesus kathu-ka mampirra, “Nga. Da nakurl-nu-re ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinu, nhini-ka mangini murrinh kanhi mani ngurdinarrayithnu-yu.

“Bere kardu nugarn pule ngala-ka da mi kadin ngala kanthidha dini i mi grape terert wurdinirurturthha dini. Bere da thipinhire pankapurl nukunu nhini-ka dempirnturt i pangu warda wangu nadha dini kardu-nu wurrinirrakaykaydha ngarra mi kadin nukunu-nu wurlk pumananu puru. ² I murrinh merradha wurrini, i mam, ‘Ya. Wurlk numanganu ngatha ngarra mi kadin ngay nhini-ka ku \$40 nganarramutmutnu ngirra da kungini terert-ya.’ I kardu kathu-ka ‘Yu’ pumenadha pardi. I bere nukunu ku pule nhini-ka wurdanpunthuk warda kardu nhini-yu ngarra mi kadin nukunu wurlk pumananu puru.

³ “Bere nhini thangunu ngarra nanhthi ngunga dempirnturt-ka nukunu ku pule nhini-ka pangu deyida nadha dini ngarra kardu wurnangat pirringkadhukthay-yu. I bampunkungkarduneme kardu nugarn ngamere ngathayida pedhaneme manangka wurlk. ⁴ I murrinh warda mampirruneme, ‘Ya peneme. Nankuneme deyida

wanku wurlk numanganemenu ngarra mi kadin ngay, i nhini ngay-ka ku mani patha nganarrumutnemenu.’
⁵ I bere peneme nhini-ka pangu warda wangu punnadhaneme ngarra mi kadin nukunu wurlk-nu pumananemenu.

“Bere nhini thangu nu ngarra nanhthi ngunga kangkarl thathpirr warda pirridha-ka nukunu ku pule ngala nhini-ka kardu nugarn ngamere deyida wurdanpunkuthukneme ngarra mi kadin nukunu wurlk pumananemenu. I da ngunga numi nhini da ngatha da kungini nukun warda pirridha, kardu nugarn ngamere deyida wurdanpunkuthukneme ngarra mi kadin nukunu deyida-nu.

⁶ “I bere nhini thangu nu-ka da ngarra kungini thathpirr warda pirridha ngunga-yu, nukunu nhini-ka pangu deyida wangu nadha dini i kardu nugarn ngamere deyida bampunkungkarduneme ngathayida pedhaneme. I murrinh warda mampirruneme, ‘Ya. Thangku-dha da pirdithme kanhi nedhaneme nankuneme-yu manangka wurlk-yu kardu ngathayida narnamkaneme?’
⁷ I peneme kathu-ka pumamnaneme, ‘Awu, kardu mere nangkalk gadha wurlk dengarrumutthaneme.’ I nukunu nhini kathu-ka mampirruneme, ‘Mampa-ya, na-warda-neme pangu wangu i wurlk deyida numanganemenu ngarra mi kadin ngay.’

⁸ “Bere ngarra nanhthi ngunga warda kanarnum-ka ku pule ngala nhini kathu-ka dimnakay warda kardu numi nhini-nu ngarra kardu dirranpedha kardi kardu pana ngarra wurlk pumenadha pardi ku pule ngala nhini-nu. I ku pule nhini kathu-ka mamna ngarra nukunu nhini-yu, ‘Ya. Thirrarrukayneme kardu nugarn pana ngarra mi kadin wurlk pumengadhaneme purne i ku mani

tharrumutmutnemenu. I kardu ngarra tiduk ngarrimpirrukayneme, nhini-wa ku mani kumparra tharrumutnemenu. I kardu nugarn terert warda ngatha ku mani tharrumutmutnemenu i ngarra kardu nugarn pana da mana ngarra kardu marra-re ngarrimpirrukayneme.’

⁹ “I bere nukunu kardu nhini-ka ku \$40 danirrumutmutthaneme pirri kardu nugarn ngarra da kungini thathpirr wurlk pumpankaretneme-yu. ¹⁰ I bere kardu nugarn ngamere nhini ngarra da ngunga pankapurl wurlk-nu pumpankaretneme-ka pangu warda purnedhaneme ku mani-nu parnekutnemenu, i pubenayanganirnthaneme purne ku mani ngala parnekutnemenu. Mu nukunu kardu nhini-ka ku \$40 nhini da ngatha danirrumutmutthaneme pirri.

¹¹ “Bere kardu nugarn peneme nhini-ka ku mani nhini pardekutkutthaneme i pangu warda wangu purnenadhaneme ngarra ku pule ngala thathpirr i murrinh warda parranengkabirrdhaneme parde. ¹² I murrinh pumamaname, ‘Ya. Kardu nugarn pana nganaka ngarra da tiduk thirripirrukayneme-ka, wurlk kunungingki da matha pumempadhaneme parde. Mu ngankuneme-ka wurlk da pirdithme ngumempadhaneme ngarde ngarra da ngunga-re kathu pankapurl, nginthirrin ngala wanku ngardedhaneme. Mu nhinhi-ka ku mani nhini da ngatha thamngarrumutneme kardu ngankuneme terert kanhi warda ngatha.’

¹³ “ ‘Mu bere,’ ku pule ngala nhini kathu-ka mamna ngarra kardu numi ngarra peneme-yu. ‘Awu wurda. Ngay-ka mere ngadha ngenarruyirrartthaneme, wurda. Mu nankuneme kardu-ka numamnga-mana-neme-ya ku \$40 da matha-nu wurlk nuyemanemenu nuru-yu. ¹⁴ Mu ku mani pana-ka numabathnu-wardaneme i ngarra da warda wangu nanemenu. Mu ngay

marda merttha ngini-ka ku mani nhini da ngatha ngampirrumutneme-yu kardu pana ngarra wurlk tiduk warda ngarrimpirrukayneme-ya i nankuneme ku mani nhini da ngatha ngamnarrumutneme-yu. ¹⁵ Mu ngay ku mani ngarra ngay ngammutmut ngurran-ka mange ngarra ngay da matha marda manganart ngurran. Mu nankuneme-ka kardu nanganpunkunge-kama-neme nhini-ka da mange patha mampirruneme i ku mani nhini da ngatha ngampirrumutneme kardu pana ngarra da tiduk kathu ngarrimpirrukayneme-yu.’ ”

¹⁶ Bere nhini-wa murrinh-yu ngarra Jesus wurdampir-rayith. I murrinh warda mampirra, “Nga. Mange-ka nginipunh nhini mani-wa pamanu-yu ngarra Yile neki ku Pule ngala thathpirr pinu-yu. Kardu pana ngathayida kunungingki bamnupak tiduk kathu wurran da ngarra putek ngala kanhi, nhini kardu-ka ngala warda thathpirr purrunu kumparra ngarra da Yile neki nukun. I kardu pana ngarra memnungala dim da ngarra putek ngala kanhi bamnupak-ka, nhini kardu-ka kunungingki warda thathpirr purrunu tiduk da ngarra Yile neki nukunu wangu.”

Jesus Wurdamnuyith Deyida Kardu Thu Pubatnu i Purdingkabirl-deyida-nu

¹⁷ Bere ngarra Jesus pangu warda wangu nadha dini da Jerusalem-nu-ka, nukunu-ka panpunkuwerrneme pulangay nukunu kardu 12-ya mange peneme da matha i murrinh kanhi warda mampirruneme ngarra purnelilidhaneme-yu. ¹⁸⁻¹⁹ “Nga peneme. Nubingayepupneme,” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Nekineme kanhi-ka da Jerusalem-nu warda wangu thurranneme. I da pangu-ka ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr-ka pumangirtanu warda

nhini-yu. I nhini thangunu ngay-ka pumangibertinu puru ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngarra murrinh law puddanpunthethith pumpan. I nhini thangunu-ka pubungipaknu kumparra pangu warra ngarra kardu. I murrinh thirrukduk pumangirdarrithaknemeni ngay mana-wa da mange wiye mebaththa ngurrini-yu. I nhini-ka murrinh pumanganu warda ngay-ka thu pungibatnu i ngupupnu. I nhini thangunu ngay-ka pubangimardanu i pumangibertnu pangu warda wangu kardu ngarra mere thathpirr Jews-ya. I kardu nhini-ka pirangikampanu parni i thu pumangirdarrilalaranu parni thu whip-te. I nhini thangunu-ka thu pungibatnu i puddungirinuminu warda nhini-yu. Mu da perrkenkuneme mana pamanu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu,” Jesus kathu-yu mampirruneme ngarra pulangay nukunu-yu.

Palngun Nukunu Zebedee Wurrininadha Ngarra Kangkarl-mawu Murrinh-nu

²⁰ Bere palngun nukunu Zebedee i wikal nigunu perrenku wanku purnenadhangime ngarra Jesus i perremnawinhipingkarl-gime i murrinh mamna nigunu kathu-yu, “Pule, kardu nhinhi-ka da mange nanganu mani piguna kanhi-nu-yu?” ²¹ Bere Jesus kathu-ka mamnge, “Ngarra-wa mange mampanu ngay-yu?”

I nigunu kathu-ka mamna, “Ngarra nhinhi-re kardu Pule ngala thathpirr thinu da kangkarl pangu-ka, piguna kanhi-ka kardu pule ngala deyida mani penu i penhinganangurrunu mani ngarra nhinhi ngurru-yu batbat i thakunh-yu?” Dantharrpu nigunu kathu-yu. ²² Mu Jesus kathu-ka mampirru, “Nanku-ka da mange mere thathpirr the numabath da mange ngala da matha pana-yu ngarra narramngidharrpu-yu. Kardu pana ngarra Jerusalem-ka thu pungithuknu puru i pangilututnu warda purru. I

mange mere patha purunganu. Nanku-ka mange nhini deyida-nu pumanarrunu puru, na?”

I piguna kathu-ka pumamna, “Yu, nganku-ka mardawa ngumangankart nhini-yu.” ²³ I Jesus kathu-ka mampirru, “Yu, bere-ya. Mange-ka nhini da matha pumanarrunu-yu, i nhini-ka mange mere patha purunarrunu. Mu kardu pana ngarra penginganangurruninthanu ngarra batbat i thakunh-te-ka ngay-ka mere ngarra nukun mankungkarartnintha kardu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mampunkungkarart-wardarra-nintha kardu ngarra batbat i thakunh-te pininthanu-yu,” mampirru Jesus kathu-yu.

²⁴ Bere kardu ngarra pulangay ngamere kardu 10 kathu-ka puyempirruyepup murrinh ngarra piguna James i John pumenadha pe ngarra Jesus i nhini-ka peneme-ka parrampirrurithi warda ngarra piguna nhini-nu-yu. ²⁵ Bere nhini thangunu Jesus-ka panpunkuwerrneme kardu pulangay nukunu-yu i mampirruneme, “Nga peneme. The mana nanthinpunkuneme-ya kardu pule ngala ngala pangu kardu mere thatpirr Jews-ya. Kardu pule ngala ngala nhini-ka da tetemanthay pirrimpirra ngarra kardunu-yu. I kardu pule ngala pirrimpirra ngarra kardu wurnangat nimin-ya. ²⁶ Mu nankuneme-nu-ka mange mere nginipunh nhini mani nanemenu. Kardu numi ngatha ngarra nankuneme marda mart kardu pule ngala pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru nhini-yu. ²⁷ I kardu numi ngatha marda mart kardu kumparra pinarrunemenu, nhini nukunu-ka kunungingki-wa buynupaknu i manankumanpi-warda-ngatha-neme kurru. ²⁸ Nginipunh ngay mani kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-

ka ngurrinidha da putek ngala kanhi kardu-wa-nu manmanpinu ngurru, mere kardu-nu pumangimanpinu puru. I ngana deyida ngurrinidha da kanhi-ka kardu-nu ngunarrapupnu i kardu-ka ngay-re-wa mananthibirnu-nu-yu. Ngay-ka ngunarrapupnu da mange wiye thangunu numedha nardi. I nhini thangunu-ka kardu mananthibirnunu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Kangkarlmawu Mampatha Kardu Kamarrama Perrkenku

²⁹ Bere Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurrwarda-neme-ka ngarra da nan Jericho i kardu wur-nangat parrampunkuriwakneme. ³⁰ Bere kardu kamar-rama perrkenku manta pangu da dinininthadha ngurru ngarra da mayern. Kardu nhini-ka biminthayepup Jesus wunku kardu wurnangat wanku pubeyarrardha pardi. I dinininthakaykaydha warda, “Jesus, kardu tharn-tethbath ngarra King David thangunu kathu. Panhimardathin ngadha ngankunintha-nu i nangankumanpin-unintha,” mamnintha penintha kathu-yu. ³¹ Mu kardu wurnangat kathu-ka pumampirrunintha ngarra penintha nhini-yu, “Ya. Nadhap ngadha. Mere thininthakaykay, derrick da matha thinintha.” Mu penintha-ka puy deyida wangu dinininthakaykaydha lurruth da matha i pume-nadhanintha dini, “Ya Jesus. Kardu tharntethbath ngarra King David thangunu kathu. Panhimardathin ngadha ngankunintha-nu i nangankumanpinunintha.”

³² I bere Jesus-ka pirret warda mampirrunintha, “Thangku-nu? Mange ngarra-wa manarruninthanu-yu?” ³³ “Pule,” pumamnanintha. “Nangankungkawathaninthanu kamarl ngankunintha patha ngurruninhabirbirlnu.” ³⁴ Bere Jesus-ka dampunkumardathinnintha penintha nhini-nu, i menkungkadhadhapha-warda-nintha pirri kamarl

ngarra penintha-yu. I bere kardu kamarrama nhini-ka kamarl patha warda kardininthadha i wurrinininthabiribirdha warda i ngarra Jesus warda danininthariwaktha wurrini.

21

Kangkarlmawu Nadha Dini Da Jerusalem-nu Ngarra Ku Tangki-re Pinthanhinganardarridha

¹ Bere nhini thangunu-ka Jesus i kardu pulangay nukunu-ka punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu. Bere da nan warra ngadha parramkaruyneme da Bethphage i da palyirr nhini da nan Olive. I da-ka Jerusalem warda manta pardedhaneme-yu. I bere Jesus-ka mampirrukaynintha kardu pulangay nukunu kardu perrkenku purdunkuthukninthanu kumparra warra. ² “Ya penintha,” mampirrunintha. “Kumparra warra thununinthanu thi da ngarra town kunungingki pangu-yu. I ngarra thanintharuynu-re-ka ku tangki i ku wakal nigunu daninthangkardunu pangu da karrimngintha. Ku-ka memnginthadharrk-wa pirrim. I thurdunintharerethnu nanhthi rup i ku perrkenku nhini-ka naninthabathnu warda kathu thurru ngarra ngay kanhi. ³ Mu kardu ngatha murrinh kanhi manarruninthanu-ka, ‘Ya. Thangku-nu thurdannintharereth thanam ku pana-yu?’ Mu murrinh nankunintha-ka kanhi-wa numananinthanu-yu, ‘Nga. Pule ngankunintha-nu marda manganart ku perrkenku kanhi-yu. I bere nukunu nhini-ka purdunankuthuknu ku tangki wanku-yu.’” Murrinh-ka nhini-wa Jesus mampirrunintha-yu. I bere wurdanpunkuthuk-warda nintha pangu warda wangu ku tangki perrkenku nhini-nu-yu.

⁴ I da-ka nhini-ka murrinh thathpi ngarra Yile neki nukunu da murntak warra mam-ka murrinh thathpirr warda yibim da nhini-re-yu. I kanhi-wa murrinh mam-yu, ⁵ “Kardu pana ngarra da nan narnam Zion, ‘Nga, kanhi kurran ku Pule ngala nanki ngarra ku tangki wakal kanthimnganardarri. Nukunu-ka kardu thanthanka da matha wurran.’”

⁶ Bere penintha-ka naninthadha warda dini i ku tangki perrkenku nhini-ka bangamninthardurt warda piringinthadha pangu ngarra thelput. I bere ku nhini-ka wurdannintharereth warda. ⁷ I meninthabaththa wurri i ku tangki i ku wakal nigunu nhini-yu ngarra Jesus-nu warda wangu-yu. I nanhthi kaligu penintha-ka yingamninthardarriwup ngarra pangkin ku tangki perrkenku. I Jesus-ka kanarnarrila warda ngarra ku tangki wakal nhini-yu.

⁸ I kardu terert-ka nanhthi kaligu ngarra pigunu pardinaweweptha purni ngarra mayern pangu warra kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu. I kardu ngamere-ka nithinu mulurn thay wath mani thanguu kathu pumunibewaththa punni i pingangkaweptha purni pangu warra kumparra ngarra ku tangki-nu purrulilinu wunku Jesus wanku pinthanhinganardarri. ⁹ Kardu wurngat nimin-ya kumparra ngarra Jesus punnililidha i tiduk kathu ngarra Jesus parraniriwaktha punni. I kardu-ka punnikaykaydha i pumenanudha punni, “Ya, mampa. Nukunu kardu kanhi kanthim-ka kardu Pule ngala paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-yu nukunu King David-ya. Pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala kanthim kanhi-nu-yu. Yile neki-ka wurdannhethukngime kardu kanhi-yu. Mampa pariparl-nu-warda-ngime Yile neki-yu.” Nhini-wa murrinh-yu punnikaykaydha-yu.

¹⁰ Bere Jesus-ka pangarntuy warda da Jerusalem ngarra ku tangki pinthanhinganardarridha. I bere kardu wur-nangat pangu pardidha-ka punninkawerrdha kardi i murrinh pumenanudha pi, “Ya, kardu nangkak kurran panayu?” ¹¹ I kardu ngamere kathu-ka murrinh pumerradha pi, “Nukunu pana kanthim-ka Jesus-wa, kardu Nazareth-mawu-ya. Nukunu-ka murrinh ngarra Yile neki nukun wurdanpirrayith wurran, ku prophet-wa nukunu-yu.”

Kangkarlmawu Wurdanpunkarel Kardu Ngarra Ku Mani Pumenkapdaptha Purni Ngarra Da Church Ngala

¹² Bere Jesus-ka kanardi warda ngarra da church ngala kardu Jews pigunu. I kardu bampunkardu thelim pumedha pardi i payim pumedha pardi ku yinpi, ku thip, ku nenigut i nanhthi purrkpurk wanku ngarra da church ngala nhini-yu. Bere Jesus-ka wurdanpunkarel warda kardu nhini-yu. I daniwinhekpaktha wurrini nanhthi table kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku mani purninmatkuttha-yu. I wurriniwuthpuththa nanhthi chair kardu ngarra nanhthi pigunu kardu pana ngarra ku yinpi thelim pumedha pardi. ¹³ I bere Jesus kathu-ka murrinh warda mampirra kardu nhini-yu, “Nga. Yile neki-ka kanhi-wa murrinh nukunu yibimnayu, ‘Thelput kanhi ngarra ngay-ka kardu-nu pirawatnu i parningangerrennu.’ Mu nanki-ka nubemkardurdu narnam kanhi ku mani-nu numampunkapdap narnam kardu ngarra terert thangunu kathu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

¹⁴ Bere kardu pulith i kardu kamarrama-ka punni-nadha ngarra da church ngala nhini da, i Jesus-ka patha menpathadha wurrini-yu kardu matharr-wunngini terert nhini-yu. ¹⁵ Bere ku yilarn ngala ngala i kardu

ngalantharr pana ngarra murrinh law kardu Jews pigunu puddininthethiththa purni-ka kardu mampunku-mardarakineme warda nhini nukunu Jesus-ka da mange patha patha merradha wurrini-yu i kardu mamay wanku murrinh pikaykaydha ngarra da church ngala nhini-yu. Murrinh kanhi-wa kardu mamay pikaykaydha i pume-nanudha pi, “Ya, mampa. Nukunu kardu kanhi karrim-ka kardu Pule ngala paninu kardu nginipunh pangu mani ngalantharr murntak nekingime-yu nukunu King David-ya. Mampa, pariparl-warda-ngime kardu Pule ngala karrim kanhi-nu-yu.”

¹⁶ Bere kardu ngalantharr nhini kathu-ka murrinh warda pumamna ngarra Jesus, “Ya, dimpirrayepup thirrim kardu mamay pana parnamkaykay-yu?” I Jesus kathu-ka murrinh mampirra, “Yu berengunh, ngay-ka bimpirrayepup ngarrim. Mu nankuneme-ka rit ngadha numedhaneme-ya murrinh kanhi ngarra Yile neki-yu, ‘Kardu mamay terert-ka murrinh tiparlti ngarra Yile neki-nu pariparlnu parni-yu.’”

¹⁷ Bere nhini thangu nu Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da Jerusalem thangu nu kathu-yu i da Bethany warda wangu purnedhaneme i pangu da parnamkawitneme-yu.

Thay Mi Fig Mere Pinthangettha

¹⁸ Bere da thipinhire nhini-ka Jesus i pulangay nukunu-ka pumpankardurr-warda-neme da nan thangu nu-yu da Bethany i punnedhaneme da Jerusalem-nu warda wangu.

Bere Jesus-ka mi medeyi wurrinidha. ¹⁹ I nukunu bankardu-yu nanhthi thay nanhthi nginipunh mi kur-rangarr mani thay nan-ya fig-yu. I wurrinidha pangu da ngarra thay nhini da mi-nu. Mu mi-ka mere berdurttha, wurda, mu nanhthi mulurn da matha

dinidha. Mi-ka mere da ngatha pinthangettha ngarra thay nhini-yu. I bere Jesus kathu-ka murrinh mamna warda ngarra thay nhini-yu, “Nga. Nhinhi thay pana thirrim-ka mi-ka mere deyida thinthatutnu thirra.” I bere thay nhini-ka demkawath warda. ²⁰ Bere pulangay nukunu Jesus-ka pubamkangkarduneme thay demkawath i pumemmardart-da-matha-neme. “Ya,” pumemnungkuneme. “Ngarra-re thay pana-yu mere pirdith demkawath-yu?”

²¹ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Murrinh thathpirr kanhi-yu. Nankuneme ngatha murrinh thathpirr numangabathneme nuru, nhini nankuneme deyida-ka mange nginipunh pana deyida mani niyema-nuneme ngarra thay pana mani karrim-yu. I ngana deyida ngarra da palyirr ngala pana karrim numanane-menu, ‘Da palyirr ngala, thewirnturt i ngarra da lalingkin thununukunu.’ I nhini da palyirr ngala-ka murrinh warda manarrubathnuneme, kununuku nhini-yu.”

²² I Jesus kathu-ka mampirruneme, “Ngarra Yile ngay-re nadharrpununeme-ka nhini murrinh thathpirr numanabathnuneme da panarrumutnuneme-ya i nhini nukunu-ka kanarrumut-da-matha-neme nhini-yu.”

Kardu Nugarn Ngamere Parrantharrpu Jesus Nangkal Nimin Wurdanthuk Nukunu-yu

²³ Bere nhini thangunu-ka Jesus-ka wurdawurl deyida da ngarra church ngala kardu Jews pigunu. I ngarra nukunu-re kardu wurdininthethiththa dini ku yilarn ngala ngala thathpirr i kardu pule ngala ngala thathpirr punnenadhaneme. I murrinh pumamnaneme, “Ya. Nhinhi-ka nangkal thangunu murrinh mampa kardu thurdanpunthethith thurran kardu kanhi-yu? Kardu pule ngala ngarra nimin wurdannhithuk da kanhi-yu?”

Parramkadharrpuneme. ²⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nga. Ngay-ka murrinh deyida nganankudharrpunemenu. I murrinh thatpirr ngatha nangidhartnemenu nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu warda kardu nangkal wurdanngithuk-yu da mange kanhinu ngamam ngurran-yu. ²⁵ Nangkal kardu John the Baptist wurdanthuk-yu kardu pana-ya ngarra kardu daninluluwewudha wurrini kura-re-yu? Nangkal nimin thatpirr wurdanthuk nukunu-yu? Yile neki thangunu kama i kardu thangunu kama-ya, ngarra nimin-yu?” Dampunkudharrpuneme Jesus kathu-yu.

Bere kardu peneme nhini-ka puddanadharlurldhaneme pe murrinh mange peneme ngatha. “Murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu’, nhini nukunu Jesus-ka murrinh manhenemenu warda, ‘Mu thangu-dha murrinh mere numenabaththaneme-yu ngarra nukunu John the Baptist-yu?’ ²⁶ I ngana deyida murrinh kanhi ngatha pumananemenu, ‘Kardu thangunu-wa nukunu John the Baptist wurdanthuk-yu.’ Nhini-ka kardu wurnangat kanhi-ka ngarra warda mange kumanheneme nhini-yu?” Nhini-wa murrinh pumenanudhaneme pe kardu peneme nhini-yu. I perrempunmanham kardu wurnangat, nhini-ka kardu wurnangat-ka the-wa panthidha purni Yile neki wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu i murrinh ngarra Yile neki thangunu wurdanarrayiththa wurrini-yu. ²⁷ Bere kardu peneme nhini kathu-ka pumamna-warda-neme ngarra Jesus-yu, “Yaa. Ngankuneme-ka mere the ngumabathneme nangkal nimin wurdanthuk nukunu John the Baptist-yu.” Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, “Yu, bere-ya. Nhini ngay-ka mere deyida manarru-nukun-neme nangkal ngay wurdanngithuk-yu i mange kanhi ngarra ngay

ngamam ngurran-yu.”

Murrinh Kardu Yileyile i Wakal Nugarn Perrkenku

²⁸ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu pule ngala ngala, “Nga. Nubingayepup-kathu-neme murrinh kanhi ngurdinar-ruyithnemeni. Kardu yileyile-ka kardu wakal nugarn perrkenku menkubertidha kardi.

“Bere nukunu wurrininadha ngarra wakal nugarn kumparra-nu, i mamna, ‘Ya. Thurrunu pangu marra kanhi i wurlk nanganu ngarra mi kadin ngay ngarra mi grape terert wurdarnturturt wurran.’ ²⁹ Mu wakal nukunu nhini-ka mamna, ‘Awu, mere marda mart wurlk pangu ngamanu-yu.’ Mu da nakurl-te nukunu nhini-ka mange nukunu da ngatha mam, ‘Awu, bere ngatha ngurrunu.’ I ngarra mi kadin nhini wurrinidha i wurlk warda menadha wurrini.

³⁰ “Bere nukunu yileyile nhini-ka wurrininadha ngarra wakal nukunu numi i murrinh mamna, ‘Ya. Thurrunu pangu marra kanhi i wurlk nanganu ngarra mi kadin ngay ngarra mi grape terert wurdarnturturt wurran.’ I nukunu nhini-ka mamna ngarra yile nukunu, ‘Yu yile, mampaya.’ I nukunu nhini-ka pangu warda nadha dini, mu mere wurridha ngarra mi kadin wurlk-nu-yu.”

³¹ Bere Jesus kathu-ka mampirruneme ngarra kardu peneme nhini-yu, “Nganaka, kardu wakal ngarra nimin murrinh mamnabath yile nukunu-yu?” I kardu kathu-ka pumamnaneme, “Kardu pana nimin wakal kumparra-ya.”

I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarrunemenu-yu. Kardu nugarn pana ngarra ku mani parnamnanmatkut ku Government-nu i ku mani pumamnankapdap pumpan, i kardu palngun wiye wiye deyida wanku, kardu nhini-ka da mange wiye parnipirrnu warda i da mange

ngarra Yile neki nukunu warda pariwaknu purru i da ngarra Yile neki nukunu wangu purunu, mu nankuneme-ka wurda-wa. ³² Nukunu nan John the Baptist-ka pangamnarraruy i damnarrangkarda da mange yuthpan-yu. Mu nankuneme-ka mere murrinh numenabaththaneme nukunu-yu. Mu kardu nhini ngarra ku mani parnamnanmatkut i kardu palngun wiye wiye nhini-ka murrinh pumamnabath. I nhini nankuneme-ka nubampunmangkardu-wa mange nhini pumedha purni, mu nankuneme-ka mere narnepartthaneme da mange wiye nhini ngarra numebaththaneme nurne i mere murrinh numenabaththaneme nukunu John the Baptist-yu, wurda da matha.”

Murrinh Kardu Ngarra Mi Kadin Ku Pule Ngala Nukun Piranapedha Pardi

³³ “Nga.” Jesus kathu-yu mampirruneme. “Nubingayepup-kathu-neme murrinh numi kanhi murrinh yibimkamnum-ya. Bere kardu pule ngala ngarra mi kamarl mi grape bebirrbirrdha wurrini da ngarra putek nukunu. I nhini thangunu-ka nanhthi palyirr bengkardadha wurrini pana-re daniwegattha wurrini. I mampatha nanhthi palyirr werlpen pewerti marda mi kakpa-nu i punnuriyerrknu me-re. I thelput kangkarl deyida bangamkarda kardunu pirrabirrbirlnu pi kardu nukun mi grape nhini kanidarrarart. Bere nhini thangunu-ka kardu ngamere pirrimpirrukayneme mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne. I murrinh mampirruneme, ‘Nga peneme. Mi ngarra grape-te thungku pebaynu-ka numuberartalnemenu i mi warda pumemarryerrnemenu nhini-yu.’ Bere nhini thangunu-ka kardu pule nhini-ka kanampart nungardurr warda mi

kadin nhini-yu i da ngamengka-nu warda wangu nadha dini.

³⁴ “Bere, da nakurl-te ngarra mi grape nhini-re mi thungku thungku wurriningkadhuktha-ka nukunu ku pule nhini-ka kardu ngarra nukunu wurdanpunkuthukneme mi pumanayerryerrnemeni kardu pana thangunu ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde. ³⁵ Mu peneme nhini-ka pumanganpunkurtaneme kardu nugarn nhini ngarra kardu pule wurdanpunkuthukneme-yu. I kardu numi-ka thu purnebatthaneme parde, i kardu numi-ka thu pumpankabatneme puddankarinumine, i kardu numi-ka nguni palyirr pubewelerrdhaneme parde.

³⁶ “Bere nhini thangunu kardu pule ngala nhini-ka kardu deyida wurdanpunkuthukneme kardu terert thar-rngini warda mi pumanayerryerrnemeni. Mu kardu pana ngarra mi kadin nukunu piranapedhaneme parde-ka thu deyida kathu punninkuthukthaneme parde.

³⁷ “Bere nhini thangunu nukunu kardu pule ngala nhini-ka wakal nugarn ngarra nukunu thatpirr wurdanthuk. I murrinh memnu, ‘Wakal ngay pubinayepupnemeni i mere thu kubat-nukun-neme.’

³⁸ Mu bere, ngarra kardu nhini-re pubamkangkarduneme kardu wakal ngarra kardu pule ngala nukunu, nhini-ka murrinh warda pumemnungkuneme, ‘Ya, nhini da kunungam kem wakal nukunu thatpirr kardu pule-yu. Da nakurlnu ngarra yile nukunu-re pupupnu-ka nukunu warda mi kadin ngala kanhi martnu i mabathnu pi-yu. Ka, purru-wa-neme i thu pubatnemeni ngangka da i nhini nekineme warda-wa mi kadin ngala kanhi pumartnemeni.’ ³⁹ Bere peneme nhini-ka pumangankartaneme wakal nukunu kardu pule nhini-yu i punnungamkakuneme pangu wangu outside ngarra mi

kadin i thu pumpankabatneme i puddankarinumi-wardaneme nhini-yu.”

⁴⁰ I bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Mu nga. Murrinh mani numanganemenu. Ngarra kardu pule ngala nhini kathu kurdiwurl, ngarra mana warda mange nhini-yu marrunemenu ngarra kardu peneme pana ngarra wakal nukunu thu pumpankabatneme-yu?” Dampunkudharrpuneme.

⁴¹ I peneme kathu-ka pumamnaneme ngarra Jesus, “Nukunu kardu pule nhini-ka thu punkuthuknu-wardaneme i purdunkurinumimuminemenenu thathpirr warda peneme wiye nhini-yu. I kardu ngamere deyida pIRRarukaynemenu mi ngarra kadin nukunu piranapenemenu parne-yu, kardu nhini-ya ngarra mi grape mi thungku pumanayerryernemenu parne.”

⁴² Bere Jesus kathu-ka murrinh mampirruneme, “Nga. Nankuneme-ka murrinh rit ngadha numedhaneme murrinh ngarra Yile neki nukun yibimnangurrkurrk-yu? Kanhi-wa murrinh nhini-yu. ‘Kardu nugarn pana ngarra thelput pubengkardadha pardi nanhthi palyirr-te, nanhthi palyirr numi punnungamku, nhini-ka nanhthi wiye mana-wa pamam. Mu marra kanhi nanhthi palyirr ngala nhini-ka tetemam warda pirrim ngarra thelput nhini-yu. I da thelput nhini-ka yuthpan warda pirrim nanhthi palyirr nhini thangunu-yu. I Yile neki banpak nanhthi palyirr nhini-yu, i nhini-ka patha warda thathpirr.’

⁴³ “I nga.” Jesus kathu-ka mampirruneme. “Yile neki-ka mere warda mange patha manarrunemenu purru i mere ku Pule ngala pinarrunemenu ngarra nankunemeyu, wurd. Mu kardu ngamere deyida ngarra da mange nukunu parrarntiwak thathpirr pumpan-ka, da mange patha marranu purru i ku Pule ngala thathpirr pirranu-yu. ⁴⁴ I nga. Kardu ngatha bamengkatnu ngarra palyirr

tetemam ngala nhini, nhini nukunu-ka buydhanmortal-wa nhini-yu. I nanhthi palyirr nhini ngatha kaniyegarl ngarra kardu, nhini-ka bamerl da matha nhini-yu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

⁴⁵ Bere, ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu Pharisees nhini murrinh pubimnayepupneme-ka, kardu peneme-ka pumangankamartaneme murrinh nhini Jesus wurdanpunkuyithneme murrinh mampunkungkardarrathneme-yu. ⁴⁶ I nhini-ka parramnarithi-warda-neme i pumertadhaneme-wa. Mu wurda, peneme nhini-ka parnamkapartneme, nhini-ka perrempunmanham ngarra kardu wurnangat. I kardu wurnangat nhini-ka murrinh kanhi pumedha purni, “Ya. Nukunu pana Jesus-ka ku prophet thathpirr-wa pana kurran-yu.” Kardu-yu pumam.

22

Jesus Dampunkudharrpuneme Ngarra Kathu Christ Darntethbath-yu

⁴¹ Bere kardu Pharisees ngamere puyemnewerrneme ngarra Jesus, i murrinh dampunkudharrpuneme i mampirruneme, ⁴² “Ya, kardu nukunu nhini Christ nganaka? Kardu ngarra kathu darntethbath nukunu nhini-yu?” I peneme nhini kathu-ka pumamnaneme, “Nukunu kardu darntethbath-ka ngarra King David thangunu-wa.”

⁴³ Bere Jesus-ka murrinh deyida mampirruneme, “Nga. Ngepan ngarra Yile neki nukunu murrinh kanhi mamna ngarra King David da murntak warra, ‘Nukunu Christ-ka ku pule nhinhi-wa nananu thurru.’ Mu nankuneme numamnganeme-ka nukunu nhini-ka ngarra King David thangunu kathu darntethbath-yu. Nhini-ka thangu-dha King David menadha wurrini ‘Pule-yu?’” Mampirruneme Jesus kathu-yu.

“Nga. Kanhi-wa murrinh-yu ngarra nukunu King David mam-yu, ⁴⁴ ‘Pule ngala Yile neki murrinh mamna ngarra ku pule ngay-yu, “Nga. Kanhi thinu ngarra ngay batbatte i kardu pule ngala deyida wanku thinu. I kardu pana ngarra mere marda kumanhert kuru, nhini ngay-ka ngirranputhnu pangu warra kumparra, i nenawinhipingkarlnu ngarra me nhinhi.”’ Nhini-wa murrinh King David darntilil-yu. ⁴⁵ King David-ka ‘Pule’ menadha wurrini kardu Christ-yu. Mu ngarra-re nukunu Christ-yu kardu darntethbath ngarra King David thangunu-yu?” Jesus kathu-yu dampunkudharrpuneme.

⁴⁶ Mu mere nangkal ngadha murrinh nhini-yu dedharttha. I da nhini thangunu kardu nhini-ka mere deyida murrinh perradharrpudhaneme nhini-ka perremkamanham-weyida-neme nhini-yu.

23

Murrinh Kardu Ngarra Da Jerusalem Jesus Marda Menarttha Wurrini

³⁷ Bere Jesus-ka bempirrangkarnirn warda kardu ngarra da Jerusalem pardipuptha-yu i medha warda dini murrinh mange nukunu, “Ya, kardu Jerusalem-nanmawu. Ngay-ka damngimardathin-wa dim nanki-nu-yu. Nanki-ka thu numpanpunthuk numpan ku prophet-yu i nguni palyirr nubangampunpelerr numpan kardu nugarn pana ngarra Yile neki kathu wurdanpunthuk nanki-nu. I da terert da matha ngay marda menanarttha ngurrini-yu i menanmanpidha ngurrini-yu i menanperdurdudha ngurrini mangini ku kalekale thikin mani mampunperdurdu-ya ku ngarra wakal nigunu. Mu nanki-ka mere marda numengerttha nuyi nhini-yu. ³⁸ Mu nga. Yile neki-ka paninanpartnu warda nanki-yu i da church ngala nanki.

³⁹ “I ngay murrinh manarranu-ka nanki-ka mere deyida nubangingkardunu, mu da ngarra ngay thathpirr ngurdiwurlnu da ngarra putek ngala kanhi. I da nhini-nu-re nanki-ka murrinh kanhi warda numanganu, ‘Ya mampa, pariparlnu-warda-ngime kardu kanhi ngarra Yile neki kathu wurdanthuk wunku lurruth ngala Yile neki nukunu.’” Nhini-wa murrinh Jesus denarramardamtha dini kardu ngarra da Jerusalem pardidha-yu.

24

Jesus Wurdamyith Kardu Puyimpurrnu Puru Da Church Ngala Kardu Jews Pigunu

¹ Bere Jesus-ka yungawuy ngarra da church ngala pigunu kardu Jews i nungardurr warda. I kardu pulangay kathu-ka pumamnaneme, “Pule nga. Da church ngala kanhi karrim-ka da ngala nawa? I da-ka patha-wa thathpirr.” ² Mu Jesus kathu-ka mamna, “Nga. Da church ngala kanhi ngarra nubamkangkarduneme nibimka-ka da nakurl-nu-wa kardu-re pubayimpurrnu puru palyirr terert kanhi-yu. I nanhthi palyirr ngala ngala kanhi-ka da pana ngangka-re buymardarrurrnu purru.”

Kardu Ngarra Yile Neki Nukunu Da Tetemanthay Pubardurtnu

³ Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka punnadhaneme i pirrimkamardawithneme da palyirr nan-nu Olive i da kangkarl parnamkawupneme. Bere ngarra kardu makardu mana warda-ka pulangay nukunu-ka purnenadhaneme ngarra Jesus i pumamnaneme, “Ya pule. Minthire kardu thu kuy pubayimpurrnu puru-yu da church ngala pangu karrim-yu? I ngarra-re-wa kardu ngankuneme the ngumabathnuneme-yu da ngarra manta warda da nhini-re puyimpurrnu puru-yu? I ngana

deyida ngarra-re the ngumabathnuneme-yu da putek kanhi panirikerdeknu-yu i minthire nhinhi thurdiwurlnu kathu-yu?" Parramkadharrpuneme. ⁴ Mu Jesus kathu-ka mampirruneme, "Nga peneme. Nankuneme-ka thawath wangu nanemenu kardu pana ngarra murrinh thirrukduk panarrayirrarartnu-yu. ⁵ Nga. Kardu nugarn terert warda kathu purunu nhini-yu i murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-ya pumanarranu-ya, 'Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk ngay-yu.' I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh nhini pumarabathnu puru kardu nhini-yu.

⁶ "I nanki-ka nubirrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala da matha puyuwurdupnu da manta kanhi ngatha-ya. I nuyurrayepupnu kardu wurnangat thu kuy ngala puyithuknu puru da ngathparr pangu wangu-ya. Mu nanki-ka mere nenham nukun da nhini-re-yu mange-ka nginipunh nhini mani-wa puyemanu puru-yu. Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirik-erdeknun da nhini-nu-re-yu. ⁷ Kardu wurnangat warda pumethanu puru da ngamengka da numi numi nhini thanguku kathu. I kardu pule ngala ngala i kardu ngarra peneme ngatha pumethanemenu puru-ya. I da putek-ka purrangkaltangkalnu da pana ngangka-re-ya. I kardu wurnangat-ka mi dheidhep-ka mami parninu. ⁸ I da nhini-re-nu-ka kardu-ka da tetemanthay pubardurtnu puru da puretnu-yu.

⁹ "I nga. Kardu-ka mere marda pumananartnu puru nhini-ka ngay thanguku weyida narramngiriwak numpan nhini-yu. I kardu-ka purunangawurtnu i pumananbertinu puru ngarra murrinh court wangu. I kardu thu punanthuknu puru i pudduntinumuminu-yu. ¹⁰ I da nhini-nu-re-ka kardu wurnangat pangu-ka parnipartnu warda Yile neki-yu. I kardu darrikardu ngamere pigunu-

ka pangu warda wangu pumenubertinu puru ngarra thu pubatnu i puwelerrnu parni. I kardu nhini-ka mere warda marda pumunurtnu parni.

¹¹ “Nga. Kardu nugarn terert warda kathu purunu nhini-yu i murrinh panarrayirrarartnu parni nginipunh murrinh kanhi mani-ya pumanarranu-ya, ‘Ngay-ka Christ-wa. I Yile neki wurdanngithuk ngay-yu.’ I kardu wurnangat ngamere deyida murrinh nhini pumarrabathnu puru kardu nhini-yu. ¹² I da wiye thathpirr-ka buylangnu da pana ngangka-re i kardu wurnangat-ka mere warda marda pumenurtnu parni. ¹³ Mu kardu nangkai ngatha bere ngatha wangu pangiriwaknu thathpirr pani i mere kaningipart nukun-ka kardu nhini-ka bere matha wangu paninu ngarra ngay-yu da kangkarl wangu-yu. ¹⁴ Mu da putek kanhi-ka mere da ngatha panirikerdeknu da nhini-re-yu. Mu da marra-re warra ngadha-ka murrinh thelerrdhe patha ngarra ngay nanthelerrnu nuru da ngarra pana ngangka-re-ya ngarra kardu wurnangat warda ngatha. I kardu-ka the warda pumabathnu ngay da matha ku Pule ngala thathpirr pinarranu. I nhini thangunuka da putek kanhi-ka panirikerdek-da-nu-matha nhini-yu.”

Kardu Walmamka Thathpirr Pirranu Ngarra Da Church Ngala Kardu Jews Pigu

¹⁵ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Murrinh kanhi-ka nubiyepup-thathpirr-neme i numangimartanemenu. Nga, nubangkardunu kardu walmamka kardu kurdumparle thathpirr pirranu ngarra da church ngala pangu-yu. Nukunu nhini-ka Yile ngay mere marda thathpirr mart kurru. I nukunu nhini-ka mere mani kanirdi i kirra ngatha ngarra da church pangu-yu. Nukunu kardu ngalantharr murntak Daniel ku prophet-ya, murrinh

darntilil ngarra nukunu kardu wiye nhini-yu. ¹⁶ Mu bere ngarra nukunu ku walmamka nhini-re nubangkardunu pirranu pangu-ka tharra pirtpirt da matha nunnuwinhatnu ngarra da palyirr da ngathparr pangu wangu-yu nanki-yu kardu ngarra da Judea narnam-yu. ¹⁷ I ngarra da nhini-nu-re-ka kardu ngatha pinu ngarra thelput werlpen da kangkarl kathu-ka, nukunu nhini-ka mere deyida kanirdi ngarra thelput nukunu nanhthi purrkpurk nukunu-nu panikutnu, mu tharra da matha punuwinhatnu ngarra da palyirr-nu wangu-yu. ¹⁸ I kardu deyida ngarra mi kadin panirurtuynu ngatha-ka nukunu nhini-ka mere deyida pununu pi pangu ngarra thelput nanhthi kawut nukunu-nu martnu, mu tharra da matha punuwinhatnu nhini-yu ngarra da palyirr-nu wangu-yu. ¹⁹ I da nhini-nu-re-ka da-ka tetemanthay-wa pubardurtnu kardu palngun-yu kardu ngarra putput purunu-yu i kardu palngun pana ngarra kardu mamay punthaygurduknu puru ngapurlu. ²⁰ Nhini Yile ngay nadharrpunu da tetemanthay nhini-ka mere karuy nukun da ngarra burrburr-yu i da ngarra Saturday-ya.

²¹ “I da nhini-re-ka kardu wurnangat warda ngatha da tetemanthay nimin-ya pubardurtnu thu kuy ngala nhini thangunu-yu i da nginipunh nhini mani-ya. I da ngarra marra-re kathu ngarra Yile ngay mampatha da putek ngala kanhi i kardu wanku mampatha i da ngarra marra kanhi da mana thim-ka da tetemanthay ngala nimin-ka mere puberdurdurttha puyi da nhini-re-yu, mu da tetemanthay ngala nimin-ka kurran-wa kathu nhini-yu da nakurlnu-yu. I da tetemanthay ngala nhini thangunu pirtalnu-ka nhini-ka mere deyida paninu warda nhini-yu. ²² Mu da tetemanthay ngala nhini ngatha pirranu bere ngatha wangu-ka nhini-ka kardu wurnangat warda ngatha puruwuwupnu nhini-yu. Mu Yile ngay-ka mere

warda purdumurlnu da tetemanthay ngala pirdithme nhini pirranu-yu. Mu pangu da wangu ngaliwe bartal-danu-matha da tetemanthay nhini-yu kardu pana-nu kardu ngarra nukunu thathpirr kardu ngarra mampunkarartya.”

²³ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Da ngarra nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya murrinh nginipunh kanhi mani-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim kanhi, Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.’ I ngana deyida murrinh kama pumanarranu-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu-ya.’ Mu murrinh nhini-ka mere thathpirr murrinh nhini-yu, murrinh thirrukduk-wa. I mere murrinh nukun numarrabath nhini-yu. ²⁴ I kardu parurtuyunu pira kardu Christ thirrukduk-ya kardu pumenurartnu parni Yile ngay mana-wa kurdunthuk. I ngana deyida kardu nugarn ngamere deyida parurtuyunu pira kardu pumenurartnu parni murrinh ngarra Yile ngay mana-wa kurdurrayith kani. Mu kardu nhini-ka kardu thirrukduk deyida. I kardu nugarn nhini-ka mange ngala ngala terert puyemanu parni-ya wunku nanhthi lurruth ngala deyida puyemanu parni. I kardu wurnangat warda ngatha pumerramardatnu parni. I kardu nhini kathu-ka panarrayirrarartnu parni kardu wurnangat warda ngatha i nanki kama kardu ngarra Yile ngay nukunu-yu kanarayirrarart nukun. ²⁵ Nga, nubingayepup kathu. Ngay-ka mamnarruneme ngem murrinh terert kanhi-ka the numabathnemenue da nhini-nu paruyunu-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme.

²⁶ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga. Da ngarra nhini-nu-re-ka kardu ngamere kama murrinh pumanarranu-ya murrinh nginipunh kanhi mani-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu ngarra da

darrinpirr pularn i Yile neki kathu wurdanthuk nukunu-yu.’ Mu wurda, mere nukun nuru da pangu-yu. I kardu ngamere deyida kama murrinh pumanarranu-ya, ‘Nga nubangkardu. Nukunu Christ-ka karrim pangu marnarri dim-ya.’ Mu wurda, murrinh mere nukun numarrabath nhini-yu. ²⁷ I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu i pangilarrangnu purru-yu nginipunh thu malarntath mani dimmamath i damkayip da terert warda ngatha mange nginipunh nhini da mani ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu.”

²⁸ Bere Jesus kathu-ka pumamnaneme, “Ngarra ku nginipunh yibimpup kabim-ka nhini-wa da-yu ngarra ku tiwungku puyuwerrnu-yu.”

Kangkarlmawu Purdiwurl-deyida-nu Kathu Da Ngarra Putek Ngala Kanhi

²⁹ “I nga.” Kangkarlmawu kathu-yu mampirru-deyidame. “Ngarra thu kuy ngala nhini i da tetemanthay ngala nhini thangunu-ka nanhthi ngunga-ka mere warda palarrangnu pirra, wurda warda nhini-yu. I ngana deyida nanhthi merrk-ka mere warda pangkawipnu pirra-yu. I nanhthi pilinh-ka parniyimpurrnu kangkarl kathu-yu. I nanhthi pana kangkarl karnam-ka pirangkaltangkalnu warda nhini-yu. ³⁰ I da nhini thangunu kardu-ka pubangingkardunu ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngurrunu kathu ngarra kalakkalak ngurrurdurdu kathu. I kardu-ka du da matha parnikarrknu ngarra pubangingkardunu kardu Pule ngala thathpirr warda ngurrunu nhini-yu wunku nanhthi lurruth ngala i ngay da matha warda pangilarrangnu purru-yu. ³¹ I nanhthi trumpet ngala warda lurruth pirrakaynu i ku angel warda ngurdunthuknu kardu ngarra Yile ngay nukunu

purunmetkutnu i punperrnu puru da pana ngangka-re-ya. Kardu nhini ngarra Yile ngay menkararttha wurrini da ngala kurran kanhi i ngangka-re-ya.”

³² Bere Jesus-ka murrinh deyida wurdampirruyith-neme i mampirruneme, “Nga. Numangkathannu nanhthi thay thangunu kathu. The mana nanthin-ya nanhthi marlanpakpak ngarra thay-yu pangarntuy warda-ka nhini-ka da thangku manta warda nhini-yu, nawa? ³³ I mange nginipunh nhini deyida mani-ya ngarra nanki-re nubangkardunu nanhthi kangkarl nhini pamanu purru-ka nhini-ka the numabathnu da-ka manta warda ngay ngurdiwurlnu da putek ngala kanhi-yu i Yile ngay-ka ku Pule ngala thathpirr warda pinu nhini-yu.

³⁴ “Nga, murrinh thathpirr kanhi-yu. Thu kuy ngala nhini i da terert nhini ngarra ngay ngurdini-narruyiththaneme ngini-ka da nhini-ka panarraruynu ngarra kardu wurnangat kanhi-re kardu birnu da ngatha numpan-yu. ³⁵ I nga, nanhthi ngunga, merrk, nanhthi pilinh i da putek ngala kanhi-ka nanhthi mananhthi-nu warda i manangka da-nu warda panirikerdek-da-nu-matha. Mu murrinh thathpi ngarra ngay-ka mere ngarra nukun kanirikerdek, wurda.”

Kardu Mere Nangkal The Mabath Da Nhini-yu Ngarra Kangkarlmawu Purdiwurlnu Kathu-yu

³⁶ “I nga.” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Mu da nhini-nu-re ngarra ngay deyida ngurdiwurlnu kathu-ka, kardu-ka mere nangkal-wa the mabathnu da nhini-nu-yu. I ku angel deyida wunku mere the pumabathnu-yu i ngay deyida wanku da nhini mere the mabathnu-yu, ngay ngarra wakal nukunu thathpirr-ya. Mu Yile ngay da matha the kanthin dim da ngarra

ngay purdungithuk-deyida-nu-yu ngarra ngurdiwurl-deyida-nu kathu-yu. ³⁷⁻³⁹ Nga. Da murntak warra nganaka ngarra nukunu Noah tharntu ngala bangarnerde. Nukunu Noah-ka murrinh merradha kardi da mange wiye parnipartnu i puddinawurlnu ngarra Yile neki i mere the pumbaththa da minthire kura ngala parraruynu-yu. I bere karduka-ka murrinh-ka mere pubinayepuptha mu bere matha wangu mi pardimurrktha kura pardigurdugurduktha i bere ngatha wangu kardu nugarn i palngun pubanamarduridha punni i ngarra Noah da mana parnamkardingime ngarra tharntu wunku kardu darrikardu nukunu. I nhini thangunuka-ka kura ngala warda kanamyel kura ngala nimin-ya wurrinidha i karduka-ka dampunthiwik warda. Mange nginipunh nhini mani kardu pumedha pardi da ngarra nhini-reya. Mu karduka-ka mange-ka piyema-deyida-nu parni da nakurlnu ngarra ngay-re ngurdiwurlnu kathu-yu. ⁴⁰ I nga,” Jesus kathu-yu mampirru-deyida-neme. “Ngarra ngay-re ngurdiwurl-deyida-nu kathuka-ka kardu nugarn perrkenku-ka paninintharurtuynu ngarra mi kadin. I Yile ngay-ka pamardawithnu numi kangkarl i numi-ka panipartnu pangu da wangu. ⁴¹ I kardu palngun perrkenku-ka mi kamarl pilanginthayerlnu pani. I Yile ngay-ka numi da matha pamardawithnu kangkarl wangu i numi deyida panipartnu pangu da wangu.

⁴² “Nhini nankuneme-ka niranunginikatnuneme i nuyungabirlbirlnuneme nhini-ka mere the numabathneme da minthire ngarra ngay deyida ngurdiwurlnu kathu-yu, kardu Pule nankuneme-ya. ⁴³ Nga. Kardu darrarartka nganaka. Nukunu-ka purrunu pangu ngarra thelput ngarra kardu-re mere mankulkulnu pi i mangkardap warda nanhthi karnabuy-nu. Mu kardu ngatha mankulkul ki-ka kardu darrarartka nhini-

nu-yu, nhini-ka kardu-ka kiranginikat warda kardu nhini-nu-yu i kubumadhap warda darrarart nhini-yu ngarra thelput nukunu-yu. ⁴⁴ Mange nginipunh nhini mani-ya nanki-ka mere the numabathnu minthire ngay ngurrunu kathu-yu, nhini nanki-ka niranginginikatnu i nuyungamardamardanu ngarra ngay deyida kathu ngurdiwurlnu-yu,” Jesus kathu-yu mampirra.

Kangkarlmawu Murrinh Dampunmardate Kardu Wurnan-gat

⁴⁵ Bere Jesus kathu-ka murrinh numi deyida mampirra, “Kardu pana ngarra wurlk patha mamna wurran ku pule ngala nukunu-nu-ka nginipunh kardu kanhi mani-wa. Nga, kardu pule ngala-ka memmangkart kardu ngarra wurlk thangunu kathu pumenadha punni thelput ngarra nukunu pirranapenu pi i kardu pule parethbathnu kardu pule pirranu ngarra kardu nukunu. I nhini thangunu kardu pule ngala-ka nungardurr pangu warda wangu da ngarra numi-nu. I kardu pule numi ngarra darntethbath-ka thelput dirranapedha kardi-yu i wurlk danirramut-muttha wurrini i mi dhepdhep danirramutmuttha kardi ngarra kardu nhini-yu. Nukunu kardu nhini-ka kardu patha-wa. ⁴⁶ Bere da nakurl-te kardu pule ngala nhini-ka wurdawurl deyida kathu i bamkardu kardu pule numi-yu da mange patha wurrinidha i nhini-ka le warda kardinadha kardu pule ngala nhini kathu-yu. ⁴⁷ Bere kardu pule ngala nhini-ka banpak warda kardu pule numi nhini-yu nanhthi terert ngarra nukunu pirranapenu pi-yu.

⁴⁸ “I nga,” Jesus kathu-yu mampirra. “Mu kardu nhini murrinh kanhi ngatha midha, ‘Yaa, kardu pule ngala pangu-ka da pirdithme kanarnum-ya. ⁴⁹ Ngay-ka kardu mere mange patha marrabathnu ngi kardu ngarra

nukunu-yu.’ I nhini thangunu nukunu-ka thu panpun-thuk warda kanam i mi dhepdhep kanammurrk i kura murlak ngala da matha kanamkurdugurduk wunku kardu ngamere ngarra kura parnamkurdugurduk. ⁵⁰ Mange nhini mani nukunu kama kurru-ka nukunu-ka nhini-ka mere mani the-wa mabath ngarra pule ngala purdiwurl-deyida-nu kathu-yu. I mere mani-wa makulkul ki nhini-yu. ⁵¹ I ngarra nukunu pule ngala nhini-re purdiwurlnu-ka nhini bangkardunu nukunu-ka kardu wiye-wa nhini-yu i nhini-ka pubatnu warda i purdungkarelnu nhini-yu kardu da ngarra wiyenpun parnam pangu-ya wunku nanhthi yidingurr ngala da matha parninu.”

25

Murrinh Ngarra Kardu Mardinhpuy 10

¹ Bere Jesus kathu-ka mampirru-deyida-neme, “Nga peneme. Da nakurlnu ngarra ngay ngurdiwurl-deyida-nu kathu-ka, nhini-ka mangini murrinh ngurdinarruyithnemen menu kanhi mani manarrunemenu-yu.

“Bere, kardu mardinhpuy 10 pumangankakutngime thungku lem numi numi i parramkaribirngime i pumpankardurr-warda-ngime kardu nugarn pubamardabinungime i ngarra thelput warda pumangebertinungime ngarra kardu palngun buynginthamardinu warda, i mi dhepdhep-nu parnemurrknungime.

² “Bere kardu mardinhpuy 5 ngamere nhini-ka kardu pelpith wiye-wa pardedhangime, i kardu mardinhpuy 5 ngamere nhini deyida-ka kardu pelpith patha-wa pardedhangime. ³ Kardu mardinhpuy 5 pelpith wiye pardedhangime nhini-ka thungku lem peningime pumbaththangime purne wunku nanhthi kerosene kunungingki pana da matha ngarra thungku lem

dininganamardadha-yu. ⁴ Mu kardu mardinhpuy
 5 pelpith patha pardedhangime, nhini-ka thungku
 lem peningime pumbaththangime purne wunku
 nanhthi kerosene ngala ngarra nanhthi pul wanku
 pumbaththangime purne.

⁵ “Bere kardu nugarn nhini ngarra buynginthamardinu
 warda-ka da pirdithme da ngatha kardidha, mere da
 ngatha deruydha. I kardu mardinhpuy peningime nhini-
 ka kardu warda pardewalawalakadhangime i ngurrn-
 guwarl warda pardengurrkurrkthangime. ⁶ I bere da
 thipini nhini-ka da kalkkalk-ya kardu numi kathu pir-
 rimkay, i mam, ‘Ya. Kardu nugarn nhini-ka pangu kathu
 kurran, kardu nhini-ya ngarra palngun warda buyn-
 ginthamardinu. Ka, purru-warda-ngime i pubamardabi-
 nungime.’

⁷ “Bere kardu mardinhpuy nhini-ka perremkawirnturt-
 warda-ngime i thungku lem warda parramkaribirngime.
⁸ I kardu mardinhpuy pelpith wiye pardedhangime
 nhini-ka murrinh warda pumampirringime ngarra
 kardu mardinhpuy pelpith patha pardedhangime,
 ‘Ya. Nanhthi kerosene mani kathu. Thungku lem
 ngarra ngankungime-ka wurrankarrarr warda.’ ⁹ Mu
 peningime pelpith patha pardedhangime nhini
 kathu-ka pumampirringime, ‘Awu, ngankungime-
 ka nanhthi ngarra ngankungime da matha-nu
 ngumbaththangime ngurne. Mu nanhthi ngatha
 nganarrumutnungime-ka thungku lem ngarra
 ngankungime deyida kingankumangkarrarr-nukun-
 ngime. Mu na-warda-ngime pangu wangu ngarra shop i
 nanhthi narnekutnungime.’

¹⁰ “Bere kardu mardinhpuy nhini-ka pangu
 warda wangu purnedhangime nanhthi kerosene-
 nu parnekutnungime. Mu ngarra peningime-re

pumpankardurrngime-ka kardu nugarn nhini-ka pangarntuy warda ngarra buynginthamardinu. I kardu mardinhpuy 5 pelpith patha nhini pardedhangime ngarra pardenamardamardadhangime-ka kardu warda pubangamkamardabingime nukunu nhini-yu, i pangu warda wangu purnedhangime ngarra da thelput mi dhepdhep parnimurrknungime. I parnamkardingime thangu-ka nanhthi tuwa-ka danthap warda ngarra da thelput nhini-yu.

¹¹ “Bere da nakurl-te puddamkawurlngime kardu mardinhpuy 5 pelpith wiye nhini ngarra nanhthi kerosene-nu purnedhangime parramkaruyngime ngarra da thelput nhini-yu. I pibimnakayngime ngarra ku pule ngala nhini-nu ngarra dininganamardadha-yu. I pumamngangime, ‘Ya pule, nanhthi tuwa kathu nangarrudharlngime ngarnerdinungime.’ ¹² Mu nukunu nhini kathu-ka mampirringime, ‘Awu, ngay-ka mere thathpirr the manankubathngime.’” Nhini-wa murrinh wurdampirrayith ngarra Jesus kathu-yu.

¹³ I bere nukunu Jesus kathu-ka mampirra ngarra kardu nhini, “Nga kardu. Da bere matha wangu nuyungabirlbirlnu i nganarraruynu-yu, nhini kardu-ka mere da matha the numangibath da minthire kama ngurdinarrawurl-deyida-nu kathu-yu.”

Murrinh Ngarra Kardu Nugarn Wurlk Pumenadhaneme Parde Ku Pule Peneme-nu

¹⁴ Bere nhini thangu-ka murrinh numi warda wurdampirrayith. I mampirra, “Nga kardu. Da nakurlnu ngarra Yile neki-re ku Pule ngala thathpirr pinarranu kardu wurnangat warda ngatha, nhini-ka mangini murrinh ngurdinarrayithnu kanhi mani manarranu-yu.

“Bere, kardu pule ngala da manta warda punurdurrnu da mayern ngathparr-nu pununu pi, nukunu-ka dimpir-rukayneme kardu nugarn ngarra wurlk pumenadhaneme parde, i mampirruneme, ‘Nga. Da thelput ngay kanhi i nanhthi purrkpurk wanku nirangape-warra-nemenu.’¹⁵ I dampirrumut-warda-neme ku mani ngala, nhini peneme-ka nanhthi payim puyemanemenu i nanhthi warda thelim puyemanemenu i ku mani ngala thathpirr deyida pubanangkardurdunemenu puru.

“Bere kardu nugarn numi ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha nimin kanthidha dini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule nhini-ka ku mani ngala damnamut ku \$5,000. I kardu numi deyida ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha tharrngini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule nhini-ka ku mani ngala tharrngini damnamut-yu ku \$2,000. I kardu nugarn numi ngarra wurlk menadha wurrini-ka kardu mukmuk patha kunungingki da matha kanthidha wurrini ku mani nukun-yu, i nhini kardu pule-ka ku mani kunungingki da matha damnamut-yu ku-ka \$1,000. I bere nhini thangununu kardu pule ngala nhini-ka nungardurr warda i pangu warda wangu nadha dini da ngathparr-nu.

¹⁶ “Bere kardu nugarn nhini ngarra ku mani ngala nhini ku \$5,000 mebaththa wurrini-ka pirtpirt da matha nanhthi payim medha wurrini i thelim deyida medha wurrini i ku mani benamangkardurdudha kardi ngarra ku mani nhini ku pule kathu damnamut. I ku mani nukunu-ka ku \$10,000 warda-wa mebaththa wurrini-yu. ¹⁷ I kardu nugarn numi nhini ngarra ku mani \$2,000 mebaththa wurrini-ka mange nhini deyida mani menadha wurrini. I ku mani nukunu-ka ku \$4,000 warda mebaththa wurrini nhini-yu. ¹⁸ Mu kardu nugarn pana ngarra ku pule ngala kathu ku mani \$1,000 damnamut-ka, bangammirr warda

ku mani nhini-yu ngarra da putek pepe wurdanngath.

¹⁹ “Bere kardu pule ngala nhini-ka da pirdithme nimin da pangu kardidha-ya. I nhini thangunuka wurdawurl i dimpirrukayneme kardu ngarra nukunu, i mampir-runeme, ‘Nganaka peneme? Ku mani-ka ngala thathpirr warda nubangamngangkardurduneme ngarra ku mani nhini ngay ngamnarrumutneme-yu?’ ²⁰ Bere kardu nugarin nhini ngarra ku \$5,000 da marra-re menabaththa wurrini-ka murrinh mamna, ‘Pule, nhinhi-ka ku \$5,000 thamngamut, i ngay-ka wurlk ngala mepadha ngardi. I nga, ku \$5,000 numi deyida manganpart kanhi nhinhi-nu.’ ²¹ I ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Kardu pathanhi nhinhi-yu. Nhinhi-ka wurlk patha da matha nengadha thurrini i murrinh namngabath. I nhinhi-ka thirrangapedha thathpirr thardi nanhthi ngarra purrkpurk ngay-yu i nhini ngay-ka nanhthi terert warda ngatha ngampamutnu i thirrangapenu thani. Tharra-ya, ngarra ngay warda thaninu i le patha thathpirr thaninu.’

²² “Bere, kardu numi warda kathu wurrininadha pangu, kardu nhini-ya ngarra ku pule kathu ku \$2,000 damnamut-yu. I nukunu nhini kathu-ka mamna, ‘Pule, nhinhi-ka ku \$2,000 thamngamut, i ngay-ka wurlk ngala deyida mepadha ngardi. I nga, ku \$2,000 numi deyida bangampangkawu i bempangkardurdudha ngardi kanhi-yu.’ ²³ I ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Kardu pathanhi. Nhinhi-ka wurlk patha da matha nengadha thurrini i murrinh namngabath. I nhinhi-ka thirrangapedha thathpirr thardi nanhthi ngarra purrkpurk ngay-yu, i nhini ngay-ka nanhthi terert warda ngampamutnu i thirrangapenu thani. Tharra-ya, ngarra ngay thaninu i le patha thathpirr thaninu.’

²⁴ “Bere nhini thangunuka kardu numi wurrininadha kathu, kardu nhini-ya ngarra ku pule ngala damnamut

ku \$1,000. I nukunu nhini kathu-ka mamna ngarra ku pule ngala wangu, ‘Ya. Ngay-ka the nganthin-nhi nhinhi-yu kardu tetemanthay-wa. Nhinhi-ka thanthak-thuk thurran mi dhepdhep karnabuy da ngarra kardu ngamere kathu mi kamarl pubebirrbirrdha purni. ²⁵ I nhini ngay-ka ngemnhimanham-wa i ku mani nhini ngarra thamngamut-ka ngurdanngath warda. Ku-ka bangammirr ngarra putek pepe. Mu nga, ku-ka kanhi-wa ngurdumpangkarl-yu.’

²⁶ “Bere, ku pule nhini kathu-ka mamna, ‘Nhinhi-ka kardu wiye-wa. Nhinhi-ka mere wurlk-wa ningadha. Mu nhinhi-ka namnga mana-wa the nengibaththa thurrini mi dhepdhep mana-wa nganthakthuk ngurran da ngarra kardu ngamere kathu mi kamarl pubebirrbirrdha purni-yu. ²⁷ Mu nhinhi ku mani kanhi-ka ngarra bank-wa duyngardidha-yu. Nhini-ka ku mani kunungingki deyida dengangkardurdudha i thengamuttha wunku ku mani kanhi ngarra thamngamut-yu.’

²⁸ “Bere, ku pule nhini kathu-ka mampirruneme ngarra kardu nukunu ngamere-ya, ‘Ya. Ku \$1,000 pangu numamartneme i nanamutnemenue kardu nugarn pana ngarra ku \$10,000 kanthin pirrim-ya.’ ²⁹ I mam deyida ku pule nhini kathu-yu, ‘Nga. Kardu nangkai ngatha mabath ki nanhthi ngamere, nhini nukunu-ka bere ngatha wangu nanhthi terert kanikutkkut nhini-yu. Mu kardu nangkai ngatha mabath ki nanhthi kunungingki da matha-ka nhini kardu-ka ku mamart da matha nanhthi nhini-yu.’

³⁰ “Bere ku pule ngala nhini kathu murrinh deyida mampirruneme ngarra kardu nukunu, ‘Ya. Kardu kanhi karrim ngarra mere wurlk mengadha kani-ka, kardu nunnuku-warda-neme outside da ngarra thipmam binhi wangu. I pangu da du ngala da matha panikarrknu wunku nanhthi yidingurr ngala da matha paninu.’

Jesus Kardu Pule Ngala Ngarra Kardu Wurnangat Warda Ngatha Manyerryerrnu Pi

³¹ “I nga. Kanhi-ka murrinh numi deyida ngurdinarrayithnu-yu,” Jesus kathu-yu mam-pirra. “Ngay, kardu ngarra da kangkarl kathu ngurdamnarrathut-ka, da nakurl-te-nu ngurdiwurl-deyida-nu kathu i pangilarrangnu ngala da matha wunku ku angel ngarra ngay nganemenu kathu. I da nhini-nu-re ngay-ka ku pule ngala thathpirr nginu. ³² I kardu wurnangat warda ngatha ngarra da putek ngala kanhi narnam-ka nubengkardurdunu i nirangimardatnu kumparra warra ngarra ngay. I ngay-ka mananyerryerrnu warda kardu wurnangat nhini warda ngatha ngarra group perrkenku nuyunu-ya, mangini kardu nugarn mani mampunyerryerr wurran ku thip i ku nenigut mani-yu. ³³ I ngay-ka kardu pathanpun ngunperrnu ngarra batbat ngay-re, i kardu wiyenpun ngunperrnu ngarra thakunh-te.

³⁴ “I bere nhini thangununu ngay kardu ngarra pule ngala thathpirr-ka murrinh kanhi marranu kardu ngarra batbat-te pirangkadhuknu-yu, ‘Kagu. Yile ngay-ka mam-nanthibirnu, i nukunu-ka le thathpirr dimnarra. Nanki-ka da ngarra ngay warda wangu nurunu, da-ka nanki warda-wa nhini-yu. Da nhini-ka ngay mamnarrawatha ngarra da putek ngala kanhi-re mampatha.’

³⁵ “I nga. Ngarra ngay-re medeyi ngardidha, nanki-ka mi narramngamut. I ngarra ngay-re demngiralal, nhini nanki-ka kura patha narramngamut. I ngay-ka kardu ngamengka thangununu kathu, mu nanki numamnga-ka, ‘Thanirdi kanhi ngarra thelput nganki.’ ³⁶ I ngarra ngay-re nanhthi kaligu mananhthi mebaththa ngardi, nhini nanki-ka nanhthi kaligu narramngamut. I ngarra ngay-re matharr ngardidha-ka, nhini nanki-ka nirangipedha

nardi. I ngarra jail-te parramngadhap, nhini nanki-ka narramngaruy.

³⁷ “I nhini thanguu kardu pathanpun nhini-ka murrinh kanhi warda pumanganu pira, ‘Pule, minthire ngubamnhingkardu medeyi thardidha-yu i mi ngarrampamut-yu? I minthire ngubamnhingkardu demnhiralal i kura patha ngarrampamut-yu?’ ³⁸I minthire ngubamnhingkardu kardu ngamengka thanguu kathu i ngumenhibertidha ngurni ngarra thelput nganki-yu? I ngana deyida minthire ngubamnhingkardu nanhthi kaligu mananhthi nebatththa thurrini i nanhthi kaligu ngarrampamut-yu?’ ³⁹ I minthire ngubamnhingkardu kardu matharrnhingini thardidha-yu? I minthire ngubamnhingkardu ngarra jail thanardi i thininganamardadha-yu i ngarramparuy-yu?’

⁴⁰ “I bere, ngay-ka murrinh kanhi warda marranu ngarra kardu nhini-yu, ‘Nga. Murrinh thathpirr kanhi manarranu-yu. Da mange patha patha nhini ngarra kardu ngathayida kardu ngarra ngay-ya numerradha nurni, nhini nanki-ka nginipunh ngay deyida mani da mange patha nhini numengadha nurni-yu.’

⁴¹ “Bere murrinh nhini thanguu ngay-ka murrinh kanhi warda marranu kardu ngarra thakunh-te pirangkadhuknu-yu. ‘Ya kardu. Nanki-ka narningipartnu warda. Yile ngay-ka mere da matha le kinarra ngarra nanki-yu. Mu mampa puy, nuru-wa ngarra da thungku ngala pangu da bere matha wangu dimum. Yile ngay kathu da thungku ngala pangu mampirruwathawathaneme-ka ku karrath-nu i ku ngepan wiye wiye ngarra nukunu da matha nukun, i pangu da matha penkuwekpeknemenu pani.’

⁴² “I nga. Ngarra ngay-re medeyi ngardidha-ka nanki-ka mere nerrangamuttha mi dhepdhep-yu. I ngarra

ngay-re demngiralal, nanki-ka mere nerrangamuttha kura patha-yu. ⁴³ I ngay-ka kardu ngamengka thangunu kathu, mu nanki-ka mere numengadha, ‘Kagu, thanirdinu kathu.’ I ngarra ngay-re nanhthi kaligu mananhthi mebaththa ngardi, nanki-ka mere nerrangamuttha nanhthi kaligu-yu. I ngarra ngay-re matharr ngardidha i ngarra da jail ngininganamardadha, nanki-ka mere nerrangaruydha.

⁴⁴ “I bere kardu nhini kathu-ka murrinh pumanganu pira, ‘Pule, minthire ngubamnhingkaru medeyi thardidha i demnhiralal? I minthire ngubamnhingkaru kardu ngamengka thangunu kathu wunku kaligu mananhthi-yu? I minthire ngubamnhingkaru matharr thardidha-yu i ngarra jail thininganamardadha-yu i mere ngumenhimanpidha-yu?” ⁴⁵ I ngay-ka murrinh kanhi warda marranu, ‘Nga. Murrinh thathpurr kanhi manarranu-yu. Ngarra nanki-re mere numenmanpidha kardu ngarra ngay kardu ngathayida pana, nhini nanki-ka mere deyida numengimanpidha ngay-yu.’

⁴⁶ “I nhini thangunu kardu wiyenpun nhini-ka da ngarra yidingurr ngala nukun purunu i bere matha wangu panlututnu pani. Mu kardu pathanpun-ka kardu bere matha wangu parninu da ngarra Yile neki nukunu,” Jesus kathu-yu mampirra.

26

Kardu Pule Ngalangala Murrinh Dederrk-te Puyemnunkuwathathaneme Kangkarlmawu-nu

¹ Bere ngarra Jesus-te murrinh terert nhini warda dampirrarikerdek murrinh ngarra wurdanpunthethith thangunu-yu ngarra kardu, nhini-ka murrinh warda mampirruneme ngarra pulangay nukunu, ² “Nga peneme. Da-ka perrkenku warda wangu pirri mange ngarra

punniret warda-yu da Passover-nu-yu. I da nhini-nu-re-ka ngay kardu ngarra darrikardu nanki thathpirr kardu pumangibertinu puru. I nhini thangunu-ka thu pungi-batnu i puddungirinumunu warda nhini-yu.”

³ Bere ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr puyemperr warda da ngarra thelput nukunu Caiaphas, ku yilarn ngala thathpirr-ya. ⁴ I peneme nhini-ka murrinh dederrk-te puddanayiththa punni ngarra-re nukunu Jesus pumartanu-yu i thu pubatnu i puddurinumunu-yu. ⁵ I kanhi-wa murrinh-yu kardu nugarn nhini pumenanudha punni-yu, “Ya nga. Ngarra kardu-re parikerdeknu da Passover kanhi-ka nhini-ka Jesus warda pumartanemenu. Mu marra kanhi ngatha pumarta-nukun-neme kardu-ka kanhirithi-nukun-neme i thu kunhituk-nukun-neme nhini-yu.”

Kardu Palngun Nanhthi Oil Kangunu Patha Dampewewu Ngarra Pelpith Nukunu Kangkarlmawu

⁶ Bere Jesus-ka da nan dinidha-yu da Bethany ngarra thelput Simon nukunu. I nukunu Simon nhini-ka matharr leprosy kanthidha wurrini. ⁷ Bere ngarra nukunu-re Jesus mi dhepdhep dinimurrktha-ka kardu palngun kathu wurrininadha wunku nanhthi oil kangunu patha nimin-ya ngarra nanhthi pul-te. I bere dampewewu ngarra pelpith nukunu Jesus-yu. ⁸ Mu kardu pulangay nukunu Jesus-ka mampunkumardakineme ngarra palngun nhini-yu i murrinh pumenanungkudhaneme pirrine, “Ya. Thangku-dha nanhthi oil pangu-yu dampewewu-yu? Nanhthi-ka wurdanpi-wa. ⁹ Nigunu nanhthi-ka denhemuttha-wa-neme i nekineme-ka nanhthi warda thelim thumedhaneme nhini-yu ku mani ngala-nu-ya, i ku mani nhini-ka therrumutmuttha-warda-ngime kardu ngarra mananhthi-wunka-ya.”

¹⁰ Bere Jesus-ka the-wa mebaththa dini ngarra murrinh peneme puddanayiththaneme pirrine mange peneme ngatha-yu. I bere mampirruneme, “Thangku-dha murrinh pana ngarra palngun kanhi numamkardarrithakneme nirrimka-yu? Mange ngarra nigunu mamnga-ka mange lelunh-wa nhini-yu. ¹¹ Kardu pana ngarra nanhthi mananhthi-wunka-ka kardu bere matha wangu perduynu parni kanhi. Mu ngay-ka mere ngani ngatha nukun ngarra nankuneme kanhi-yu. ¹² Nigunu-ka damngiwewu wardarra ngarra nginipunh ngay-yu nanhthi oil patha kanhi-yu i mamngawathawatha wardarra ngarra nginipunh ngay-nu-yu pubangibirru-yu. ¹³ I murrinh deyida thathpirr kanhi-yu,” Jesus kathu mampirruneme. “Kardu pana ngangka-re puddirrayithnu puru murrinh ngarra ngay-yu. I murrinh numi deyida puddirrayithnu puru murrinh ngarra kardu palngun kanhi thanguu damngiwewu-yu. Da pana ngangka-re kardu wurnangat nimin-ya pubiyepupnu puru kardu palngun kanhi i mange patha kanhi-yu ngarra mamngayu.”

Nukunu Judas Wurrinirradha Ngarra Ku Yilarn Ngala Ngala Murrinh Dederrk-nu

¹⁴ Bere nhini thanguu-ka nukunu Judas Iscariot kardu pulangay nukunu Jesus kardu 12-ya kanampunkupartwarda-neme i wurrinirradha ngarra ku yilarn ngala ngala. ¹⁵ I mampirruneme, “Ya, ku thangku numa nangamutnuneme ngarra Jesus ngatha manankumanpinuneme i pumartanemenu-yu?” Bere peneme-ka pumpankariwuarda-neme ku mani ku silver 30-ya i parramkamutneme ngarra Judas Iscariot-nu-yu. ¹⁶ Bere nhini thanguu-ka nukunu Judas Iscariot-ka dirrangkadha wurrini da ngarra kardu makardu-nu thathpirr ngarra Jesus-yu i nhini-ka

pirrarrakaynu warda ku yilarn ngala ngala nhini-yu kardu warda pumartanu Jesus-yu i pumabertinu puru pangu warda wangu.

Jesus i Kardu Pulangay Nukunu Pullamkathneme Mi Lawam Werlpen i Ku Ngen

¹⁷ Bere da ngarra kumparra marra-re da ngarra ngala nhini da Passover-ya da-ka pangarntuy warda nhini-yu. Bere pulangay nukunu Jesus purnenad-haneme i pumamnaneme, “Ya pule. Ngarra wangu mi ngumampawathawathanemenu-yu mi lawam werlpen i ku ngen mi nekineme-nu pullathnuneme-yu?” ¹⁸ “Nga. Nunnanemenu da pangu-ya i kardu nugarn bananku-mardabineme. I murrinh-ka kanhi-wa numananemenu, ‘Kardu Pule ngankuneme da-ka manta warda kardu pub-angingkardunu nukunu ngala thathpirr-yu. I nukunu i ngankuneme deyida wanku mi lawam werlpen mani i ku ngen ngullathnemenu mi passover-ya da ngarra thelput nhinhi.’” ¹⁹ Bere peneme-ka pangu warda wangu purnedhaneme i murrinh pumamnabathneme murrinh ngarra Jesus mampirruneme-yu. I pangu da mi warda pumamkawathawathaneme mi lawam werlpen i ku ngen-yu. ²⁰ Bere da thipinhi nhini-ka Jesus i pulangay nukunu kardu 12-ya parramkaruy-warda-neme ngarra thelput nhini-yu i parnamkawup-warda-neme ngarra mi-nu-yu. ²¹ Bere nhini thangunu-ka ngarra peneme-re mi pirrinemurrkthaneme-ka Jesus-ka murrinh warda mampirruneme, “Nga peneme. Kanhi-ka murrinh thathpirr-wa manarrunemenu kanhi-yu. Kardu nugarn numi kanhi da kem kardu paningipartnu-yu i manmanpinu kardu wiyenpun pangu pumangirtanu i pumangibertinu puru pangu warda wangu.” ²² I ngarra peneme-re murrinh ngarra Jesus pubimnayepupneme-ka kardu

dampunkumardathin-warda-neme ngala da matha. I ngarra Jesus parranedharrpudhaneme pirrine numi numi murrinh nginipunh kanhi mani-ya, “Pule, ngay-ka wurda, nawa?” Pumenadhaneme pirrine. ²³ Mu Jesus kathuka mampirruneme, “Kardu-ka kardu nhini-wa ngarra mi lawam ngurduninthakulknu ngarra nanhthi dish kanhi marda ngala. ²⁴ Bere ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka ngupupnu warda murrinh nginipunh ngarra Yile ngay da matha mam da murntak warra-ya. Mu kardu nugarn nhini-ka kardu ngarra ngay parramutnu kardu ngarra wiypun-ka, da-ka da wiye-wa-nu ngarra nukunu-nu-yu. I nhini-ka nukunu-ka patha-dha-wa nhini-yu mere banabattha-yu,” Jesus kathu-yu mampirruneme. ²⁵ Bere nukunu Judas Iscariot murrinh warda mamna ngarra Jesus, “Pule, ngay-ka wurda, nawa?” Mu Jesus kathu-ka mamna, “Yu, nhinhi da kardu nhini-yu.”

²⁶ Bere ngarra mi-re pirrinemurrktha-da-ngathaneme-ka nukunu Jesus-ka mi lawam werlpen manganart dim i Yile nukunu darntiparl mi-nu-yu i munirrarerrardha dini. I mampirruneme, “Nga peneme. Mi kanhi nullathnemenue.” I mi warda dampirrumutmutneme. I mampirru-deyida-neme, “Mi kanhi-ka nginipunh ngay-wa.” ²⁷ I ngana deyida nanhthi kap manganart kura wine wanku i Yile nukunu deyida darntiparl kura wine-nu-yu i dampirrumutneme. I mampirruneme, “Nga peneme, nubagurdukneme kura kanhi. ²⁸ Kura wine kanhi-ka kumulung ngay-wa. Kumulung ngay-ka pinthawunu i ngay-ka ngupupnu i nhini-ka da wiye ngarra kardu pumammath pumpanka ngirranmaputhnu warda nhini-yu kardu ngarra murrinh ngay pumangabathnu puru-yu. Yile ngay da murntak warra mam da mange wiye pirranmaputhnu ngarra kardu thangunu, i nhini-ka murrinh-ka murrinh

da thathipirr ngarra kumulung ngay-re pinthawunu-yu,” mampirruneme Jesus kathu-yu. ²⁹ I murrinh thathipirr kanhi manarrunemenu. “Ngay-ka mere deyida bagurduknu kura mi kakpa nginipunh kanhi mani-yu. Mu da ngala kurran kathu-ka ngarra Yile ngay da matha Pule ngala thathipirr pinu-ka nhini-ka ngay-ka kura deyida bagurduknu kura mi kakpa marra-yu,” nukunu kathu-yu Jesus mampirruneme.

³⁰ Bere nhini thangunu peneme-ka pardinareldhaneme nanhthi thamarl tiparlti ngarra Yile neki-nu wangu. I pungamkawuyneme warda ngarra thelput thangunu kathu i pangu warda wangu punnedhaneme da palyirr nhini da, nan Olive.

Kangkarlmawu Wurdampirruyithneme Ngarra Kardu Pulangay Nukunu Kardu Parnepartnemenu i Punnuwinhatnemenu

³¹ I bere Jesus kathu-ka mampirru-warda-neme, “Nga. Da thipinhi marra kanhi-ka nankuneme-ka kardu nar-nengipartnemenu i kardu numenganthardarrarnemenu murrinh nginipunh nhini mani-wa ngarra Yile ngay mam da murntak warra-yu. I murrinh-ka kanhi-wa mam-yu, ‘Ngay-ka ngubat-wa-nu kardu nugarn Pule ngala pana ngarra ku thip dirranganpunpe kanam-yu. I nhini thangunu ku thip-ka pumerdarrarrnu-warda-nintha nhini-yu.’ ³² I nhini thangunu Yile ngay-ka purdungingkabirl-deyida-nu. I ngay-ka kumparra wardarra ngununu ngi da nan-nu wangu Galilee.” ³³ Mu nukunu Peter kathu-ka ngarra Jesus mamna, “Kardu peneme ngatha parnenhipartnemenu i pumerdarrarrnemenu, nhini-ka ngay da matha wurda-yu.” ³⁴ Mu Jesus kathu-ka mamna ngarra Peter-yu, “Murrinh kanhi mampanu-ka murrinh thathipirr-wa. Thipinhi marra kanhi-ka ngarra ku rooster mere da ngatha pirrakaynu,

nhinhi-ka kardu narranu murrinh kanhi perrkenkuneme-yu, ‘Ngay-ka kardu mere the-wa mabath kardu nugarn pangu-yu.’ I nhini thangunu ku rooster-ka pirrakaynu warda diyepupnu-yu.”³⁵ Mu Peter kathu-ka mamna ngarra Jesus, “Awu wurda, ngay-ka mere da matha ngama nukun ngay mere the manhibath nhinhi-yu. Kardu ngatha yida thu kungibatnu mange nginipunh nhinhi deyida mani thu punhibatnu pana, ngay-ka mere da matha ngama nukun ngay mere the manhibath nhinhi-yu.” I peneme ngamere pana-ka murrinh nginipunh nhini deyida mani pumamnaneme ngarra Jesus-yu.

Kangkarlmawu Dininangerrentha Ngarra Yile Nukunu Wangu

³⁶ Bere nhini thangunu Jesus i pulangay nukunu-ka purnedhaneme ngarra da nan Gethsemane ngarra thay terert-ya. Bere Jesus kathu-ka mampirruneme, “Nga, kanhi da nenuneme, mu ngay-ka ngurran dhi wangu-wa murrinh-nu ngarra Yile ngay nganinangerrennu.”³⁷ Bere Jesus-ka mampirrukayneme Peter, i James i John piguna-ya. Yile piguna-ka Zebedee-wa. I bere purnedha-wardaneme manta pangu da wangu.

Bere Jesus-ka kardu danimardathintha warda dini ngala da matha i nginipunh nukunu-ka dinirartaldhanintha.³⁸ I mampirruneme ngarra Peter, James i John, “Ngay-ka damngimardathin warda dim ngala da matha. I ngay-ka ngingamnuthap ngem-ka kardu ngupupnu warda. Nankuneme-ka karda nenemenu ngarra ngay i bere ngatha wangu nebirlbirlnemenu.”³⁹ Bere Jesus-ka wurrinidha pangu wangu manta ngangka da ngatha i murrinh kardinangerrentha ngarra Yile nukunu. I dempinhimardardum ngarra putek i murrinh mamna, “Yile, kardu-ka pangilututnu i thu pungibatnu. Nganaka

kama-ya marda nanganart dunthap warda kardu nhini-yu i mere kangilutut nukun i mere kungibat nukun. Nhini-wa ngay marda manganart ngem-yu. Mu nhinhi mange ngatha marda nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu.”

⁴⁰ Bere nhini thangunu Jesus-ka wurdawurl pangu ngarra pulangay nukunu kardu perrkenkuneme nhini-nu-ya i bampunkurdurtne kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme. I murrinh mamna ngarra Peter, “Peter. Thangku-nu ngurrnguwarl pana nirrimkangurrkurrkneme-yu? Thangku-dha mere narnebiribirl kunungingki ngadha-yu? ⁴¹ Kardu thathpirr narnebiribirlneme-ya i ngarra Yile ngay warda nadharrpununeme manankumanpineme mere da mange wiye nukun niyemaneme ngarra nukunu-re ku karrath manankurullulnemenue. I ngepan ngarra nankuneme marda numangankartneme numpanka mange yuthpan da matha-nu, mu nanhthi nginipunh ngarra nankuneme-ka mere lurruth ngala numabathneme.”

⁴² Bere Jesus-ka wurdawurl i murrinh deyida kardinangerrentha ngarra Yile nukunu i murrinh mamna, “Yile, mange ngatha marda nart kardu thangunu pangilututnu i thu pungibatnu, nhini-ka ngay-re marda manganart-yu. Mange ngarra nhinhi marda nanganart-ka ngay-ka marda deyida manganart mange nhini-nu-yu.” ⁴³ I nhini thangunu-ka wurdawurl deyida ngarra pulangay nukunu perrkenkuneme i bampunkurdurt-deyida-neme kardu ngurrnguwarl pirrinengurrkurrkthaneme, nhini-ka kardu pardewalawalakadha-da-ngatha-neme.

⁴⁴ Bere Jesus-ka kanampunkupartneme i wurdawurl deyida i murrinh-nu kardinangerrentha ngarra Yile nukunu murrinh nginipunh marra-re deyida mani kardinangerrentha. ⁴⁵ I murrinh nhini thangunu-ka wurdampiruwurl-deyida-kathu-neme ngarra peneme i mampirruneme, “Ya. Nankuneme-ka karda ngatha narnamkangurrkurrkneme i bangamnankuyukneme dim? Nga. Ngay kardu darrikardu nanki thathpirr-ka kardu pumangirtanu warda i ngay pubangimardanu kardu ngarra nugarn wiyenpun warda wangu. ⁴⁶ Ka. Newirnturtneme, purru-warda-neme. Nhini da kunungam kardu nugarn numi-yu kardu ngarra kanamngipart ngay-yu i kardu ngarra mampunmanpi kardu nugarn wiyenpun kardu ngay-nu pumangirtanu.”

Kardu Nugarn Pumangarnta Jesus

⁴⁷ Bere ngarra Jesus-te piringgerren-da-dha-ngatha-ka kardu nugarn numi nhini Judas Iscariot-ya pangarntuy warda. I kardu nugarn terert deyida wanku parrarntuy wanku thu sword i thu thay pumbaththa purni. Nukunu-ka nhini da wanku Judas Iscariot kardu pulangay nukunu Jesus ngadha daniriwaktha kardi-yu kardu 12-ya mam numi-yu da ngarra marra-re-ya.

Ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr puddanpunthuk kardu murlakpun nhini-yu Jesus-nu pumartanu-yu. ⁴⁸ Mu nukunu nhini Judas Iscariot-ka murrinh mampirra wardarra ngarra kardu murlakpun mange ngarra-re manmanpinu Jesus pumartanu-yu. I kanhi-wa murrinh mampirra wardarra, “Kardu pana ngarra ngadhamurrudhungnu-ka nhini-wa kardu-yu numartanu-yu.” ⁴⁹ Bere Judas Iscariot-ka wurrininadha ngarra Jesus i murrinh mamna, “Pule, marda nhinhi-ka pekpek warda nabathnu thurru.” I nhini-ka

danthamurrudhung warda ngarra thamurru nukunu. ⁵⁰ Bere Jesus kathu-ka mamna, “Nga, wunkarrare mange kanhi thamanu.”

I bere kardu murlakpun nhini-ka purnenadhaneme i pumangarnta warda Jesus-yu, tetemam da matha pumamyit pirridha. ⁵¹ I kardu nugarn numi ngarra pulangay nukunu Jesus-ka thu sword manganart i panthertal the numi ngarra kardu pana ngarra wurlk nukunu menadha wurrini ngarra ku yilarn ngala thathpirr. ⁵² I Jesus kathu-ka mamna ngarra pulangay nukunu nhini, “Thu pana thanthin thirrim-ka dupak. Thu pana-ka kardu pana nganaka ngarra thu panthuk wurran nhini da kardu-yu punnungamnubirr parnam-yu. ⁵³ Nhini-ka mere the nabath ngay-yu ngirranakay ngarra Yile ngay-yu. I nukunu-ka purdunthuknu-ka ku angel terert nimin-ya ngarra ngay pumangimanpinu puru-yu. ⁵⁴ Mu wurda, ngay-ka mere ngarra ngirranakay nukun. Murrinh ngarra Yile ngay yibim-ka kanhi-wa, ‘Kardu wiyenpunka bere ngatha pumangirta i thu pungibatnu.’ Nhini-ka murrinh nukunu Yile ngay thangunungu yingampup yibim da matha.”

⁵⁵ Mu Jesus kathu-ka murrinh mampirra ngarra kardu murlakpun nhini-yu, “Nanki-ka nunningadha ngay-nu numangirtanu nginipunh kardu pana deyida mani kardu darrarartka numartanu wunku thu sword pangkuy pangkuy i thu thay. Mu ngay-ka da terert da matha ngardipuptha ngarra da church ngala i ngurdinthethiththa ngardi pangu-yu. Mu nanki-ka mere numengirtadha ngadha da nhini-re-yu. ⁵⁶ Mu Yile ngay murrinh ngarra nukunu-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Da murntak warra mam-ka kanhi-wa kardu nugarn murlakpun pumangirtanu ngay-yu nginipunh nanki mani numanganngirta warda marra kanhi-yu,” Jesus

kathu-yu mampirra. Bere nhini thangunu pulangay nukunu Jesus-ka parnamkapartneme i tharra warda punnungamkawinhatneme.

27

Jesus Pumbertidha Purni Ngarra Nukunu Pilate-nu

¹ Bere da thipinhire nhini da pankapurl-ka ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr pule ngala ngala-ka kardu pubemkangkardurduneme i murrinh warda pumenanungkudhaneme parde mange peneme da matha murrinh ngarra-re Jesus thu pubatnemeni i puddurinumenu-yu.

² I bere pumambedharrkirrk warda Jesus-yu ngarra nithi nukunu i pangu warda wangu pumbertidha purni ngarra nukunu da Pilate i parramnamut warda. Nukunu Pilate-ka ku pule ngala dinirradha ngarra kardu. Nukunu-ka da ngarra Rome thangunu kathu-yu.

Judas Iscariot Memnudhamadharrk Mange Nukunu Ngarra Nanhthi Thay

³ Bere nukunu Judas Iscariot nhini-ya ngarra Jesus kanampart-ka kardu warda panthepup Jesus thu pubatnu i puddurinumenu. I nhini nukunu-ka danimardathintha warda kardi da mange nhini thangunu mamna-yu. I nhini ku mani ku silver 30-ya wurdanpirrungkalathwarda-neme ngarra ku yilarn ngala ngala i kardu ngalantharr ngalantharr. ⁴ I murrinh warda mampirruneme, “Ya. Ngay-ka da mange wiye ngala thathpirr ngamam. Ngay ngamnarramut-ka kardu patha-wa i mere da wiye merithuktha kani, wurda da matha. Mu nankuneme-ka thu nubatnemeni warda. Mu pirda ngadha-ya, mere kupup nukun nukunu nhini-yu.”

Mu peneme nhini kathu-ka pumamnaneme, “Awu wurda-wa ngankuneme-yu. Pana-ka da mange ngarra nhinhi da matha nam pana-yu.”

⁵ Bere nhini thangunu Judas Iscariot-ka pirrimputh warda ku mani nhini-yu ngarra putek da ngarra church ngala pangu-yu. I pangu warda wangu nadha dini, i mem-nudhamadharrk mange nukunu ngarra nanhthi thay i ngarra yibimpup da mana.

⁶ Bere ku yilarn ngala ngala-ka ku pardekuttha-warda-neme parde ku mani nhini-yu ngarra Judas Iscariot pirrimputh, i murrinh warda pumemnungkuneme, “Nga. Kardu nugarn nawa pupupnu ngarra ku mani kanhi thangunu, nhini ku kanhi-ka mere ngarra pubupak-nukun-neme ku mani pangu warra-yu ngarra da church ngala kanhi-yu, wurda da matha, nhini-wa murrinh law nekineme-yu. ⁷ Mu da putek kama pumartnemenu ngarra ku mani kanhi-yu-ya, na?” Nhini-wa murrinh pumem-nungkuneme mange peneme ngatha-yu.

I bere nhini thangunu-ka da putek warda pumangankartneme ngarra kardu nugarn numi thangunu kathu ngarra nanhthi pot nanhthi parldart thangunu mewathadha kardi da nhini-yu. I bere peneme nhini-ka da mintilbith warda pubankapakneme da putek nhini-yu i kardu ngamengka ku pubebirrbirrdha pardi pangu-yu, kardu ngarra da Jerusalem-te pardiwuwuptha-yu. ⁸ I da ngarra marra kanhi da mana kardu pamam pumpan da putek nhini-ka, “Da putek ngarra kumulung pirrim.” Nhini-ka ku mani nhini da ngatha nganaka ngarra Jesus thangunu thu pumpanmat. ⁹ I murrinh murntak nhini ngarra ku prophet murntak nan Jeremiah darntilil-ka murrinh da thathpirr nhini-yu. Murrinh nhini-ka kanhi-wa mam-yu, “Kardu-ka ku mani pumangankut, ku silver 30-ya. Kardu nhini ngarra da

Israel thangunu-ka ku mani nhini pumangankut i ku mani nhini-ka ku nukunu-nu warda Jesus pumanganbert. ¹⁰ I ku mani nhini da ngatha parramnamut ngarra kardu nugarn nhini-yu ngarra nanhthi pot mampatha wurran nanhthi parldart thangunu i da putek nukunu payim warda pumamna ngarra ku mani nhini-re-yu.” Nhini-wa murrinh-yu ngarra Yile neki kathu mamna ngarra nukunu Jeremiah da murntak warra, i murrinh nhini-ka murrinh da thathpirr nhini-yu.

Ku Soldier Pirangkadhaneme Pe Da Weyi Palyirr

⁶² Bere da thipinhire nhini da pankapurl da Saturday, ku yilarn ngala ngala i kardu nan-ya kardu Pharisees purnenadhaneme ngarra nukunu-nu Pilate. ⁶³ I pumamnaneme, “Ya pule. Kardu nugarn pangu kabim nganaka ngarra daniyirrararttha kardi, ngankuneme-ka nguddamkayerr-warda-neme murrinh mam ngarra kardu birnu-re kardidha-ya. Nukunu mam-ka, ‘Da perrkenkuneme paruynu-ka ngay-ka ngurdingkabirl-deyida-nu.’ ⁶⁴ Mu kanhi ngarrimnhidharrpuneme-ka ku soldier thurdunkuthuknemeni i kardu pirangkanemenu pira da weyi palyirr nhini ngarra ku nginipunh nukunu pubannurdi-ya. Nhini-ka kardu pulangay nukunu kuru nukun pangu-yu i kumart nukun ku nginipunh nukunu-yu, i nhini-ka murrinh nukun karrayirart kuru kardu wurdamkabirl deyida. I murrinh nhini ngatha karrayirart nukun kuru nhini-ka murrinh wiye ngala thathpirr warda ngarra murrinh nhini dannheyirartneme i mannheneme-ya, ‘Yile neki wurdanngithuk ngay-yu.’” Nhini-wa peneme kathu-yu pumamnaneme ngarra nukunu Pilate-yu.

⁶⁵ Bere nukunu Pilate kathu-ka mampirruneme, “Mampa-ya, ku soldier nirrarrukayneme i ngarra da weyi palyirr-nu pirangkanemenu pira.”

⁶⁶ Bere kardu peneme nhini-ka pangu warda wangu purnedhaneme da ngarra weyi palyirr nhini-nu. I nanhthi warda magim pubankapakneme nanhthi kikumunte ngarra nanhthi palyirr wululuthpe ngala nhini-yu, i nhini-ka the warda pumabathnemenu kardu kama kumadharl-ya nanhthi palyirr nhini-yu. I ku soldier-ka bere ngatha pirangkadhaneme pe pangu-yu.

28

Kangkarlmawu Wurdamkabirl Warda

¹ Bere da Saturday nhini ngarra kardu Jews-te benyuktha dini-ka da dirntal warda nhini-yu. I bere da thipinhire nhini da pankapurl da Sunday-ya, nigunu nhini Mary Magdalene i Mary kardu numi deyida pangu warda wangu nanginthadha dini ngarra da weyi palyirr nhini-nu banguinthangkardunu.

² Bere da putek-ka dinirangkaltangkaldha warda nhini-yu. I ku angel ngarra Yile neki thangununi kathu wurdanthut da ngarra weyi palyirr nhini-nu-yu. I wurdarlerl nanhthi palyirr wululuthpe ngala nhini-yu i mantharl warda. I kanawup kangkarl warda ngarra palyirr nhini-yu. ³ I ku angel nhini-ka mangini thu malarntath mani dinimamaththa, i nanhthi kaligu ngarra nukunu-ka bamam thathpirr mangini nanhthi kalakkalak mani. ⁴ I ku soldier nhini ngarra pirangkadhaneme parde da weyi palyirr nhini-ka kardu puninkungkawerrdhaneme kardi ngala da matha i nanhthi werrerrerr pumerdarrithakthaneme parde. I peneme-ka pubanawaththaneme parde i puninkurtedhaneme dini mangini ku pibimkapup-manineme.

⁵ Bere ku angel nhini-ka murrinh warda mampirringintha ngarra kardu palngun nhini-yu, “Ya peninginta. Mere thenginthanham. Ngay-ka the-wa nganthin Jesus-nu nangannawinhadhathngintha numpan-yu, nukunu nhini-ya ngarra thay pubangarnerde. ⁶ Mu ku nginipunh nukunu-ka maku warda kanhi-yu. Nukunu-ka wurdamkabirl warda-wa murrinh mangini da marra-re warra menarradha wurrini. Mu nga, thurrungintha kathu i danginhangkardunu da ngarra nhini-yu ku ngarra nginipunh nukunu thangunu yungurkurrktha-ya.”

⁷ I ngana deyida ku angel kathu-ka mampirringintha, “Nga. Pata wangu pirtpirt da matha thununginthanu thi ngarra pulangay nukunu, i murrinh-ka kanhi-wa numarrunemenu-yu, ‘Nukunu Jesus-ka wurdamkabirl warda-wa. I pangu wardarra kumparra kunungam kem da nan-nu Galilee bammanthiwat, i pangu da banankardunu-yu.’ Nhini-wa murrinh-yu numarrunemenu-yu ngarra pulangay nukunu-yu,” ku angel kathu-yu mampirringintha.

⁸ Bere nhini thangunu-ka nungamnginhardurr pirt-pirt da matha i nanginthewinhararttha dini pangu warda wangu murrinh thelerrdhe-nu parnirutharrmunemenu peninginta wangu-yu. I kardu-ka denanginthanhamtha wangu tharra i le patha wangu nangintheadha dini.

Kangkarlmawu Pangampirruyneme Ngarra Pulangay Nukunu

¹⁶ Bere, kardu pulangay nukunu Jesus, kardu peneme 11 nhini-ya, pangu warda wangu purnedhaneme da nan-nu Galilee i pirrimkamardawith-wardaneme da palyirr nhini ngarra Jesus murrinh

mampirruneme-yu punnanemenu. ¹⁷ Bere Jesus-ka pangampirruruy-warda-neme ngarra peneme nhini-yu ngarra da palyirr pardedhaneme. I ngarra peneme-re Jesus pubamkangkarduneme-ka kardu-ka perremnawinhipingkarlneme ngarra nukunu-nu. Mu peneme nhini kardu ngamere-ka pamamka-mana-waneme kardu numi deyida pangampirruruyneme-yu.

¹⁸ Bere Jesus-ka manta wurrinirrudhaneme i murrinh mampirruneme, “Nga peneme. Yile ngay-ka kardu Pule ngala thathpirr warda banngipak, i ngarra da putek ngala kanhi i da kangkarl kathu kurrankadhuk-ka ngay-ka kardu Pule ngala thathpirr nginarranu. ¹⁹ I nhini ngay-ka murrinh manarrunemenu-ka da pana ngangka-re nunnawatnemenu ngarra kardu wurnangat warda ngatha da kurran pana-re warda ngatha da ngarra putek ngala kanhi, i murrinh nuyemarranu nuru ngarra ngay da matha pangiriwaknu puru. I nankuneme-ka kardu nanluwewunu nuru i murrinh kanhi warda nuyemarranu, ‘Kardu Pule ngala nanki thathpirr warda-ka Yile neki-wa, i wakal nukunu, i Ngepan patha ngarra nukunu wanku.’ ²⁰ I kardu nuddunkuyethithnemenu nuru murrinh thathpi ngarra ngay da matha pumangabathnu thathpirr puru, murrinh terert nhini-ya ngarra ngay menarrudhaneme ngurrini-ya. I ngay-ka bere matha wangu nganinu ngarra nankuneme-yu i ngarra da putek ngala kanhi da mana panirikerdeknu.” Jesus kathu-yu mampirruneme.

Murrinpatha Bible

The Holy Bible in the Murrinpatha language of Australia

copyright © 2018 Bible Society Australia

Language: Murrinpatha (Murrinh-Patha)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-10-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Feb 2021 from source files dated 12 Feb 2021

2ee86d17-708e-5782-bf6d-258714901628